

S
A

ER

S
S.T
Co
Et
J

Ro

Ap

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
GENESNENSIS
EREMITÆ CAMALDULENSIS

A
STEPHANO DAMALEVICIO
S.T.D.CANONICORVM REGVLARIVM
*Congregationis Lateranensis ad San-
ctum Nicolaum Calistensis Prepo-
sito, & per Archidiecepsim Gne-
snensem librorum Censore Or-
dinario ex antiquissimis
gravium authorum*

Chronicis,
EXCERPTA
Anno partus Virginæ

Quo
ROMÆ ALEXANDER Papa Coronat opes

Romæ Typis Ignatij de Lazaris, 1661.

Varlaviz verò Anno Domini 1714.

REIMPRESSA

Off. Erolani Camald in Insula Vignensi

IN AVITUM INSIGNE
CELISSIMI PRINCIPIS.

I.

Inscripti Regum trabeato Nomine FLORES,
Coelica sunt etiam Nomina ferre pares.
Hoc igitur Divus cingit se Flore ROSINUS,
Ut grato citius fragret odore Lechis.

II.

Cessit victa suas Salomonis gloria dotes,
Szembekij Floris dum radiavit Honos.
Ast ubi Patritium junget Bogumilus odorem
Stellifero Numen ponet in axe ROSAS,

Handwritten notes:
Bj P. III. 23

I S.
A D
CELSISSIMUM PRINCIPEM

D O M I N U M
D. STANISLAVM

S Z E M B E K

A R C H I E P I S C O P U M

G N E S N E N S E M

Regni & M. D. L.

P R I M A T E M

RES,
pares.
S.
o.
em
OSAS,
3.9

*Quantum à caelis Domus
Tua aestimetur, jam cognoscimus
um sub ejus tecla & DIVI HOSPI-
ES recipi exambiat PRINCIPVM
CELSISSIME. Quid enim non
benter petant has edes: in quibus
(j.k.) nulla*

nulle arte præterquam virtutis colun-
tur, Crimenq; ab illis tam longè distat
quàm ab ipsa probitate. Vagentur ali-
bi liberè, per palatia fastus & ambitio,
pateant nonnullorum à tria die noctuq;
insomnibus vitijs, accumbat mensis lu-
xus, aureis Cubilibus stertat jaclantia,
ludat non sine illusionè conscientie in
hortis insolentia, inter famulorum gre-
ges regnet dissolutio; tedeat multos, quin
& pudeat, non convivere familiariùs
probris, maximumq; Magnatum pute-
tur nefas, carere nefandis, tanquam
etiam isti soles umbras admitterent;
apud Te supra id maximè excubatur,
ut ejusmodi turbæ omnis à religiosissi-
ma aula aditus præcludatur. Cum
namq; magnum sis Poloniæ Numen
incolere non potes, nisi aut Cælum
aut templa, obsequiaq; detrectas, que
jugum Divinæ & humane legis excuf-
serunt

serunt. Placet Tibi decor externus,
si & animus non squalleat, non abhor-
res sibilantia serica, si probitatem non
exsibilent, gaudes Tuos spectare divi-
tes, si unà non careant opibus innocen-
tiæ. Vnde si virtus terris deperiret,
non alibi quæreretur quam Domi Tue
imò tu ipse à singulis, singularum vir-
tutum Imago colereris, quarum effigiè,
adeo refers vivam, ut ille omnes Tu
unus esse videaris. Quæ nobis etas
pietiosem Te offendet Numam? Cu-
jus sudoribus rigata Ecclesie vinea in
dulces protuberat botros sanctimonie.
Restituisi templis reverentiam; fatis-
centem Divinorum honorem erexisti,
emorientem in Clero pietatis animam
Tuo spiritu redanimasti. Iam non u-
nam sponsa Christi ornande sibi ex Tue
doctrinæ floribus contexuit coronam,
metimus uberes ex Ecclesie agro fru-

Etus quos Tu inseminali, non marcescunt Archidiaeceseos lilia, quia Tuâ indefessâ coluntur sollicitudine. Nec mirum iniquum enim putas ad superbiam tantum non ad Religionis fulcrû Archipræsuleum gestare scipionem, Caput primis ligari tenijs, & mentem non esse amore superum obligatam, Crucem in pectore præferre, & Crucis zelum à corde exulare. Odisti exanimis statuas, sæpius iste Infulis graves, purpuris tumide, gemmis & tantum illustres, Vultum Pontificum non munus exhibent, Tu mitrâ cum supra alios emineas, infra neminem indignis Primateali honore reptas operibus, tantò magis in hoc Culmine admirandus, quòd in illo subsistas sine ruina probitatis. Plures aliis levati, gravius virtutè precipitarunt, & soli publico propiniores, cecutiut ad aspectum pietatis,

Tecum

Te
rion
omn
dor
quo
rim
&
run
ties
pro
PH
SL
gen
scep
pro
Te
pro
fab
ror
ma
Tu

arce.
Tuâ
Nec
super-
fulcrū
, Ca-
m non
Crucē
lum à
s sta-
urpu-
stres,
exhi-
emi-
rima-
d ma-
quòd
tis.
irtutē
opin-
tatis,
um

Tecum, quo levatur sublimius, eo secu-
rior à casu, gaudet Te videre supra
omnes, in quo ab omnibus suprema a-
doratur. Nec pro aris solum, pro patrijs
quoque penatibus, ardentem Te expe-
rimur Flaminium, partiris inter superos
& Patriam curas, oblitus Tui, illo-
rum memoriâ. Ne libertas Lechica to-
ties ab infamibus petita & impetita
procis rapiatur, invigilas diligenter
PRIMATVM PRVDENTIS-
SIME, Regibusq; & legibus corri-
gendis Te provisum non ignarus, ita
sceptra revereris, ut audaciam certâdi
pro publica salute nō deponas. Habēt
Te lachrymæ populi pro se oratorem,
pro quibus dum facundius, quam olim
fabulis duntaxat celebris Hercules pe-
roras, Catenas fundis ad dissolutionem
malorum restringendam. Modestiam
Tuam laudibus interturbare non au-
demus;

demus; major hæc quam ut eam nostri
margines capiant. Principem fasces
& tituli ostentant, demissio unum ex
nobis loquitur, nemini inaccessus, tam
facilis obtutibus omnium quam votis
occurris, nec pensas quantum Tua
Tibi concedat Authoritas, sed
quantum nostra necessitas indigeat.
Demittis Te ad omnes hoc ipso Cel-
sissimus, gaudesq; subvenire singulis non
rogatus. Ita cum nulla cum virtute
ad Superum propinquitatem non acce-
das, familiaritate tamen cum subditis
prestas, quam ita Tibi singularem
reddidisti, ut si omni virtute destitue-
reris, hæc una dignum Te faceret toti
terrarum orbi moderando. Et id est
quod Celites intra Tua limina invitat,
imò etiam trahit, simillimus illis in
Te animus; gaudent Tuo consortio,
quem honoris sui presidio gaudere non
ignorant

ignorant. Admitte jam **PRINCI-
PVM BENEVOLENTISSI-
ME** & nostrum Bogumilum, verius
dicam Tuum, qui iisdem Tyaris insi-
gnis, eadem Cathedrâ sublimis, parum
se mereri de Superis putaret, nisi & de
Tuo in terris patrocinio mereatur.
Nec magna petit, Tuum duntaxat a-
gnosce, & nemo non suum volet, ne-
miniq; ardentiozem Illius Cultum Pri-
mas Tua authoritas non imperabit.
Præcessit Te Archiprasule is fascibus,
Tu simul & virtutum & dignitatis
successor vel ideo servatus, ut aras
tantâ Pontificis servares, servatas ad
posteritatis transmitteres venerationem.
Multum illi debes, parata sanctitatis
exempla quæ imitareris invenisti, plus
ille Tibi, cujus virtutum vestigia ne
obtererentur, Tuis operibus effecisti,
quod gloriosius, nomen Illius ne fato tē-
porum

porum morererur, Tu Stanislaus non
desinis animare. Nihil deniq̄ cum
Illo Tibi non commune, Generis &
Purpure Pæstum equè floridum, pie-
tatis in Superos fervor idem, uterque
Patronus Lechie, Ille in Cœlis, Tu
in terris causam eius fortiter propugna-
tis. Radijs eum illustrarunt astra, quò
tamen orbi magis inclarescat, amoris
flammas à Te expectat. Elucescent
tunc istæ, ubi curâ & promotione Tuâ
votivis tota Archidieceps nomini eius
ignibus coruscabit. Meretur honorem
Tutelarium Polonie, qui communem
cum ipsis agit Regni patronatum.
Promove itaq̄ Archipresulum Glorio-
sissime Divi Antecessoris Tui cultum,
ille pro temporanea sibi impetrata in
terris solennitate, eternam Tibi in cœ-
lis impetrabit.

Ex voto

Obligatissimi Ordinis Camaldulensis.
Eremitarum, ad Varsaviam.

Protestatio Authoris

LEctor adverte ab immemorabili Bogumilum, ut infra ex mea serie Archiepiscoporum Gnesnensium, sanctum esse dictum, ore tantum populi, non solenni Ecclesiæ; Et quæ modo exarata legis, in eo statu relinquo, quem seclusis hisce meis lucubrationibus obtinebant. Idque tam sanctè profiteor, quam decet eum, qui sanctæ Sedis Apostolicæ filius obedientissimus haberi cupit, ab eaque in omnibus dirigi velit.

Porro sanctum vocatum, & ei vota supplicationesque publicas fieri solitas, ante ducentos amplius annos testimonia Ecclesiæ metropolitanæ ostendunt nam anno Domini 1443. Vincentius Kot Archiepiscopus Gnesnensis ita oblationes ad Tumulum S. Bogumili in Ecclesia Dobrovensi disposuit cum Collegio Metropolitano.

Ex
serm:
Arch:
Gnesn
in vit:
hujus
Sancti
III.

Reverendissimus in Christo Pater Dominus Vincentius Archiepiscopus, cum præfatis Dominis de Capitulo Gnesnensibus superius, habitis tractatibus mutuis inter se super offertorio Dobrovo, talem ordinationem fecerunt. Vt Plebanus recipiat offertorium in toto de Altarijs, & alias oblationes.

Quantum

Quantum autem de offertorio quod offertur ad Tumbam S. Bogumili; ibidem in Dobrovo, presatus Dominus prapostus eum supradictis Dominis vult, Et ita ordinat: quod medietas dicti offertorii quod offertur ad tumbam, fiat ad murum, ad quam medietatem recipiendam Et conservandam constituit Honorabilem Albertum Plebanum in Turek, medietatem autem residuam, Plebanus Dominus Ostha, Et successores sui recipiat, pro suis usibus, Et pro sustentatione ministrorum Ecclesie convertat dicti offertorii de eadem Tumba S. Bogumili. Cera vero que offertur ibidem in Ecclesia Dobrovo pro Divini cultus administratione plebanum Et Vicarios de eadem cera presatus Dominus Albertus Plebanus in Turek teneatur retinere ceram pro luminibus ad Divina celebranda quantum sufficeret decenter. Residuam vero ceram si extat seu extabit, ipse Dominus Albertus tenebitur vendere Et pecuniam cum aliis pecuniis quas accipiet, videlicet medietatem de tumba fideliter conservabit Et congregabit Et congregata Domino prosperante, incipiet murare Ecclesiam in Dobrovo de consilio Dominorum predicatorum: Signa autem que sunt ad meritum eiusdem Sancti idem Dominus Plebanus in Turek fideliter, Et diligenter conscribat, Et ad sua Protocolla reponat. Actum in Generali Capitulo, post Festum S. Adalberti penultima Mensis Apris: die Mercurii, Anno Domini 1443. Presentibus Dominis P. de Crandi Prapposito. Joanne Decano

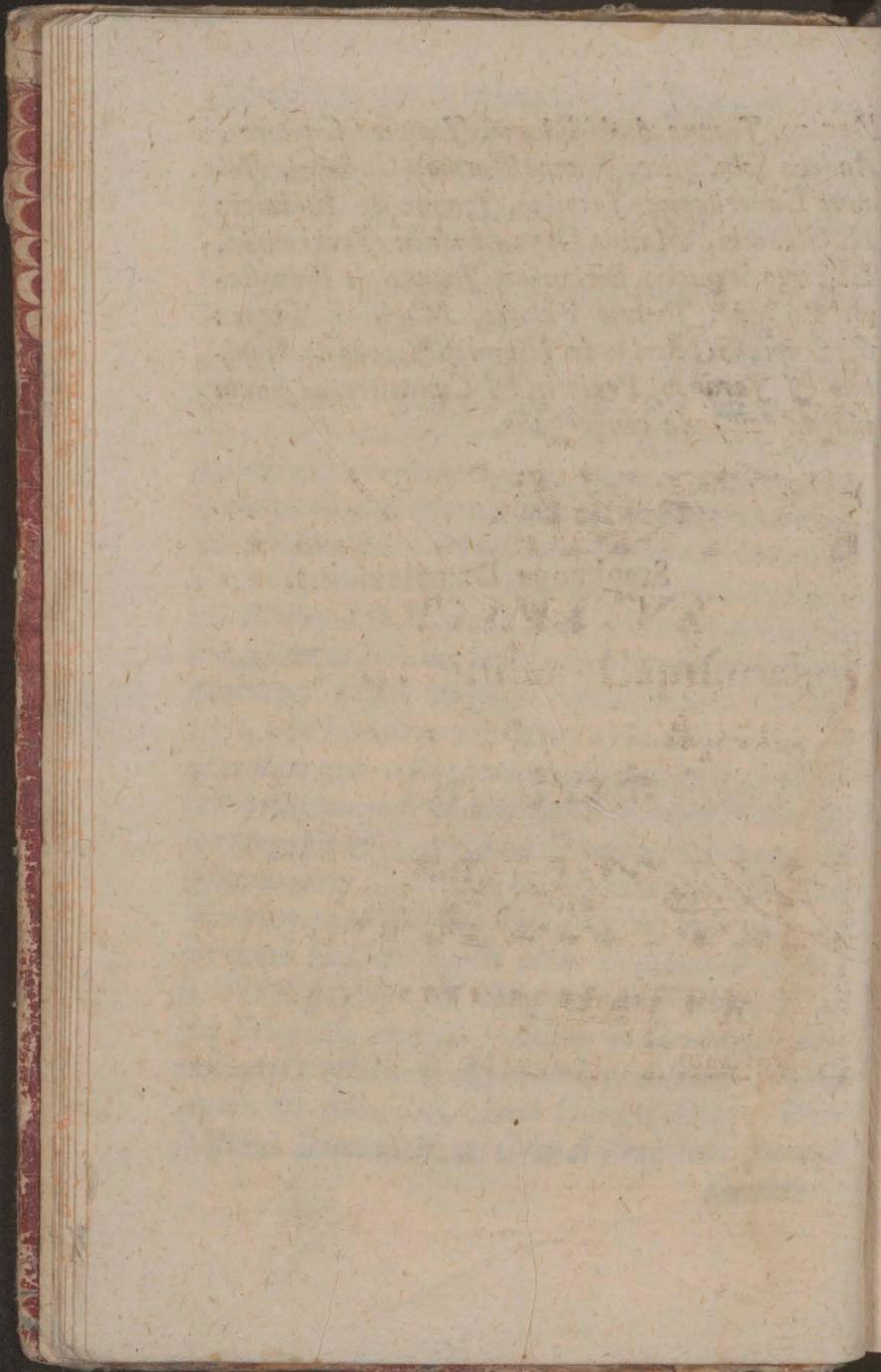
Dec
An
ann
N.
Laf
wo
Stes
bno
mag

ad Tum.

presatus
is vult,
rii quod
am me-
onstituit
ek, me-
Dominus
usibus,
conver-
ogumili.
a Dobro-
anum &
Alber-
ram pro
fficeret
eu ex-
dere &
videli-
abit &
ante, in
ho Do-
unt ad
ebanus
& ad
Capi-
Mensis
Pra-
Foanne
ano

Decano, Joanne Archidiacono, Joanne Cantore,
Andrea Scholastico, Joanne Forman Custode, Jo-
anne Cancellario, Jaroslao, Joanne de Rudzicia
N. Glebocki, Mathia Drya, Andrea Jaczkowski,
Lascario Stanislao Bielanjski, Joanne de Brizoste-
wo Łuskonc, Joanne Falonis, Magistro Thoma
Stezanpinski, Nicolao de Niewieś Jacobo de Dam-
bno & Jarando, Prelatis, & Canonicis. ad sonum
magna campana congregatis.

Stephanus Damalevicius.

Du

S. BOGUMILUS ARCHIEPISCOPUS GNESNENSIS CAMALD.

Dum facilis pro Te miseris fert alveus escam
Influis æternas, sic Bogumile dapes.

IMPRIMATUR

Si videbitur Reverendiss: Patri
Mag: Sac: Palatij Apost:
Ord: Carassa Archiep: Patrass: Vicesg:

IMPRIMATUR

Kr: Raymundus Capisucchus
Magister Sac: Pal: Apost:
Ord: Præd:

REIMPRIMATUR

M. Bartholomæus Episcopus
Posnaniensis *m: pp:*

S.
A
G
Ge
S
cam
st en
um
slav

V I T A
 S. BOGUMILI
 ARCHIEPISCOPI
 GNESNENSIS XIV.

CAPUT I.

Gentis Roseæ in Polonia Origo.

SANCTUS Adalbertus,
 Bohemus natione, Gen-
 tis Roseæ, quæ Rosam in
 campo rubro, albam gerit pro
 stemmate, Comitum Libicensi-
 um hæres, Slaunici, & Strzezy-
 slavæ illustrium parentum filius

A S. Ro

2 *Vita S. Bogumili,*

S. Rōmualdi Eremitarum Camaldulensium Patriarchæ, discipulus cum frustra iterum, Moguntino Archiepiscopo in Romana Synodo sollicitante, & summo Pontifice Gregorio V. mandante, ad Cathedram Pragensem: Fuisset reversus: obtento consensu sanctæ sedis Apostolicæ, nisi resipiscerent Pragenses, & sui Pastoris monitis obtemperarent, barbaris gentibus Evangelium prædicandi, in Ungariam primùm, deinde in Poloniam venit; ut nova, plantationis Vineæ Domini Sabaoth germina, salutari Christianæ doctrinæ irrigaret imbri, comitibus

Archiepiscopi Gnesnensis 3

Ca- bus imparem laboris, instituti
disci- Sancti Romualdi, Eremitis Ca-
Mo- maldulensibus, Christiano & Pa-
Ro- pante, ac Gaudentio, sive Ra-
& sū- dzino fratre germano, tum &
man- Poraio, quem divina providen-
gen- tia nefario furori Bohemorū,
ento in alios fratres sancti Episcopi,
toli- Sobonem, Spicimirum, Sobe-
nses, slaum, zimissum, & Ceslaum,
tem- grassanti subtraxerat, secum af-
s E- sumptis. Ex quibus Gaudentium
Un- sive Radzinum, in Cathedram
Po- Gnesnensem pro se suffecit, pro-
nta- bante Gregorio V. Pontifice
aoth Maximo Ottonis III. Impera-
e do- toris cognato magnis ipse fru-
niti- stra precibus sollicitatus à Polo-
is

4 *Vita S. Bogumili*

nis ut laborem ex colendis ne-
ophitorum moribus, ex ea Ca-
thedra Doctor & Archipræsul
impenderet. Qua in re, ne pror-
sus vota, & desideria recens ad
Christum conversæ nationis, vi-
deretur contemnere; summam,
& compendiū doctrinæ Chri-
stianæ, lingua vernacula con-
scriptum à Polonis decantandū,
cum Gaudentio Fratri reliquis-
set, quod usq; in præsentem diē,
in templis, domibus, & aciebus
olim militaribus, decantari usi-
tatum fuit ipse ad prædicandū
infidelibus Prussis Evangelium,
perrexit. Ubi coronam marty-
rii, remo primū à nauta per-
cussus

cus
lan
dep
fer
no
pti

Bog

P

in P
fiun
gav
viti
dier
milu
lao

Archiepiscopi Gnesnensis 5

cussus graviter, septem deinde lanceis, à barbaris confossus, adeptus est die 23. mensis Aprilis feria sexta magna Anno Christi nongentesimo nonagesimo septimo.

CAPUT II.

Bogumilî parentes, & preceptor.

POrajus autem frater ipsius germanus, sumpta conjugè in Polonia, Comitum Libicensium nomen, & stirpem propagavit, ex qua genuini hætedes aviti, Rosæ albæ, candoris prodierunt Boguphalus, & Bogumilus germani fratres, ex Nicolao de comitibus Libicensibus,

in Bohemia, stirpe Poraia ori-
 undo, in maiore Polonia, Gne-
 snensi Castellano, primariae di-
 gnitatis in Senatu Polono viro,
 & Catharina Gryphia, Comitū
 de laxa sorore, foemina lectissi-
 ma, parentibus piis; ac Deum
 timentibus prognati, in Villa
 hereditaria dicta Cosmineo,
 prope Dobrovum pagum Ar-
 chidiaecesis Gnesnensis, Archi-
 diaconatus, & territorii Unie-
 ioviensis, Palatinatus Syradien-
 sis. Hi ab infantia in timore
 Domini, & pietate Christiana
 instituti à parentibus, literis e-
 tiam humanioribus pueritiam
 excoluerūt, in Gymnasio Gne-
 snensi

Archiepiscopi Gnesnensis 7

ori-
Gne-
æ di-
viro,
mitū
Etissi-
Deum
Villa
neo ,
Ar-
rchi-
Inie-
dien-
more
iana
is e-
tiam
Gne-
si

fnensi, sancto præceptore curâ
illorum institutionis sustinente,
Ottone Bambergiensi Episco-
po; qui quamvis & ipse illustri-
bus in Suevia Comitibus, Patre
Bertholdo, & matre Sophia na-
tus esset, tamen orbatus paren-
tibus, ad eam devenerat egesta-
tem, ut cum Grammaticæ præ-
cepta, itemque Pœtas, & Phi-
losophos tenaci memoria com-
plexus esset, nec haberet sum-
ptus, ad studia sublimiora ne-
cessarios, in Poloniam, quæ tunc
nobilissimum pretiosissimarum
Sapientiæ mercium extitit em-
porium venerit, & ludum lite-
rarium ibi cū authoritate Prin-

cipis docendi; aperuerit. Cancellarius deinde factus Boleslai primi Polonorum Regis, & ab eo ad Henricum Quartum Imperatorem legatione functus, Episcopatum Bambergensem, mortuo Ruberto eius Diœcesis Episcopo, ejusdem Imperatoris promotione, consecutus est, à Paschali Summo Pontifice confirmatus, & ipso die Pentecostes à eodem consecratus. Sub tanto præceptore, posteaquam Grammatices & humaniorum studiorum tyrocinium deposuissent in Patria, ad colendas severiores Musas, animumque perpoliendum Theologiæ, ac
iuris

Archiepiscopi Gnesnensis 9

juris Canonici peritia, Lutetiam
Parisiiorum sufficienti, ac libe-
rali sumptu instructi, missi sunt.
Vivebat tunc S. Bernardus, Cla-
ræ Vallis, Ordinis Cistercien-
sium Abbas, qui per totum or-
bem, sanctitatis instituti sui, lō-
gè latèque ita fragrantiam spar-
serat, ut ipso superstite, tria
monasteria, Andreoviense, Lu-
onense, & Lasdense celeberrima
in Polonia fuerint fundata &
liberali fundatorum munificen-
tia dotata. Eius Ordinis, cum
diligenter in Galliis sanctimo-
niam circumspexisset Bogupha-
lus, postquam divinarum Sci-
entiarum opibus auctus, una
cum

cum fratre Bogumilo, in patriã
 fuisset reversus, nihil cunctabũ-
 dus, quod firmo & constanti a-
 nimo Theologiæ sacræ incum-
 bens, deliberaverat, exequi sta-
 tuit: seque, spreto fallacis mun-
 di fucō, vanisque ipsius pollici-
 tationibus, & illecebris sæcula-
 rium deliciarum damnatis, so-
 dalitio Cisterciensium, in mo-
 nasterio Luknensi, quod nunc
 Wagrovecense dicitur, solenni
 professione addixit.

CAPUT III.

*Bogumilus Ecclesiam Sanctissimæ
 Trinitatis edificat.*

Porro natu maior Bogumilus
 mēsurā præclari sui nominis
 fortu-

Archiepiscopi Gnesnensis II

fortunato implens omine, omnem huc operam contulit, ne desiderio passu, minoris vestigia consecraretur fratris; qui jam nomini suo Bogufali (Dei laudem id sonat, idiomate Polonico) satis videbatur respondisse, in holocaustum divinæ laudis, religiosa professione consecratus. Sancta igitur excitus æmulatione, cepit & ipse cogitare diligentius, quomodo per stabilia virtutum exercitia, Deo charus (quod dictio Bogumili, sua significatione deposcit) evaderet. Atque imprimis cum Deum strenuè, ac fortiter amando, se id consecuturum speraret, impulsu

pulsu Divini spiritus, inter Deum & se recipocante amicitia, omnes peccandi occasiones, quam accuratissimè subterfugere constituit. Cum vero administrationem bonorum, ad se obitu parentum devolutorum suscepisset, frequentius Dobrověsem pagum, oculis & animo lustrare consueverat, tanquam locum, ab omni negotiorum strepitu semotum, proindeque celestium bonorum contemplationi maximè idoneum: speculando præsertim collem, inter altas quercus editiorem, duplici fluviorum Nyr, & Vartæ, anfractu, aditum in lucum opacū
inter

Archiepiscopi Gnesnensis I

De- intercludēte, circumfluum; cu-
itiā, ius loci opportunitatem, cum
es, attentius considerasset, ante o-
nge- mnia quæ digesserat animo,
mi- proposita, Christum bonorum
e o- suorum cohæredem scripsit,
su- certa illorū portione Parocho,
vē- qui curam Dobrovensis populi
lu- gereret, attributa; & templum
lo- ad laudem, & gloriam Sanctif-
re- simæ Trinitatis, sub eius patro-
ce- cinio de plantis abiegnis, quæ
ti- arbor cariei non obnoxia in æ-
lā- vum durat, extruxit: atque ab
al- Archiepiscopo Gnesnensi Joā-
ici- ne Primo, ritu solenni dedican-
n- dum procuravit. Placebant hæc
cū in Dei gloriæ propagationem
ado-

adolescentis studia Gnesnensi Archiepiscopo, qui iuvenem, ut post ædem divino nuncupatum cultui, se quoque in eius laudem vellet mancipatum: sic enim Dilectus Deo & hominibus, iuxta nominis sui elogium censeretur posset. Non inuitis accepit auribus Archipræsulis avunculi sui admonitionem, eò etiam facilius, quod iam de vitæ statu deligendo, matura deliberatione hinc inde perpensis consiliis, & prudentum responsis, non amplius ancipiti distraheretur hallucinatione, sacerdotalis munus officii, firma cogitatione complexus.

In a

SU
ra

non

Unic

latus

larii

mag

Non

gilit

ditia

di l

exul

gita

fidu

um

CAPUT IV.

In aulam se Archiepiscopi cōfert.

Subductis ergo rei domesticæ rationibus, Archiepiscopum non multò post sequitur ad arcē Unieioviensem, & in album relatus aulicorum, munus Cancellarii ab eo sibi demandatum, magna fide, ac diligentia obit. Non fidebat ætatis lubricæ fragilitati, aulæ inconstantes blanditia à qua plerumque monendi libertas, & veritatis candor exulare solet, circumspècta cogitatione, revolvens; proinde fidum ianitorem, portis sensum affixit, timorem Domini: cavens

vens, ne quid illuc introgrederetur, quod castimoniam mentis, & corporis ullo modo possit contaminare, aut saltem carnis appetitui reluctantes, labefactare conatus. A Societate illorū, quibus Deum offendere, pro parvo ducitur, magnopere abhorruit, pluris tempus aestimavit, quam ut illud vanis aulicorum occupationibus, & ludorum levitati, putaret impendendum. Otium detestatus, nunc orando, nunc scribendo, nunc legendo laborum, & curarum tædia temperavit; honestis nunquam deambulationibus, & amicorum colloquiis, intensas animi

animi vires remittere contētus. Induit panopliā strenuus Christi miles, omnium earum virtutum, à quibus plurimum præsidii, propugnandæ castitati esse solet, maximè autem jejuniis, in obsequium spiritui, rebellem carnis vigorem, subigere habuit usitatum, quorum tam religiosus cultor extitit, ut non modo vigiliis Sanctorum, & quatuor temporum observantiam, unica refectione transigeret, verum etiam quavis sexta feria, ob memoriam Dominicæ passionis, tantum puer teneret rigorem, ut ne particulam quidem panis, fero degustandam sibi

B

per-

permetteret. Quadragesimam maj
 per novem integras septimanas, ut p
 more majorum servavit exactè. clien
 Ultra quos jejunandi modos, ab festo
 Ecclesia Catholica præscriptos, dæn
 vel diuturna Polonorum tradi dign
 tione usurpatos, frequentius plag
 voluntarias corpori castigando tion
 in edias, sicut & cicilia, humi diffi
 cubationes, vigiliæ, flagellatio aux
 nes, genuflexiones, brachiorum exer
 in modum crucis extensiones, scen
 diuturnas stationes, & cætera tati
 ejus generis, macerandæ carnis Div
 instrumenta crebrò adhibuit, tu S
 quibus inexpugnabile scutum quo
 orationis adjunxit, gloriosissi pue
 mæ Virginum Virgini Deiparæ Itaq
 ma, o

nam majorem in modum supplicans,
nas, ut propositum castæ mentis, sui
ctè. clientis tutelari ope, contra in-
s, ab festos mundi, carnis, & Caco-
tos, dæmonum insultus, defendere
adi- dignaretur; *Sciens Dæmonum*
tius *plagas, & carnis innatas appeti-*
ndo *tiones, quibus assidue vexamur,*
mi- *difficile esse sine Beatæ Virginis*
tio- *auxilio ut sedare queamus.* His
rum exercitationibus, sensim adole-
nes, scentiam à fallacis mundi vani-
tera tatibus abducebat, ad iugem
rnis Divini Numinis cultum, in sta-
uit, tu Sacerdotali eam disponens,
um quod propositum iam inde à
iffi- puerilibus annis conceperat.
aræ Itaque quasi legem animo fixit

perpetuam, natu maiores reve-
 reri, æqualibus non invidere,
 inferiores non contemnere, a-
 micos in via virtutis occurren-
 tes, impensius omnibus officiis
 colere, omnem ambitionem ab
 actionibus excludere, in iisque
 solam Dei spectare gloriam, &
 amorem, sobrietatem amare,
 ab inutilibus sermonibus lin-
 guam compescere, piorum li-
 brorum lectioni ac meditatio-
 nibus rerum cœlestium vacare,
 aures a verbis detractorum, &
 a scurrilibus aulæ iocis averrun-
 care & quævis arma virtutum,
 à Sãctis Patribus, quibus se totũ
 adverso ictus Vaferrimi serpētis
 muni-

muniret mutuari; ita ut omnes, quos aliqua virtute consideraret excellere, sibi ad imitandū ob oculos statuerat, iamque ipsa ferii vultu compositione, & motu animi, corporique moderatione specimen quoddam vitæ Anachoreticæ, in adolescentia præferre videbatur. Mirabantur omnes aulici, tam gravem, imperturbati propositi, constantiam: ob quam illum, & sincere diligebant, & religiosâ quâdam observantiâ verebantur; ut illo præfente, non auderent quidquam castis molestum auribus proloqui, neque indulgere ludis, aut vanis auli-

corum facetiis & oblectamentis præsumerent. Fuit in aula Bogumilus juvenis, cor senile gerens, *omnibus officiosus, nulli onerosus, devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum, Domini servus, proximi socius, mundi Dominus, superiora habens ad gaudium, æqualia ad consortium, interiora ad servitium.*

CAPUT V.

De vitæ statu deliberat.

CONsiderabat Archiepiscopus mores in juvene, ad omnium virtutum harmoniam, rectè concinnatos attentius, ma-

Archiepiscopi Gnesnensis 2

magno suo solatio; agens Sum-
mas Numini gratias, quod sibi
talem in vinea sua cooperato-
rem destinasset; itaque vocato
ad se adolescenti, qui jam tunc
a sacris Canonibus definitæ ad
Sacerdotium fuit ætatis deside-
rium, quod antea sibi circa cõ-
secrationem Ecclesiæ Parochi-
alis Dobrovensis exposuerat, i-
teratis vicibus gravi persuasio-
ne inculcat, identidem asseve-
rans, quòd strictam tremendo
judici rationẽ esset redditurus,
de talentis sibi concreditis, nisi
vellet justis obsecundare moni-
tionibus, atque usuram talento-
rum, in alimoniam familiæ do-

minicæ, fideliter convertere, super eam, per sacerdotii Ordinem, constituendus. Gratias agit primo Archipræsuli, pro paterno erga se affectu, & benevolentia: inducias deinde ad tempus Ordinum à jure præfixum, sibi concedi poposcit, intra quod matura deliberatione peracta, se ad tam excelsi muneris officium disponderet Digressus ab Archiepiscopo, cæpit sublimis fastigii celsitatem accuratè speculari, & eo periculiosioris præcipitii ruinam considerare, quò altiùs apex dignitatis emineret, intra se diligenter expendens. *Grandis dignitas*

tas
inc
su
N
nu
mi
lu
mi
qu
qu
sol
cir
ne
bis
fic
cù
pu
exp

tas Sacerdotum, sed grandis ruina si peccant, letamur ad ascensum, sed timeamus, ad lapsum.

Non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quanti mæroris de sublimioribus corruisse: Nec enim solum pro nostris delictis reddemus rationem, sed pro omnium, quorum abutimur donis, & nequaquam sumus de eorum salute solliciti. Tanta verò sollicitudo, circa unius animæ lucrum est necessaria, quanta universi orbis divitias lucramēto, non sufficeret negotiatori. Tandē, cūm frequentiū Archiepiscopus, Ecclesiarum necessitatem exponeret, & verbis pluribus,

charitatem erga proximorum
 salutem exaggeraret, pro qua
 Filius Dei de cœlis descendit;
 atque in super illum potentis o-
 bedientiæ terreret authoritate,
 tandem Bogumilus, volunta-
 tem hanc Dei esse interpretatus,
 in re tanti momenti, quanti es-
 set sua, & proximi salus, major-
 rum qui vices Dei obeunt in
 terris, non refragari consuetus,
 victas spontè dedit manus au-
 thoritati, persuadentis Archie-
 piscopi. Nimirum *bonus obediens*
dat suum velle, & suum nolle,
ut possit dicere paratum cor me-
um Deus, paratum cor meum,
paratum quodcunque præceperis,
face-

*facere, paratum ad nutum citius
obedire, paratum tibi vacare,
proximis ministrare, me ipsum
custodire, & in cœlestium con-
templatione requiescere. Eum
ita dispositum, à populi turba
segregat Archiepiscopus, inde
innumerum Cleri refert, ac tan-
dem per omnes Ordinum gra-
dus, ritè legitimèque promotù,
Presbyteratus sacro charectere
insignit.*

CAPVT VI.

Fit Sacerdos humilis

FACTUS ex obedientia Sacer-
dos Bogumilus cœpit cu-
mulatiùs cœlestium immissio-
num

num dona sentire, atque jam
 Deo, qui consumens ignis est,
 propior factus, sacrique amo-
 ris incendio liquefcere, & flu-
 ens tanquam cera à facie ignis,
 sese in abyffum nihili, cum
 profunda humilitate demittere.
 Nam ea est veræ humilitatis
 conditio, ut quò propius divi-
 næ Majestatis gloriam specula-
 tur, eo magis se indignam divi-
 ni sermonis consortio reco-
 gnoscat. Secushic omnino ac-
 cidit, quam in humanæ con-
 versationis frequentia videa-
 mus evenire: ubi diuturna fa-
 miliaritas, extremi contemptus
 esse solet occasio. Non enim

mun

ani-

ani
 quò
 gne
 que
 rec
 ver
 má
 ner
 sce
 est
 Ex
 fe
 sce
 fra
 gite
 me
 irr
 De

anima fidelis, & verè humilis,
quòd eam sponsus cœlestis di-
gnetur alloquio, aliquid in se,
quo tantos mereatur favores,
recognoscit; Sed verecunda re-
verentia, & modestia, coram
mâjestate suprema, in cognitio-
nem sui nihili profundius de-
scendit nec pensat, ubi nunc
est sed ubi fuit, dum non fuit.
Excitabat Bogumilum, ad pro-
fectum in hac virtute, remin-
scentia miseræ conditionis, &
fragilitatis humanæ, *semper co-
gitando, quid sibi deesset, repetēs
memoria, ubi fuit secularibus
irretitus curis, aut iudiciorum
Dei sententiam metuens, & secū
que-*

quærens, ubi erit; aut cum mala vitæ præsentis attendens, & solerter mærens, considerabat ubi esset: aut cum bona supernæ patriæ contemplabatur, quæ quia nondum adipiscèbatur, lugens conspicièbat, ubi non esset; illud tantum usurpans cum tædio:

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te Deus.

Illam verè secutus est humilitatem, quæ omnium virtutum est in nobis origo, in propria radice charitatis pullulans, & perdurans; non quæ se molli vultus compositione ostentat aut modesto corporis gestu venditat,

aut

Archiepiscopi Gnesnensis 31

ala
fo-
ubi
ba-
uia
ens
ud
o:
er-
de-
s.
li-
um
ca-
er-
tus
o-
at,
aut fracta verborum voce insi-
nuat. Sed quæ puro cordis affe-
ctu, per vilitatis suæ recogniti-
onem, coram Deo se proster-
nit. *Sunt enim plerique in mun-
do, qui volunt esse humiles, sine
despectu, bene vestiti sine sollicitu-
dine: delicatæ pacis possessores, si-
ne labore, alijs detrahentes, mor-
daces ut canes, dolosi ut vulpes,
superbi ut leones, intrinsecus au-
tem lupi rapaces, mellis dulcedi-
nem, id est inanis gloriæ, & latē-
tis lascivie ut ursi quærentes. Vo-
lunt esse sine auctoritate iudices,
sine visu testes, postremò falsi ac-
cusatores, & omni veritate ca-
rentes. Illam coluit Bogumilus
humi-*

humilitatem, quæ in timore Domini fundata, propriæ infirmitatis conscientia, in ima deprimitur, & sincero corde se Deo, & in officiis suæ vocationis, cum fiducia divini auxilii fideliter obeundis, & præstanda in pœnis, & ærumnis obedientia, & exhibendo debito aliis honore, subjicit. Corde se credebat indignum honoribus, & ore confitebatur ad sacerdotium se nullis meritis, sed sola dignatione misericordiæ Domini, vocatum. Itaque reputans animo puritatem Angelicam, quæ sacerdotii dignitati annexa est, imbecilles vi-

res ad excipiendum manibus
Dominum, *sub quo curvantur
qui portant orbem:* ad portan-
dum eum qui *tribus digitis mo-
tem terræ* appensam gerit, ad
sustinendam illius maiestatem,
*qui sedit super Cherubim, & Se-
raphim;* ad luctandum cum Deo
Israel forti, humili oratione di-
sponebat; modò cum Centuri-
one indignum se tanti hospitis
præsentia corde sincero pronũ-
tians, modò cum Elisabetha
hilariter gestiens voluptate, mira-
bundus exclamans: *Unde mihi
hoc ut Dominus meus ad me ve-
niat,* nunc cum Abrahamo pul-
verem se ac cinerem, in conspe-

Etu divinæ maiestatis profitens,
nunc se peccatorem cum san-
cto Petro recognoscens, nunc
cum prodigo filio, indignum
videre altitudinem cœli se repu-
tans, nunc divini fretus auxilii
fiducia, cum Davide lætabun-
dus occinens: *Calicem salutaris
accipiam, & nomen Domini in-
vocabo: nunc omnes animi, cor-
porisque facultates ad laudan-
dum creatorem divini psaltis
fervore provocans: Benedic a-
nima mea Domino; & omnia
quæ intra me sunt, nomini san-
cto eius. Benedic anima mea Do-
mino: & noli oblivisci omnes re-
tributiones eius.*

CAPUT VII.

Orationibus insistit.

IGitur singularem Dei bonitatem, & gratiam vocationis ad tam excelsæ dignitatis apicem recognoscens, & cum fide-
li Samuele, promptum se, ac hilarem ad obsequium, vocanti Deo exhibere satagens, orationis adminiculum adimplendum tam ardui negotii munus, adhibuit. Præter divini officii pensum, quod diebus singulis, juxta ritum & ordinem Provinciæ Gnesnensis, devotè attentè ac fideliter omnipotenti Deo exsolvebat, magnam tem-

36 *Vita S. Bogumili*

poris partem, orationi mentali tribuere solitus erat, jaculatorias (ut vocant) preces, identidem ferventi spiritu interiiciēs: *Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum: & liberator meus: Deus meus adiutor meus & sperabo in eum. Protector meus & cornu salutis meæ: & susceptor meus. Laudans invocabo Dominum: & ab inimicis meis salvus ero. Domine, nomen tuum, & memoriale tuum, in desiderio animæ. Anima mea desideravit te in nocte: sed & spiritu meo, in præcordiis meis vigilabo ad te: Anima mea liquefa*

Archiepiscopi Gnesnensis 37

quesacta est. ut dilectus meus locutus est mihi. O Deus meus, noverim Te, noverim me; utinam te summam bonitatem omnes homines cognoscant, & peccare desinant, & condignas gratiarum actiones, pro beneficiis universæ creaturæ tuæ tibi persolvant. Excessivam Redemptionis humanæ charitatē, cum iucundissima voluntatis inflammatione, & ardentissimo imitationis, in cruciatibus Domini nostri Jesu Christi, virtutum expressarum, desiderio, tennerrima compassione medullitus liquecens, contemplabatur.

Officium gloriosissimæ Virginis

nis Matris Dei, horis Canonicis adiungebat, & coronam illius, cum interno quodam supernæ dulcedinis gustu, & animi serena voluptate, quotidie recitabat. Invaluerat iam tunc pia in Polonia consuetudo, (nam simul cum Evangelio, cultus erga Deiparam in partes nostras devenit) angelicas salutationes ad numerum annorum quibus in terris morata est, replicandi: eamque sexagesies, & ter salutandi, singulis Salutationum decadibus Dominica oratione adiuncta, qui mos orandi, a sancto quodam Eremita, ipsa Deipara ipsum edocente, (ut fidelima-

li maiorum traditione accepimus)profluxit. Hunc supplicandi ritum Advocatae nostrae, nunquam intermisit Bogumilus, puero sibi à piis parentibus traditum: cuius devotionis evidēs argumentum est, lapideus globus grandior, quales Eremitae, ac nostri peregrini plerumque gestare solent, in eremitorio suo, inter quatuor quercus inventus, quem magni muneris loco ferebat Matthias Lubiencki Archiepiscopus Gnesnensis, eximius Deiparae cultor, qui in honorem ipsius, regali magnificentia, basilicam à fundamentis erexit Lovicii: & alteram

Uniejovii, magno sumptu restauravit, & concameravit. Sed ad Bogumilum revertamur, & modum quo se ad operandū tremendo sacrificij mysterio, disponebat, prosequamur. Iacebat pronus humi, manibus in formam crucis extensis, largo lachrymarum imbri, præ dulcedine spiritus, proficientium terram irrigabat: Christi Domini exemplum imitans, qui prolixius Patrē orans in horto, cum lachrymis, & sanguineo sudore, se ad cruentum Sacrificium, in ara crucis pro nobis offerendum, præparabat. Commendabat suas Angelis preces,
 supre-

supra
 das
 tito
 est a
 gelo
 plic
 pœn
 sect
 inco
 Vir
 ut
 ma
 cor
 cess
 rita
 inte
 rò
 xian

Archiepiscopi Gnesnensis. 41

re-
vit.
ur,
adū
o,
Ia-
ous
ar-
ræ
um
ni-
vi
o,
eo
fi-
is
n-
s,
e-

supremo Domino præsentan-
das, non exiguo ipsorum por-
titorum solatio. Nam *Oratio*
est animæ sanctæ præsidium, An-
gelo bono solatium, Diabolo sup-
plicium, gratum DEO obsequiū,
pœnitentiæ laus, religionis per-
fecta gloria, spes certa, sanitas
incorrupta. Implorabat supplex
Virginis DEI paræ patrociniū,
ut cujus mater extitisset purissi-
ma, ad ejusdem conficiendum
corpus & sanguinem, sibi ne-
cessariam impetraret a Filio pu-
ritatem. Flagitabat Cœlitum
intercessionem, potissimum ve-
rò illorum, in quorum memo-
riam rem divinā facturus erat.

42 *Vita S. Bogumili.*

Propitiabat Numen divinum
animabus fidelium defunctorū,
ac eò quidem ferventiùs, quò
majore vivorum, in extrema
constitutos necessitate, confi-
deraret indigere suffragio; de-
precans majestatem altissimam,
ut hostiæ salutaris interventu,
pœnis, ergastuli Purgatorij, reos
dignaretur absolvere. Liqve-
scebat mens Sancti, cœlestibus
perfusa delicijs, quoties sacri-
ficiū sacrosanctæ Missæ, im-
mensæ charitatis erga genus
humanum pignus, offerebat:
ut dulces lachrymæ ab oculis
celebrantis, in ipso cordis, di-
stillatæ divini amoris æstu, me-
ditullio,

ditu
linter
pere

Suscip

V

Etissi
& ac
gum
quar
dota
min
gatu
Anti
prov
inter
chiep

811

ditullio, quādoque sacro altaris
linreamini aspersæ, prorump-
perent.

CAPUT VIII.

Suscipit Ecclesie Dobrovensis curam.

VAcet interea Dobrovensis
Ecclesia parochialis, San-
ctissimæ Trinitatis, cuius curā,
& administrationem defert Bo-
gumilo Archiepiscopus, tan-
quam illius nuper exstructæ, ac
dotatæ, patrono, & villæ Do-
mino hæreditario. Nihil refra-
gatur obediens Sacerdos, iussis
Antistitis; accipit non invitus
provinciam, divinitus sibi, ut
interpretabatur voluntate Ar-
chiepiscopi, oblatam: conscius
autem

44. *Vita S. Bogumili*

autem infirmitatis suæ, supremi bonorum omnium largitoris gratiam, & auxilium precatur, ad majora usitatarum virtutum adnitens incrementa. Diligenti attentione secum revolvit, magnum esse dilectionis DEI argumentum, in curam salutis humanæ incumbere, & animarum pretioso CHRISTI sanguine redemptarum, vigilantem gerere sollicitudinem. Magno igitur amoris divini æstuans incendio, & quòd diligere proximum tanquam se ipsum maius sit, omnibus holocaustomatibus, & sacrificijs considerans: quemadmodum pro se, ita

ita
jest
quo
tati
deg
dile
ma
cis
sive
Sac
juxt
Qu
tis
bib
tia
est
lex
nia

Archiepiscopi Gnesnensis 45

ita & pro populo summæ majestati offerebat sacrificium, in quo dulcedo suavissimæ charitatis, tanquam in proprio fonte degustatur. *Majorem nempe hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis, cujus animæ positionis, sive mortis, annuntiatio est Sacrosanctæ Missæ Sacrificium, juxta illud oraculum Apostoli: Quotiescunque enim manducabitis Panem hunc, & Calicem bibetis, Mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Et in hoc est Charitas: non quasi nos dilexerimus DEUM, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit Filium*

Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Nimirum hoc est vinculum dilectionis DEI primum erga nos, & nostræ cum illo, ac inter nos unionis, quam tantopere DEUS amat, ut qui eam sciderit, Sacrificium de manibus illius oblatum repudiet, ipso dicente Domino: Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari Fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Quoties igitur ad tesseram Christianæ Charitatis & communiois

munionis æternæ gloriæ pignus
in divinissimo Eucharistiæ Sa-
cramento, percepturi fideles
accedebant, toties bonus Pastor
dilecti Discipuli mandatum illis
inculcabat: *Diligamus DEVM*
quoniam DEVS prior dilexit
nos: si quis dixerit quoniam di-
ligo DEVM, & Fratrem suum
oderit, mendax est. Qui enim
non diligit Fratrem suum, quem
videt, DEVM quem non videt,
quomodo potest diligere? Et hoc
mandatum habemus à DEO:
ut qui diligit DEVM, diligat
& Fratrem suum. Proponebat,
& CHRISTI Domini testamen-
tum; summæ dilectionis erga
nos

nos plenum: *Mandatum novū do vobis: ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes, quia Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinvicem.* Sic Bogumilus quem admodum Charitate DEI, ac proximi se urgente, Sacerdotiū adiit, ita primū officium esse Sacerdotis, in cordibus fidelium tam excellentis virtutis radicare plantationē, existimavit; proinde plurimum operæ pastoralis in eo posuit, ut omnia mutuarum offensionum, in populo suo tolleret scandala, dissensionum causas, ex animis irarum

A
irar
radic
verò
Chri
ret c

Dilig

S
Ac
tio
cerd
veræ
tum
rum
quit
cogit
inest

irarum vepribus Sylvescentibus
radicitus extirparet: dulcem
verò fraternæ dilectionis, &
Christianæ concordiaë, infere-
ret olivam.

CAPVT IX.

*Diligenter administrat Sacra-
menta.*

Sacramentorum administra-
tioni, (quod alterum est Sa-
cerdotis officium, & eximium
veræ Dei dilectionis argumē-
tum) illorum præsertim, quo-
rum omissione salus æterna ne-
quit obtineri, sedulus inhæsit;
cogitans, ne aliquando pretium
inæstimabilis lytri, sua incuria

D

in

in aliqua Christi periret ove :
 proinde frequenter populum
 admonuit, ne infantium pro-
 craftinaret baptismum demon-
 strans, in quanto versetur peri-
 culo infans nondum salutaris
 unda baptismi tinctus, utpotè
 qui mancipium sit, infensissimi
 generi humano Tyranni, qui
 quidvis audet in eos, qui hæ-
 reditatem æternæ salutis per
 gratiam baptismi sunt adituri ;
 quod si de vita periclitaretur
 nasciturus puer, formam pro
 illo casu, materiamque bapti-
 smi docebat obstetrices, mo-
 nebatque seriò, ne quid minue-
 re, vel addere auderent, quod
 sub-

substantiam interverteret, maximè necessarii, ad vitam æternam obtinendam, Sacramenti: pròximas puerperio fæminas hortabatur, ut pænitentia Sacramento culpas delictorum expiarent, inter spem, ac metum vitæ, mortisque sub Eve maledictione constitutæ; quam doctrinam etiam, longū, & periculosum iter ingressuris, navigaturis, militibus prælium inituris & ægritudine aliqua lecto affixis, crebro inculcabat ne tunc primùm Sacerdotem, ad excipiendâ peccatorum suorum confessionem, vocarent, cùm in extremo vitæ

discrimine positos, vix sensuum, rationisque compotes, ac quod exinde sequitur, vix gratiæ divinæ capaces, amittendæ salutis æternæ periculo supina illos negligentia obiicit. Ipse interim tam sanos, quam ægrotos parochianos, libenter invitabat, illos in prospera rerum affluentia, ad gratiarum actionem Deo debitam, & eleemosynam pauperibus, pro Christi nomine impertiendam invitās: hos autem ad tolerandas ægritudinis molestias patienter adhortans, paterna ijs consolatione proponens, morbos, qui nobis à Deo immittuntur, vel futuro

sententiarum peccatorum esse amuletum vel præteritorum satisfactoria remedia. Si quos autem longiori, vel graviori ægitudine in periculum vitæ adduci animadverteret, ad muniendum se Sacro divinissimæ Eucharistiæ Viatico, suaviter inducebat, & inductos eo benignè refocillabat, suadens ne unctio- nis extremæ Sacramentum postponerent; cujus ea vis, & efficacitas esset, ut reliquias peccatorum, præsertim venialium deleteret; ac proinde fortiter Christi athletas, ad resistendum hosti calcaneo infidiant, corroboraret; & corporis etiam sa-

nitatem, quandoque juxta Dei
beneplacitum, restitueret. Sva-
debat fanis, ut ægrotos liben-
ter visitarent, & necessitatibus
eorum, animi & corporis, quibus
que pto sua virili subvenirent:
ipse in ijs quæ docebat, alacri-
præiens exemplo. Inter alia
misericordiæ opera, ut mortuo-
orum funera ducerent, & in se-
pulturam pauperum, ditiores sū-
ptum facerent, hortabatur; co-
piosam ejus commiserationis
retributionem in operibus san-
cti Tobiaë declarando: ipse pi-
etatis hoc officium Christianæ
nunquam oblata occasione in-
termittēs, & proprio sum-

ptu

ptu iusta pauperibus persolvēs.
Ne autem quis desiderare pos-
set in eo, aliquod sollicitudinis
pastoralis officium, & ejus cul-
pâ se perijsse coram supremo
Judice justè queri posset, assiduo
se intra limites parochiæ con-
tinuit, convivia luxum redo-
lencia, tam parochianorum,
quam vicinorum nobilium de-
vitando. Ubi tamen, quando,
& quibus speraret suam præ-
sentiam, ac potissimum simpli-
cibus profuturam. Semper se
comem, benignum, lenem mo-
destum affabilem, & cunctis ac-
cessu facilem exhibebat; cibo,
potui, somnoque parcus indul-

gens, ut in vigili pastoralis officii statione; ad reficiendas suæ fidei commissas oves, Sacramentorum mysteriis, noctu, diuque esset expeditus.

CAPUT X.

Prædicationis talento fideliter negotiatur.

NEC verò illud obscurum est Dei, & proximi dilectionis indicium, talenta divinitus sibi tradita in negotiationem cælestium margaritarum, & usuram, lucrumque animarum familiæ Domini, liberaliter expendere. *Hunc enim servum fidelem, atque prudentem, præ-*
posi-

Archiepiscopi Gnesnensis 57
positum familiae significat, comoda atque utilitates sibi commissi populi curantem. Qui si dicto audiens, & praeceptis obediens erit, id est, si doctrinae opportunitate, & veritate infirma confirmet, disrupta consolidet, depravata convertat, & verbum vitae in aeternitatis cibum alendae familiae dispendat, atque haec agens, hisq; immorans deprehendatur: gloriam à Domino tanquam dispensator fidelis & villicus utilis consequetur, & super omnia bona constituetur, id est, in Dei Gloria collocabitur. Nactus erat naturae beneficio praeclaras ad persuadendum dotes Bogumilus, justam-

justam uiri staturam, quæ nec
proportionis, & symmetriæ to-
tius corporis partium excede-
ret mensuram, nec ab ea quavis
parte deficeret, latera firma,
vocem sonoram, vultus gravi-
ter compositi majestatem, ser-
moni etiam conferente gratiã
facie liberali. Sed in his o-
mnibus plus operabatur fervens
proximi charitas, ardens propa-
gandæ divinæ gloriæ zelus, in-
defessum Sacrarum literarum
studium, sanctorum patrum le-
ctio, beneficiorum Dei, maxi-
mè redemptionis humanæ me-
ditatio & virtutum, quas auri-
bus mentibusque instillabat au-
dito-

ditorum, in se ipso expressum
exemplar. *Æstuabat* cor ejus
divini amoris incendio tam va-
sto, ut totum orbem illo igne,
quem Christus Dominus, *Venit*
in terram mittere conflagrare
desideraret. Quidquid ad Dei
gloriam opportunum videret
amplificandam, nullo modo si-
bi negligendum putabat, tan-
quam fidelis talentorum Do-
mini dispensator. Quidquid de
suggestu dicturus erat populo,
sive vitia detestaturus, sive vir-
tutes commendaturus, sive sup-
pliciorum æternorum pœnas e-
xaggeraturus, sive felicis bono-
rum operum retributionis gau-
dia

dia explicaturus, siue beneficiorum Dei, & in his potissimum redemptionis generis humani magnitudinem enarraturus, siue ad pœnitentiam de sceleribus admissis peccatores, hortaturus, omne illud intra præcordia, & flagrantis Dei amore cordis medullas, decoquere, lachrymis foras erumpentibus usitatum habebat, non prius populo, quàm sibi magister. Nulla sibi quantumvis elaborata, & ad profectum proximorum accommodata sapiebat oratio, siue contio, quam non svavi dulcissimi nominis Jesu commemoratione, condivisset. Nomen quippe

quippe hoc divinum, sciebat esse *oleum effusum*, quod & odorem salutis halaret, in vitam æternam anhelantibus, & foetores peccatorum dissiparet, proficientibus virtutum splendores illuminaret, tepidos accenderet, fessos recrearet, pusillanimes corroboraret, & igni charitatis liquefactas mentes, in consortium divinæ naturæ misceret. *Neq̄ enim aliud nomen est sub cœlo datum hominibus in quo nos oporteat salvos fieri,*

Quoties autem nomē hoc salutiferum, vel Deiparæ Virginis Mariæ pronuntiandum illi fuit, tam in Ecclesia, quàm ex-

tra, toties cum demissa reverentia caput inclinabat, & exemplo docens, & verbis quandoq; rudem admonens plebem, quæ nã sacrosanctis nominibus veneratio deberetur.

CAPUT XI.

Doctrinam Christianam rudi populo explicat.

ET quàmvis tanquam ignitus Seraphim, maximè in Votis haberet, voluntates hominum ad Dei amorem, plurimorum ipsius beneficiorum recordatione, inflammare, tamen ad captum hebetis plebeculæ, sese demittens, comprimis necessaria

Archiepiscopi Gnesnensis. 63

cessaria scitu doctrinæ Christi-
anæ capita, vulgaris sermonis
simplicitate, adhibitis etiam, ubi
res posceret similitudinibus,
præsertim circa Sanctissimæ Tri-
nitatis, Incarnationis Domini-
cæ, atque sacrosanctæ Eucha-
ristiæ mysteria, & alios fidei
articulos, explanabat. Maxi-
mus autem illi labor fuit, in
extirpandis paganæ superstitio-
nis reliquiis. Nam quamvis
per fidem Christo adhæsissent,
à centum jam, & amplius annis
Poloni, tamen indocile vulgus,
somnia conjecturas, vanas
observationes, & diversas divi-
nationes in humanarum actio-
num

num eventibus eo retinebat obstinatius, quò diuturniore majorum consuetudine circa priscam idololatriam fuissent radicatae. Præceptorum ergo Decalogi errabundis ovibus diligenter materiam elucidabat, docens tam medendi modos, qui fundamentum in connexionne causarum naturalium non haberent, quàm sortilegia, incantationes, magiam, necromantiam, & quasuis divinationis species, à diaboli fraudibus, & pacto seu expresso sive tacito promanare; ac proinde qui talibus occupantur, aut credunt, primo præcepto divino repugnare

gnare; reliqua illis in ordine
Dei præcepta retexens, & obli-
gationem illorum, sub peccati
mortalis reatu, & salutis æter-
næ dispendio, annuntians; *quo-
niam qui talia agunt regnum Dei
non consequentur.* Commen-
dabat illis testamentum sancti
Adalberti Martyris, sive canti-
cum Polonis, antequam iret in
Prussiam relictum, in quo is
præcipua quædã Christianæ in-
stitutionis capita, brevi compē-
dio, pro faciliore reminiscencia
complexus fuerat, potissimùm
cultum, & venerationem Dei-
paræ Virginis, redemptionis
humanæ mysterium, & invo-
catio

65 *Archiepiscopi Gnesnensis*

cationem sanctorum continēs
atque ut illud devotè cantarent,
hortabatur. Multi quidem &
graves sancto labores, in tam
difficili rudis plebeculæ cultu-
ra exātlandi fuerunt, eos tamen
solabantur dulces percepti fru-
ctus, in populo simplici, & sin-
cero corde monitis pastorali-
bus, obsequente. Monebat a-
gricolas, ut vita suos tempera-
rent, alternis operibus, labores,
ne sollicitudo rerum tempora-
lium, intentionem animi, ab ijs
quæ ad cultum Deo exhibendū
pertinent, averteret: tum etiā
frequenter insinuabat illis, ne
ad ullum opus peragendum

fese

n tinēs sese accingerent, nisi prius actus
 tarent omnes diei præsentis, ad Dei
 em & gloriam collimarent, quod dū,
 n ta m festis celebribꝫ opere servili ab-
 cultu- stinentes, & sacrosanctum Mis-
 ta men sæ sacrificium audientes, fide-
 ti fru- liter exequerentur, magna so-
 & fin- licitum exhilarabant voluptate
 torali- pastorem: qui sancta æmulati-
 ebat a- one, & ferventi zelo, quas au-
 npera- ditorum mentibus virtutes o-
 bores, ptabat inferere, illas à trunco,
 npora- & radice sui exempli, luxurian-
 , ab ijs- tibus surculis transplantabat,
 bendā ita svaviter ad currendam mā-
 m etiā- datorum Dei viam, populum
 is, ne- alliciens, imò fortissimè pertra-
 endum- hens, signorum gratiam, à Chri-

67 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sto Domino credentibus pro-
missorum, uberem consecutus.
Quantis enim ille cæcis in via
veritatis errantibus, & de sum-
ma iam in profundum rupe pen-
dentibus, amissum reddidit visum,
& illum, quo Christus videretur,
reparavit intuitum? Quantorum
auribus surdis, & infidelitatis
obturatione damnatis, ad perci-
piendam vocem cælestium man-
datorum, pretiosum infudit au-
ditum, ut vocanti Deo ad mise-
ricordiam responderent per obe-
dientiam? Quantos intrinsecus
vulneratos, Angelici oris arte, &
orationum, ab infirmitate curavit?
Quantos per longam incuriam,
pecca-

peccati labe resolutos, & quadã
lepræ contagione perfusos, castiga-
tionibus, & exhortationibus ex-
piando, Deo in se operante, mun-
davit? Quantorum animas vi-
ventes in corpore iam defunctas,
& delictorum mole obrutas, ac
sepultas, ad emendationem, tan-
quam ad lucem vocando, Deo
resuscitavit, ut Domini sui admi-
randus imitator iam mortuas
Deo, è contrario mortificet vitali
morte peccato?

CAPUT XII.

Constituitur Decanus Ecclesiæ
Metropolitane.

GRatificaturus tantis virila-
boribus Archiepiscopus,

69 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Decanali eum in Ecclesia Me-
tropolitana, Gnesnensi digni-
tate condecorat, nihil prensan-
tem: procul enim aberat à viri
sancti moribus, illud *Subtile*
malum, secretum virus, pestis
occulta, doli artifex, mater hy-
pocrisis, livoris parens, vitiorum
origo, tinea sanctitatis, execa-
trix cordium, ambitio. Non mu-
nus illi ab obsequio, vel à ma-
nu, vel à lingua aditum para-
vit ad dignitatem, quibus viis
eniti plerumque solent ambiti-
osi homines, ad summa hono-
rum fastigia, sponte cæco im-
petu in præcipitium barathri
mentes, non examinata virium

ad

ad dignitatem proportione; & quid humeris oneri ferendo valeant, nihil considerantes. Ipse simplex virtutis candor, & vehemens cultus divini propagandi ardor, laborque in quærendis animarum lucris indefessus, aditum ad eam dignitatem paravit Bogumilo. Laborabat fidelis in vinea Domini operarius, non se quærens extra, parvo contentus beneficio, satis locuples suo patrimonio, de quo sibi, & pauperibus vitæ necessaria providebat: tamen, sicut adhuc dignitatis gradum se non superba provexit ambitio, ita neque o-

71 *Archiepiscopi Gnesnensis*
pum paternarum abundantia,
animum generosum insuperbiâ
impulit, ut aspernaretur inter
illustres Ecclesiæ Metropoli-
tanæ Senatores, facundus Præ-
latus conscribi, onus in honore
considerans. Etenim Decani
officium est: ritum divini cul-
tus, per Diæcesim ordinare,
horis Canonicis, ut devotè, ac
graviter in Ecclesia Cathedrali
peragantur, attendere, inter be-
neficiatos, Choro perpetuis tē-
poribus adscriptos, pacem, con-
cordiam, tranquillitatem ani-
morum fovere, seriem mini-
steriorum, juxta ordinem, &
personarum senium, disponere,

&

&
div
co
Po
gn
dic
rat
lic
pi
ob
ctu
tra
mo
ru
rib
ret
Ita
ne

& ne quid desit ad implenda
divinæ laudis munia, solerti
consideratione circumspicere.
Porrò quamvis, ut annexo Di-
gnitati oneri satisfaceret, ab-
dicare vellet à se beneficii Cu-
rati Ecclesiæ Dobrovensis so-
licitudinem, tamen ab Archie-
piscopo rogatus ne id faceret,
obedienter acquievit: nihil Sã-
ctum reputans, quod quis con-
tra obedientiam auderet, aut
moliretur. Fuit tunc ea tempo-
rum conditio, ut unus in plu-
ribus Ecclesiis conscribi debe-
ret, ob sacerdotum penuriam.
Itaque onera imposita sibi be-
nificiorum sic alternabat, ut
celebri

73. *Archiepiscopi Gnesnensis*
celebrioribus diebus Choro Ec-
clesiæ Metropolitanæ adesset,
ac ne ulla in persolvendo di-
vini officii debito negligentia
obreperet, diligentius circum-
spiceret, substituto interim Sa-
cerdote, ad parochiam, qui on-
nus curæ pastoralis sustineret
ad tempus modicum, dum re-
verteretur, reliquis temporibus
assiduus in sua parochia resi-
dens, juris divini mandato reli-
giosè obtemperans.

CAPUT XIII.

*Diligentia eius in munere Deca-
canali & miraculum.*

Ade-

A Deputus eam dignitatem,
Collegium Vicariorum con-
vocat, præmissaque de divinæ
laudis excellentia oratione, in
qua disertio sermone, quomo-
do Angelorum coetus suis hie-
rarchiis distincti, summo cre-
atori alternantibus choris, to-
ta viriū colluctatione, cum pro-
funda reverentia, filiali timore,
ac voluntatis ardore flagrantis-
simo jubilant, cū explicuif-
set: eos ad æmulam cœlestis
chori contentionem, quantum
imbecillitati humanæ liceret,
adhortatus est diligenter, ut
memores, quòd eidem Domi-
no in conspectu Angelorum

75 *Archiepiscopi Gnesnensis*
psallerent, devotè, reverenter,
attentè, cum gravi pausa, mu-
nus Angelicum, ut ipsi Ange-
li Domini exercituum, exeque-
rentur. Atque ne ulla torpe-
do mentis, tarditas corporis,
aut horæ alicujus omiffio sub-
reperet, Vicedecano seriò in-
junxit: ut semper Choro inter-
esset, & ne quid eorum, quæ
à se ordinata sunt, intermitte-
retur, accuratè invigilaret. Pun-
ctatori deinde negotium dedit,
eos qui abessent, aut infra of-
ficium confabularentur, vel
quoquomodo cursum illius si-
ve impedirent, sive interturba-
rent, connotandi, ut negligenti-
tibus

tibus stipendium pro pæna subtractum, in subsidium diligentum caderet. His ita constitutis, redibat ab parochiam boni pastoris officium impleturus. Non illum sublimior dignitas à conversatione rudis plæbeculæ abstraxit; non egit in transversum rectæ intentionis scopum honorum cupiditas: non tumor vanus, aut inanis fastus, sollicitudinem curæ pastoralis remisit: Non amor excellentiæ propriæ, altiùs adduxit supercilium, ut aliquem pauperem aliquando despexerit; idem qui supra Bogumilus, comis ad omnes, accessu facilis, beni-

77 *Archiepiscopi Gnesnensis*
benignus, affabilis, liberalis nisi quod opulentiore auctus censu, necessitatibus egenorum, quàm ante, provideret sufficientius, eundem in prædicando tenuit fervorem, eandem sustinuit in administratione Sacramentorum curam, eandem in fovendis Christi pauperibus servavit sollicitudinem, fidelis bonorum Domini dispensator; quod Sancti viri studium, & ardens salutis proximorum zelus, quantum sibi placuerit, Divina majestas miraculo comprobavit. Nam cum horis Canonicis, rite persolutis in Ecclesia Metropolitana Gnesnensi,
festis

festis principalioribus, ad Pa-
rochiale suam Dobrovensem,
quindecim milliaribus Gnesnâ
distantem, rem divinam factu-
rus pergeret, summo desiderio
populus adventum ipsius, in ri-
pa fluminis præstolari solebat,
eò quòd Varta rapidus fluvius,
qui vernis, autumnalibusque
aquis, plus nimio ultra usitatû
alveum excrescit, sibi aditum
ad insulam, in qua templum si-
tum est, intercluderet. Quò
cum vir sanctus perveniret,
magna fiducia divini auxilii fre-
tus, superficiem fluvii siccis pe-
dibus premens ad insulam per-
meabat ipse, populumque suis
vesti-

79 *Archiepiscopi Gnesnensis*
vestigiiis iussum pergere, con-
fidenter ad Ecclesiam adduxit,
eodem miraculo, super aquas
ambulantem. Rite vero pera-
ctis in templo divinis officiis,
eodem itinere vir sanctus cum
populo sequente se, in adversam
fluminis ripam, siccis plantis re-
grediebatur; ubi consistens, pi-
sces in Dei nomine ad se vo-
cavit, qui cum glomerantibus
cuneis, plurimi iussu viri Dei
obtemperantes, accessissent, cō-
plures ex iis captos, in esurien-
tē populū, quantum cuique
opus erat distribuit, reliquos in
undas abire, benedictionem il-
lis impertitus, iussit: ac eodem
tem-

con- tempore Gnesnam pro prandio,
 duxit, una cum collegis Prælatiſ, &
 aquas Canoniciſ, horâ ſolitâ ſumen-
 pera- do, redibat.

ficiiſ,
 s cum
 erfam
 tiſ re-
 ſ, pi-
 e vo-
 tibus
 Dei
 t, cõ-
 arien-
 uique
 oſ in
 em il-
 odem
 m-

C A P U T XIV.

Fides Sancti Bogumili

SEx in hiſ actibus viri Sãcti mi-
 racula emicãt, primum, quòd
 quindecim milliaria, (poſt horã
 ſextã officii divini, juxta uſũ pa-
 triæ, videlicet poſt horã nonã in
 medio horologio) intra unam
 circiter horã, ut competenti ad
 celebrandũ tẽpore aſſet, Do-
 brovi, confecerit. Secundum,
 quod ſuper aquas ipſe ſiccis pe-
 dibus ambulaverit. Tertium
 quòd populum etiam per eaſ

F

mira-

81 *Archiepiscopi Gnesnensis*
mirabiliter traduxerit. Quar-
tum, quòd eadem viâ cum po-
pulo redierit, nam longa, qua-
lis est, Missæ, & Concionis, a-
ctum interpolatio, distinctum
tanto temporis intervallo pro-
dit esse diversum. Quintum
quod pisces imperio habuerit
obsequentes. Sextum denique,
quòd intra horam, per millia-
ria quindecim, ad sumendum
tempore congruo, cum Cano-
nicis prandium, reverti soleret.
Increbuit hæc in illis partibus
fama, quod sancti viri benedi-
ctione, de qua præmissum est,
pisces eo loci in tantum sint
multiplicati, ut etiam nunc ini-
bi

bi abundant magis, quàm alibi
usquam in Polonia, & sapore
longè aliis, qui eodem Varten-
si continentur fluvio, præstent.
De cancris certò compertum
est, eos ibi saporis optimi re-
periri, in tanta copia, ut toti,
non modò Syradiensi oræ, ve-
rum etiam Posnaniensi tractui,
qui ad eundem fluvium situs,
est, affatim sufficiant. Atque
hinc perspicuum est, quantum
divina Bogumilus excelluerit
fide, cui Christus Dominus mi-
raculorum operationem attri-
buit. *Amen dico vobis, quia
quicumq; dixerit huic monti:
Tollere, & mittere in mare &*

83 Archiepiscopi Gnesnensis
non hesitaverit in corde suo, sed
crediderit, quia quodcumq; dix-
erit, fiat, fiet ei. Cum verò, mō-
tis nomine nonnunquam Diabo-
lus significatur propter superbiã,
quã se contra Deum erigit, &
esse vult similis Altissimo; mons,
ad præceptum eorum, qui fide
fortes sunt, tollitur de terra, &
in mare proyicitur, cum prædicã-
tibus Doctoribus Sanctis, immun-
dus spiritus ab eorum corde re-
pellitur qui sunt præordinati. &
in turbulentis, amarisq; infideli-
um mentibus vesaniam suã tyrã-
nidis exercere permittitur; ma-
nifestè constat quòd ferventi
Evangelii prædicatione, quæ
fidem

fidem in mentibus auditorum generat, complures tales montes, è superbis fastuosorum divitum animis, ejectos, in Phlegethonteum mare præcipitaverit sanctus Bogumilus. Hæc nēpe, assidua Prædicatorum occupatio, cum faverrimo generis humani hoste configere, ac ipsius fallaces technas, nē ijs incautæ fidelium mentes illaqueentur, retexere ac dissolvere. Fide, quam instillant Prædicatorum, auribus corda credentiū attolluntur, ut conversationem suam in cœlis recognoscentes, terrenas possessiones, & divitias, salutarem Verbi Dei semen-

85 *Archiepiscopi Gnesnensis.*

tem suffocantes, generosa magnanimitate despiciant. Hac Petrus, cui non caro, & sanguis, sed Pater cœlestis revelavit, altius à terrenis elevatus cogitationibus, per insanos furiosi maris fluctus, corporeæ concretionis immemor ad Christum cucurrit: cuius nisi fidei ardor intepuisset, optatum iter secure fuisset emensus. Mergi cœpit, quia dubitavit: modicamque fidem Christo vocanti habuit.

Quis verò hic non videt, quantum sublimius nostrum Bogumilum fidei constantia extulerit, dum nihil dubitat inusitatum hominibus iter aggredi, & rapidos

pidos Vartæ vortices siccis ur-
gere vestigiis? Neque solus dun-
taxat tantæ fidei stabilimento
inhæsit, sed illius solidam fir-
mitudinem, etiam Verbum Dei
devotè audientis turbæ auribus,
& pectoribus feliciter impressit,
ut se quemadmodum salutis æ-
ternæ ducem ita & itineris flu-
ctivagi, cordibꝫ impavidis sequi
præeuntem, minimè hallucina-
rentur. Jucundum erat effusæ
vicinitati spectaculum, novos
Isràélitas in semine Abrahæ be-
nedictos, portentosis ausibus,
fluctus tumida eluvione aqua-
rum superbos, siccis exsuperan-
tes plantis, intueri. Admiran-

87 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dam fidei exuperantiam multū
diuque religiosa suspexit anti-
quitas, dum in vetustis templi
parietibus, per aquas populo
præeuntem, & piscibus impe-
rantem, rudi quidem, sed ipsa
vetustate commendabile peni-
cillo, transmisit, nunquam de
tantis hæsitaturæ miraculis po-
steritati, Bogumilum. Fuit hoc
calcandi aquas miraculum, ad
corroborandam in fide Polo-
niam ante centum annos ad
Christum conversam, peropor-
tunum: quo iterum fidem, in-
nocentisque vitæ integritatem,
atque ardens in promovenda
salute proximorum studium,
post

post annos centum, sancti Hyacinthi Poloni Ordinis prædicatorum placuit supremæ majestati condecorare: cum is Vandalum fluvium, prope Visogradum aquis redundantem, nullo navigio traiecit, foci s quoque expanso super undas pallio traductis. Est profectò cur Poloni singulares gratias divinæ majestati agamus, quod majoribus quam ipse fecerit Christus Dominus, nostros sanctos miraculis dignatus sit honorare. Legimus Christum Dominum sæpe in traiciēdis aquis navigio usum, semel duntaxat super aquas ambulasse, & bea-
tum

89 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tum Petrum ambulans in flu-
diis suâ dexterâ, ne merge-
retur, erexisse. Sanctus Bogu-
milus citra navigium, sæpius
traiecit Vartam. Christus Do-
minus quatrduanum Lazarum
suscitavit à mortuis; Sanctus Star-
nislavus triennialē Petrum è tu-
mulo, ad perhibendum veritati
testimonium excivit: nempe
illa fides, horum Sanctorum ex-
stitit, cui majora miracula Chri-
stus Dominus adpromisit: *Amē*
amen, dico vobis, qui credit in me,
opera quæ ego facio, & ipse faciet,
& maiora horum faciet.

C A P U T XV.

Præficitur Ecclesie Metropolitanae Archiepiscopus.

Ioannes primus Gnesnensis Archiepiscopus, vulgo Janicus extremum interea vitæ diem clausit ischidiata ægritudine quâ diutiùs laboraverat confectus, postquam Ecclesiam per annos quindecim gubernasset. Cum igitur frequens Senatus Prælatorum, Canonicorumque ad providendum de sponso Ecclesiæ viduæ convenisset, non diuturna deliberatione Cleri populiq; desiderium tenuit, ut ad Bogumilum cuius vitæ sanctitas satis
omni

91 *Archiepiscopi Gnesnensis*
omnibus fuit explorata, fasces
dignitatis excelsæ deferrent.
Obluctatur suffragiis Collegarū
verè humilis sacerdos, quā pre-
cibus quā lachrymis, nè onus
angelicis humeris formidandū
imponerent suæ imbecillitati,
obsecrando: sed potius dignio-
ris, qui tam arduo labori susti-
nendo par esset, (virum nomine
proprio indigitando) merita tā
sublimis honoris fastigio coro-
narent. Cū verò reluctanti,
Electores frustra suas preces op-
ponerent, severam iis commi-
nationem adjunxerunt, ut apud
se diligentius expenderet, an e-
lectioni dissentire, non sit resi-
stere

stere Spiritui Sancto, qui volū-
tates & animos, omnium con-
cordi suffragio in se pertraxisset?
Tandem passus sibi persuaderi,
accinxit fortitudine lumbos,
Spiritus Sancti opem implorās,
ut qui se ad onus tantum vo-
casset, vires ferendo illi, digna-
retur suppeditare idoneas. Ab
Alexandro igitur Tertio Sum-
mo Pontifice, confirmationem
obtenuit; atque à Vicinioribus
consecratus Episcopis, & pallio
decoratus, Ecclesiæ gubernacu-
lum anno Christi 1167. maxima
omnium Ordinum, de sancto
Præsule ovantium, congratula-
tione, apprehendit. In tam ex-
celso

93 *Archiepiscopi Gnesnensis*
celso dignitatis culmine consti-
tutus, tanquam bonus specula-
tor rationes primùm vitæ suæ
circumspexit, & firma ti noris
Domini lege circūscripsit, serid
considerans, quàm exactam rati-
onē in die districti iudicii; de tot
ovibus suæ curæ cōmissis, sūmo
Principi Pastorū esset redditu-
rus. Itaque nihil de contēpla-
tricis vitæ studio remisit, imò
vigiliis, orationibus jejuniis, a-
nimi perturbationibus edomā-
dis cupiditatibus frāgendis, &
corpori ad rationis imperium
subigendo, tantò vacavit inten-
sius, quantò hæc arma regendis,
ac moderandis aliorum affecti-
bus

bus, expeditiora, & magis necessaria judicaret. Revolvens porrò illud jugi meditatione Apostoli effatum: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis; & fatagens ut ei muneri satisfaceret accuratiùs, tempus ante omnia stabili dispensatione ita distribuit: ut tres horas contemplationi, orationibusque tam publicis officii Divini quam privatis, & lectioni Sacræ Scripturæ, piorumque librorum impenderet; deinde ad sacrosanctum missæ sacrificium, cum ordinata facul-*

95 *Archiepiscopi Gnesnensis*
facultatum animi, sensuumq; sua
recollezione celebrandum, è ign
cubiculo prodiret, quod tanta den
devotione pro se, ac populo sup
solebat offerre, ut crebris pro- bel
filientibus ab æstu amoris divi- pau
ni lachrymis, circumstantium le
voluntates compunctas, violèto dis
quodam impetu in Deum ra- vid
pere videretur: illud maximè ces
Deum interno mentis affectu rid
precatus, ne pretium sanguinis cæ
Christi Redemptoris, peccato- bus
rum nostrorum propitiatio, suo neg
tempore vilesceret, aut culpa- rum
sua, in aliqua ovicula sibi com- reg
missa periret: & nè locò placæ cle
tionis iræ divinæ, severam ob inv

sua

uumq; sua peccata, & negligentiam
 um, è ignavus pastor in oves accen-
 tanta deret vindictã. Reliquum quod
 opulo supererat matutini temporis, li-
 s pro- bellorum supplicum à subditis,
 s divi- pauperibusque sibi porrectorũ,
 ntium lectioni, causarum judiciis, &
 iolêto disceptationibus cõtroversiarũ,
 m ra- viduarum, & pupillorum ne-
 aximè cessitatibus sublevandis: pome-
 affectu ridianum verò, rei Oeconomi-
 guinis cæ ordinandæ, litium anfracti-
 ccato- bus explicandis, Reipublicæ
 io, suo negotiis agitandis, ac litera-
 culpa- rum expeditionibus, finiumq;
 com- regendorũ, nec nõ bonorũ Ec-
 placæ- clesiæ defendendorum, mediis
 am ob- inveniendis attribuebat. Resi-

97 *Archiepiscopi Gnesnensis*
duam deniq; diei partem, ve-
spertinis precibus, meditatio-
ni; & examini conscientiae, Li-
taniis, cæterisque pietatis exer-
citiis dabat.

C A P U T XVI.

*Virtutes & labores in Archie-
piscopatu.*

IN conversatione humana,
eminebat quædam in ipsi-
us vultu augustior, ac huma-
no prorsus fastigio sublimi-
or majestas, ob pulcherrimam
morum symmetriam, gestuūq;
corporis decentem compositi-
onem: qua in se bonorum ope-
rum vivum exemplar, ad imi-
tandū

tandum ovibus exhibebat : nullius virtutis prædicationem suscipiens, cuius species & pulchritudo, in suis actionibus non reluceret. Enitebat in viro Dei, singularis actionum, animique motuum temperantia, iræ, aliarumque cupiditatum refræntatio, consilii sani stabilitas, rerum gerendarum dexteritas, intolerandis perversorum importunitatibus æquanimitas, in perferendis iniuriis fortitudo, in cura subditorum indefessa sollicitudo, in colendis amicitia legibus imperturbata constantia, in cibo, potuque discreta moderatio, & frugalis parsimonia

nia, in excipiendis hospitibus
generosa liberalitas, in susten-
tandis pauperibus, profusa mu-
nificentia, in sermone seria gra-
vitas, in incessu circumspecta
maturitas, in vultu severitati cō-
iuncta modestia, in castigandis
erroribus, & vitiis misericors
benignitas, in ornandis templis,
apparatibusq; sacris augēdis he-
roica magnificētia, in propagādi
cultus divini studio, zelus exæ-
stuans, in salute hominum pro-
movenda, incredibile desiderium,
quæ insignia cādidaē men-
tis ornamenta, maximam illi
apud omnes non modò gratiā,

sed

sed venerandam etiam augebāt
authoritatem; quā plurimum
pollebat, in peccatoribus ad
meliorem frugem, & saniora
vitæ laudabilis consilia reducē-
dis; quod munus Episcopi ma-
ximè proprium, ut cum majori
subditi gregis exequeretur emo-
lumento, cura prædicandi in
Ecclesia Cathedrali aliis com-
missa ipse visitationis amplissi-
mæ Diæcesis negotium suscepit,
in qua plurimos caractere Cō-
firmationis insigniens, docebat
in hoc Sacramento ritè dispo-
sitis conferri septem dona Spi-
ritus sancti; præsertim fortitudi-
nis, ad liberè nomen Domini

101 *Archiepiscopi Gnesnensis*

confitendum, & fidem Christi
absque vano sæculi timore, cō-
stanter promulgandam, & alios
cum profusione etiam sangui-
nis, si hoc ferat necessitas, pu-
blicè docendam, nullas ob e-
jus constantem professionē ad-
versitates, injurias, & persecuti-
ones extimescēdo, in cujus for-
titudinis evidens argumentum,
circa hoc Sacramentum, non
erubescunt palàm sustinere ala-
pam generosi Christi milites.
Si aliquos reperiebat publicis
peccatis obnoxios, leniter ad-
monebat, & ad publicam pœ-
nitentiam peragendam, scele-
ris gravitate proposita hortaba-
tur

tur, & quò quis deinceps remedio ad vitanda peccata uteretur injungendo; tanquam bonus medicus, salutifera cataplasmata, exemplo Samaritani, vinum austeritatis, & oleum commiserationis infundens, pœnitentibus applicabat. Compatiebatur quidem ille humanæ fragilitati, non tamen justum corripiendi modum deserebat, præsertim ubi ad plures exempla perverfi sceleris imitatores dimanare videret; ita se benignū in admonendo patrem præbebat, ut simul severum vitiorum se censorem exhiberet, quando id poposcit, & peccantis pro-

103 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fectus, & consciorum criminis
testium ædificatio: prudenter
clementiæ severitatem, & seve-
ritati clementiam intermiscēs.
Sunt namq; nonnulli ita districti,
ut etiã omnẽ mãsvetudinẽ beni-
gnitatis amittãt, & sunt nonnulli
ita mansveti, ut perdant districti
jura regiminis. Unde cunctis Re-
ctoribus utraq; sumopere sunt te-
nenda, ut nec in disciplina rigore,
benignitatem mansvetudinis, nec
rursus in mansvetudine, districti-
onem deserant disciplinæ: quate-
nus nec à compassione pietatis ob-
durescant, cum contumacem cor-
rigunt, nec disciplinæ rigorẽ mol-
liant cum infirmorum animos
consolantur. CA-

C A P U T XVII.

Liberalitas in Pauperes.

CUM verò bonus pastor debeat dare animam pro ovibus suis, ita ut ubi viderit ijs æternæ salutis, à lupo infernali periculum imminere, teneatur se vitæ præsentis obiiicere discrimini, ut è faucibus tartari periclitantes eripiat, (unde tam in hostili fidelium persecutione, ubi non caput pastoris petitur, sed evertēdæ divinæ fidei ergò bellū geritur, quàm in pestiferæ luis contagione, debet non subtrahere ovibus præsentiam, debet non fugere, quod facit mercenarius, sed fideliter, ac
for-

105 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fortiter adesse, ac Sacramenta
ministrare periclitantibus;) mul-
tò magis ad eundem spectat,
temporalibus subsidiis, proxi-
morū indigentia succurrere. In
hoc enī cognovim⁹ charitatē Dei,
quoniā ille animā suā pro nobis
posuit: & nos debemus pro fra-
tribus animas ponere. Qui ha-
buerit substantiam huius mundi
& viderit fratrem suum neces-
sitatem habere, & clauserit vi-
scera sua ab eo: quomodo chari-
tas Dei manet in eo? Implevit
hoc discipuli dilecti præceptum
Bogumilus; dum vitæ propriæ,
urgente se charitate, prodigus
per exundantem fluvium per-
rexit

rexit, ut populo salutaris doctrinæ panē frangeret esuriēti, & peccatores per pœnitentiam Deo reconciliatos, ab æternis gehennæ cruciatibus, ad supernæ felicitatis hæreditatem trāfferet. *Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem illius nec flumina obruere.* Sic qui paratus erat vitam dare pro ovibus, libentiùs substantiam hujus mūdi, earum necessitatibus sublevandis, erogabat, eò hilariore liberalitate, quò luculentius sibi constaret, partem sibi jure optimo, in redivisibus Ecclesiasticorum beneficiorum, pauperes, vēdicare juxta illud. *Quidquid habent*

107 *Archiepiscopi Gnesnensis*
habent Clerici pauperum est, &
domus illorum omnibus debent
esse communes: susceptioni pere-
grinorum, & hospitem invigila-
re debent. Nempe Doctorum
populi scire illud interest: quod
res quas aliqui superabundantes
habent ex naturali iure debentur
pauperum sustentationi. At nunc
eheu quantis dici potest! Non
minoris est criminis habenti tol-
lere, quam cum possis & habeas,
indigentibus denegare: esurien-
tium panis est quem tu detines,
nudorum indumentum, miserorum
redemptio, & absolutio pecunia
quam tu in terra desodis: tanto-
rum scias invadere te bona, qua-
tis

tis possis præstare, & nolis. Utinã
 timeant Ecclesiæ ministri, qui in
 terris sanctorum quas possident,
 tam iniqua gerunt, ut stipendiis
 quæ sufficere debeant, minimè
 contenti superflua quibus egeni
 sustentandi forent, impiè sacrile-
 geque sibi retinent, & in usus
 suæ superbie, luxuriæq; victum
 pauperum consumere, non verè-
 tur: duplici profectò iniquitate
 peccant, quod sic aliena diripi-
 unt, & sacris in suis vanitatibus,
 & turpitudinibus abutuntur, Et
 quamvis, qui esurientem pane
 Verbi reficit, & sitientem potu
 Sapientiæ, refrigerat, qui erran-
 tem in domum patris revocat qui

109 *Archiepiscopi Gnesnensis*
innocentem protegit, qui infirmū
in fide assumit, & confirmat, qui
tribulatione oppresso subvenit cō-
patiēdo, vel consolando, veram
dilectionem adimplet; tamen cū
hęc omnia vitæ dilectionis ar-
gumēta implevisset Bogumilus,
non dum se iustitiæ Christianæ,
& pleno pastoris officio satis-
fecisse arbitratus est nisi etiam
Ecclesiæ dispositioni obtempe-
raret, quæ sic beneficia Episco-
porum partitur: *Mos est Aposto-*
licæ Sedis ordinato Episcopo præ-
cepta tradere: ut de omni stipen-
dio, quod accedit, quatuor de-
beant fieri portiones, una videli-
cet Episcopo ac familiæ eius pro-
pter

pter hospitalitatem, atq̄ suscepti-
onem: alia Clero: tertia pauperi-
bus: quarta Ecclesijs reparandis.

Hanc ille consuetudinem fide-
liter observavit, quamvis enim
tam Prælatorum, & Canonico-
rum, quàm aliorum curatorum
Vicariorum, & Capellanorum
Sacerdotum, redditus in suis be-
neficiis erectis destinatè fuissent
constituti, tamen cùm frequen-
tibus Ecclesia indigeret mini-
stris, Domus Episcopalis, tunc
Clericorum & puerorum ad Ec-
clesiastica obsequia formando-
rum seminarium fuit. Neque
solum de bonis, & redditibus Ec-
clesiæ pavit esurientes, operuit
nudos

III Archiepiscopi Gnesnensis
nudos, sepelivit mortuos, ho-
spitalitatemque peregrinis exhi-
buit Bogumilus, verum etiam
de amplissima patrimonii sui
sorte, plurimum in opera mise-
ricordiae contulit.

C A P U T XVIII.

*Monasterium Coronoviense Or-
dinis Cisterciensis fundat.*

VT iustorum semita quasi
lux procedit, crescens in
perfectum diem, ita liberalitas
Bogumili à sustentatione pau-
perum, provisione viduarum, &
pupillorum, susceptione, pere-
grinorum, ad heroicam progred-
ditur magnificentiam. Nam

hoc

ho- hoc interest inter utramq; vir-
exhi- tutem, quòd illam, quisq; pri-
tiam vatus, pro modo facultatum su-
i sui arum, exercere possit in egen-
nife- tes: hæc Principum propria est,
quæ sublimi mágnitudine ani-
mi, rarum quid, & admirabile
destinans, sumptus splendore
Or- principum dignos, ad perficiē-
quasi dum excelsi propositi molimē,
s in libenter impendit; qualia sunt
litas admirationi hominum exposita
pau- monumenta: erectio Academi-
n, & arum, fundatio Xenodochiorū,
ere- ædificia basilicarum, quæ non
gre- nisi larga pecuniarum profusi-
Nam one, ab heroibus perfici solēt.
c Nam superbæ palatiorum mo-

H

les

113 *Archiepiscopi Gnesnensis*
les, quamvis curiosos spectato-
rum oculos trahant in admi-
rationem sui, obliquis tamen
plerumque hircis, à nonnullis
non sine gemitu considerari so-
lent, quòd vel oppressione sub-
ditorum, vel alienæ fortis usur-
patione, vel tenuioris vicinæ co-
arctatione vel subtractione debitæ
pauperū sustentationis, ad invi-
dendum culmen assurexerint:
tanquam ipsis oppressorum la-
chrymis, ac læsorum maledi-
ctis, in ruinam trahentibus, fu-
nesto aliquando casu succutiē-
da ominantes, & nonnunquam
vindex injuriam bidentali im-
precantes. Florebat tunc Or-
do Cisterciensis sub Regula San-

ato-cti Monachorum Patriarchæ
lmi-Benedicti, religiosè militans,
men-Divi Bernardi sanctitate, ac do-
ullis-ctrinâ illustris, in quo & studi-
ri fo-osa vitæ regularis observantia &
sub-erudiendorum puerorum cura,
ufur-& hospitem benigna susceptio,
æ co sed imprimis erga sanctissimam
bitæ Virginem Dei Matrem singula-
nvi-ris devotio, longè latèque per
rint: orbem Christianum, suavissi-
n la- mum sparserat odorem. Hunc
edi- cum antecessor suus Gnesnensis
s, fu- Archiepiscopus, pia voluntatis
utiē- propensione adamasset, voca-
uam- tis ex Burgundia eius Ordinis
im- Sodalibus, Morimundensis Cœ-
e Or- nobij alumnis, totam hæredi-

115 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tatis partem, septem Villas, &
de novem pagis decimas à du-
obus Episcopis Cracoviensibus
Mauro, & Radoſto de consen-
ſu Capituli obtentas, perpetua
donatione attribuit, cujus Or-
dinis fratres iam ante, Christi
anno 1145. Miesco sive Mie-
cislaus ſenex Majoris Poloniae
Dux, in loco qui vocatur Lan-
da prope Vartam fluvium tre-
decim Villis in eorum ſusten-
tationem adſcriptis, praesentibus
Petro II. Archiepiscopo Gne-
ſnense, & Martino Episcopo
Poſnaniense, sub eodem Euge-
nio *pro dilectione Domini nostri*
Jeſu Christi (ut diploma ſonat)

libe-

liberatoris animarum nostrarum,
& pro veneratione gloriosæ geni-
tricis eiusdem perpetuæ Virginis
Mariæ & omnium Sanctorum,
de longinquis terræ partibus ad-
ductos, de Cœnobio videlicet Ber-
genſi, pro viris literatis, divino-
rum celebrationibus, cœlestiumq;
contemplationibus, collocaverat.

Trahebat omnium corda Prin-
cipum, in sui admirationem,
recens exorti Ordinis sancti-
monia, reverenda morum com-
positio, generosus rerum secu-
larium contemptus, assiduum
divinæ laudis studium, eximius
Deiparæ cultus, pacata vitæ cō-
templatricis trāquillitas, & ex-

117 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cellentis doctrinæ opinio. Ita-
que Bogumilus Avunculi sui,
Joannis Archiepiscopi, cum
exemplum sequi apud se statu-
isset, quinque patrimonii sui
Villas & de Villis quatuorde-
cim decimas, cum consensu Col-
legii Metropolitanæ largitus est
Ordini prædicto, ad fundandū
Cœnobium in loco, qui Capi-
tulo generali videretur magis
idoneus, quæ bona in manus
Boguphali fratris jam tunc in
monasterio Lucnensi, año Do-
mini 1153. à Sbyluto nobili Po-
lono condito, professi, confi-
gnavit, quæ omnia bona: vide-
licet Dobrovvo, Leszno, Rzu-
chovvo

chovvo, Zadouvo, & Kuvoa-
czevvo, Decimas in Chelm
Krobavvo, Dambe-Ostrovvo,
Komorovvo, Karzevvo, Za-
krzevvo, Besiekieri, Slavécino,
Grabovvo, Janislovvo, Kelni-
ca, Chociemino, & Vvenglo-
wa, Generale Capitulum Chri-
stiano Episcopo Prussiae, Mo-
nacho Cisterciensis Ordinis, (eó
quòd sua bona, quorũ plusquã cẽ-
tum villas in terra Culmensi
habebat, donatione Conradi Du-
cis Masoviae, Pruteni Vastave-
rant) in subsidium possidenda
contulit. Quæ deinde cum re-
signasset Christianus anno Chri-
sti 1233. Vvilhelmo Abbati de

119 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Suleiovv, & eius Conventui,
pro voluntate Generalis Capi-
tuli possidenda, is de mandato
ejusdem Capituli, condidit mo-
nasterium ultra Vistulam, è re-
gione Cathedralis Ecclesiæ Vla-
dislaviensis, in Villa Szpital,
quod deinde in Villam Byschovv
translatum, inde post annos
septuaginta, ad oppidum Coro-
novvo anno Domini 1288. in
die Sancti Vitalis Martyris, 4.
Calend: Maij sub regimine En-
gilberti Abbatis Byschoviensis,
transtulit Vislaus Episcopus
Vladislaviensis, gente Zabavius.
Unde Monasterium Coronov-
viense, primum sui fundatorẽ
grato

grato animo agnoscit, & veneratur Bogumilum, hoc illi antiquitus tribuens elogium: *Bogumilus Archiepiscopus Gnesnensis de domo & familia Rosarum, homo pius, & Ecclesiasticus, pauperum & pupillorū strenuus defensor, in vita sui nulli iniurius, cultus divini ardentissimus zelator, & propagator, primus Monasterij Coronoviensis fundator.* Sic sanctus Bogumilus substantiam huius mundi, & bona sui patrimonii dispersit, dedit pauperibus, ac eo nomine potissimum illa Cisterciensi Ordini alacri largitione addixit, quòd juxta sancti Patriarchæ

Be-

121 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Benedicti præceptum, hilaris
ibi hospitem receptio, accuratè
observetur: ut ita inexhaustus
fons liberalitatis suæ, perpetua
scaturigine in Christi pauperes,
& peregrinos, manaret tanquã
sibi singulariter illud dictum fu-
isset: *stude Ecclesias tenues præ-
diorum tuorum collatione ditare
da terram, & tolle caelum, posses-
siones transitoria transferantur
in titulos hereditatis æternæ.*

CAPUT XIX.

Justitia Bogumili.

Justitiæ, quæ unicunque jus
suum tribuere mandat, à pri-
mis pueritiæ annis habitum in-
duerat

duerat, Parentum monitis diligenter auscultans, qui eum ab infantia Deum timere docebāt, & juris supremo rerum omnium Domino debiti reverentiæ cultus, & amoris, recitando libenter balbutiente adhuc lingua Orationem dominicam, salutationem Angelicam, & divinæ fidei symbolum, reddendi, crebrius admonebāt: ut iam in rarsa quinquennis infantis intellectus tabula, fortiter hanc sententiam impressisse videretur.

Hâc conditione gignimur, ut generati nos Deo, iusta & debita obsequia præbeamus: hunc solum noverimus, hunc sequamur, hoc vinculo

vinculo pietatis adstricti Deo, & religioni sumus: unde ipsa Religio nomen accepit. Postquam plenum rationis usum adeptus est, cor suum, ac intellectum ad cognitionem Creatoris, divina fide; ac spe sublatū, ad cœlestiū bonorū desideria erexit: iā inde statuēdo, quidquid ad Dei gloriam magis conducibile putaret, se fideli obsequio executurum: unde fiebat, ut dans operam literis, in gymnasio Gnesnensi, libens Ecclesiam visitaret, sacrumq; Missæ Sacrificium antequam intraret scholam, audiret, & munia divinæ

laudis

laudis à Sacerdotibus decantata, sedula cogitatione ruminabat, ob fideliter impensum maiestati supremæ tributum, mira voluptate animi oblectatus.

Cum versiculum horæ Tertiæ, diei dominicæ, inter psallentes Sacerdotes, secundum Ecclesiæ Gnesnensis morem ex ordine, in schola constituto, se tangente, *Inclina cor meum Deus in testimonia tua* decantaret, intimo quodam svavitatis gustu afficiebatur, ardenti desiderio precando divinam maiestatem, ut se Sacerdotum collegio dignaretur coaptare; sic iam in annis puerilibus, dulces furculos alendæ

125 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alendæ senectuti comprimi idoneos, trunco timoris Domini videbatur inseruisse. *Principiū* etenim *nostræ salutis, sapientiæq;* (*secundum Scripturas*) timor domini est. De timore Domini nascitur compunctio salutaris, de compunctione cordis procedit abrenuntiatio, id est nuditas, & contemptus omnium facultatum, de nuditate humilitas procreatur, de humilitate mortificatio voluntatum generatur, de voluntatum mortificatione extirpantur, atque arefcunt vitia, vitiorum expulsionē virtutes fructificant, atq; succrescunt, virtutum pullulatione, puritas cordis
acqui

acq
Apo
sede
vita
pre
erit
tica
me
stat
pta
eta
nat
fiti
At
co
fib
cu
lig

acquiritur, per cordis puritatem,
Apostolicæ charitatis perfectio pos-
sidetur. Quæ omnia cum in
vitæ illius cursu ad amissim ex-
pressa cernantur, iam in ipsis pu-
eritiæ annis, vitæ Anachore-
ticæ videbatur statuisset funda-
mentum, nullis sæculi tempe-
statibus eruendum, nullis volu-
ptatum carnis blanditiis labefa-
ctandum nullis Sathanæ machi-
nationibus, de tenacis propo-
siti constantia dimovendum.
Atque in hoc fundamento, sive
columna immobili, stabilem
sibi fixit legem, ius suum uni-
cuique tribuendi, cauendo di-
ligenter, ne lingua volubilis, nõ
deter-

127 *Archiepiscopi Gnesnensis*

determinatam certa delibera-
tione mentem, unquã præcur-
reret, aut animus in ancipiti bi-
vio constitutus, verba in eam
partem iactaret captiosa, ad
quam se ipse minimè inclinaret;
circumspecta ipsi cura semper
fuit, nullos astus ambiguis ver-
borum ambagibus involvere,
nullos tenere callida simulatio-
ne, dolo, nemini mendacium
pro veritate obtrudere, nullum
operarium constituta fraudare
mercede; sed omnium pactorũ
conventorum, promissorum, li-
citationum, commissionum, de-
positorum, illibatam fide inte-
merata, servare sinceritatem,

ad

ad
ple
qu
der
que
nat
qu
rati

Perj

FA
fi

offi
rito
tion
dilig

ad quam rem constanter implendam, ne verbis proximum quomodocunque læsuris offenderet, frænum linguæ, pauca loquendo, adduxit: ut quamvis natura disertus esset, in colloquio tamen hominum, moderatione sermonis uteretur.

C A P U T XX.

Personarum ad Sacerdotium, & Beneficia delectus.

FACTUS Archiepiscopus Gnesnensis, accuratè jura justitiæ, officia, & beneficia juxta meritum uniuscujusque proportionem distribuens, servabat; diligenter invigilando, ne virtus,

129 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tus, & doctrina, exemplo, &
Verbo in Ecclesiæ utilitatem la-
borans, condignis frustrarentur
præmiis; ac imprimis, *ut Ne-*
mini cito manus imponeret Apo-
stolicæ obtemperans constitu-
tioni seriam vigilantiam adhi-
buit: proinde cùm Archidiaconus,
cum deputatis ordinando-
rum examinatoribus, Sacræ
Theologiæ ac juris utriusque
Doctoribus suo fungeretur of-
ficio, seriò conditiones, & do-
tes adscribendorum ministeriis
Ecclesiæ ad trutinam sacrorum
canonum expendens, & quâ
quisque Diæcesi, patriâ, paro-
chiâ, esset oriundus sollicitè in-
quirens

quirens, tum singulorū mores,
& natales, ætatem, doctrinam ex-
plorans, solebat frequens adesse,
ne quid circa eorum exactum
desideraretur examen; confide-
rando, utrum capita doctri-
næ Christianæ alios iis imbutu-
ri probè intelligerent; adver-
tendo, tum & illud observari
præcipiendo, ut non modò Cle-
rici minoribus initiati Ordini-
bus, verùm etiam Scholæ paro-
chialis Rector, Chori puerilis
præcentor, & editui, tunicis ta-
laribus, & nigri quidem colo-
ris, veste superiore, sive toga
uterentur: ut ita speciatim de-
putati ministeriis Ecclesiæ ado-

131 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lescentes, quantumvis Ordinis
charactere minimè insigniti à
communi populi vestitu discrimi-
narentur: qui mos laudabili-
ter, in Ecclesiis Polonorum, ad
Laurentii Gembicki Archiepi-
scopi Gnesnensis tempora pe-
rennavit, cum præsertim Alber-
tus Baranowski suus antecessor,
in prævaricatores hujus manda-
ti pœnam statuisset. Tanta fu-
it olim Polonorum erga Sacer-
dotes observantia, ut non mo-
do ipsis sub missam exhiberent
venerationem, sed eos etiam,
qui ad illorum vestium cultum
proximè accederent reverenter
haberent, & eis victum compe-
tentē

tentem alternatim sufficienter impertirent. Qui ad sacros ordines præsertim subdiaconatûs aspirarent, rigidiori subiciebat examini, quòd jam iis in sacro constitutis Ordine, missâ semel ad aratrum manu nefas esset retrospicere, nec amplius ad vota secularia convolare. Ad gradum præbyterii, nisi qui distinctis interstitiis in Subdiaconatû, & Diaconatûs Ordinibus, ministeria sua fuissent executi, & in illis bene exercitati, ac ritus administrationis Sacramentorû callerent, ac ad populum in fidei articulis, & morum homini Christiano congruentium,

133 *Archiepiscopi Gnesnensis*
doctrinâ erudiendum essent idonei, ac sufficientes, non admittebantur; sed repulsam tantisper patiebantur, dum implendi muneris sui Ordinis, dogmata necessaria ediscerent. Porro quamvis sine titulo provisionis non admitterentur Sacris initiandi Ordinibus Clerici, tamē si quos videbat literis magis excultos, quàm communiter effēt alii, & ad curam animarum exercendam aptiores, penes se fovebat, mores eorum cominus inspiciendo, & cui Ecclesiæ cū maiori emolumēto possent adscribi trutinando; & quemadmodum in conferendis Ordinibus

nibus nunquam preceps iudicium est secutus, ita in evehendis ad Ecclesiam Cathedralem, & ejus dignitates, atque Canonicatus viris, singularem habebat personarum delectum, quo nomine plurimum favit iis, qui morum gravitate, ac doctrinae soliditate antecellerent: providens, ut in collegio Senatûs Ecclesiæ, mediam partem saltem haberet Doctorum, quorum in arduis Ecclesiæ negotiis securè niteretur consiliis. Sed per Joannem Laski Archiepiscopum Gnesnensem vigesimum nonû à Bogumilo successorem obreptitia narratione Leonis X. A-

135 *Archiepiscopi Gnesnensis*
liouqui literatorum amantissimi
Patroni, crebrius aures fatigan-
tem, virtutis, & doctrinæ, præ-
mio frustrati viri docti, conta-
bescunt. Nam in principalib9
Ecclesiis quinque Cathedralib9,
Gnesnensi, Cracoviensi, Vla-
dislaviensi, Posnaniensi, & Pio-
censi quatuor duntaxat Docto-
res in singulis locum habent,
duo in Theologia, duo in iure
utroque laureati; reliquis exclu-
sis excellentibus etiam Docto-
ribus, qui ab utroque parente
nobiles non censerentur.

C A P U T XXI.

Peccatorum correctio

Justi-

Iustitiæ, quæ vindicationem, seu pœnas scelerum sacris Canonum sanctionibus propositas respicit, ita spiritu lenitatis, & mansuetudinis moderabatur, ut se patrem, prius blandis dehortationibus à concepta licentia furentis iniquitate, impios milites abducens, exhiberet: tandem ruenti in præceps audaciæ, cum magna plurimorum salutis ruina, severus morum censor, & justus iniquitatum vindex, fræna pœnarum jure decretarum adduceret, proclivior ad misericordiam, tardior ad vindictam. Habebat præ oculis modum corripiendi, à Doctore gentium descri-

137. *Archiepiscopi Gnesnensis*
descriptum: *Fratres, & si præoc-*
cupatus fuerit homo in aliquo de-
licto. Vos, qui spirituales estis
eiusmodi, instruite in spiritu leni-
tatis, considerans te ipsum, ne &
tu tenteris. Considerabat offi-
cium medendi efficac, à beni-
gnitate, & mansuetudine pater-
na, antequam ad ferrum & i-
gnem devenire oporteat, debe-
re proficisci. Quemadmodum
etenim medici, ut præfuturum
ægroto antidotum exhibeant,
cùm sciant non aliter, nisi ama-
râ potionem malum averti posse,
illius amaritudinem saccharo
condiunt, ne medicinam æger
fastidians, medicum desiderato
fru-

frustretur effectu; ita qui utili-
ter alterum admonere volunt,
verbis primùm blandis, ut di-
sponant morbo animi laboran-
tem, est necesse, ut amaram ex-
hortationis portionem ferat le-
viùs, & sic ad saniora, qui cor-
ripitur, redeat consilia; ubi ve-
rò desperata ægritudinis intan-
tum processit gravitas, ut aliis
pestifera contagione vitam vi-
deatur ereptura, ad severiorem
objurgationem descendendum
erit, ut ad putidum membrum
rescandum, ferro sit opus, &
igni, juxta sancti Augustini Do-
ctoris edictum: *emendatoriam
sustinere vindictam si quis forte
recu-*

139 Archiepiscopi Gnesnensis
recusaverit, de vestra proijciatur
societate; non enim & hoc fit cru-
deliter, sed misericorditer, ne cō-
tagione pestifera plurimis perdat.
Nimirum manifesta peccata non
sunt occulta correctione purgāda,
sed palam sunt arguendi, qui pa-
lam nocent: ut dum aperta ob-
iurgatione sanantur hi, qui eos
imitando deliquerant, corrigantur,
dum enim unus corripitur,
plurimi emendantur, & melius
est ut pro multorum salute, unus
condemnetur, quā ut per unius
licentiam multi periclitentur.
Porro qui non corrigit rescan-
da, cōmittit, & facientis culpā
habet, qui quod potest corrigere
negli-

negl
vit
tun
pro
ben
bè,
Ob
pas
que
gre
tur
Pra
it n
non
non
est,
etu
mu

negligit emendare: Accomoda-
vit publicis peccatoribus oportuna remedia Bogumilus, cum probis moderatè, cum supinis vehementer, cum audacibus acerbè, cum cautiorebus leniter agēs. Ob animi pusilli timiditatem pastorum, qui metuentes delinquentem offendere, seipsos, & gregem perdunt, dirum minatur Deus supplicium socordiæ Prælatorum: *Quod infirmum fuit non consolidastis, quod agrotū non sanastis, quod confractum est non alligastis, & quod abiectum est, non reduxistis. Ubi confractum alligari, oportere summus Pastorum Princeps declarat*

141 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rat, quod per censuras Ecclesia-
sticas fit commodissimè, juxta
potestatem à Christo Domino
Petro traditam, & aliis pastori-
bus Ecclesiæ in partem solici-
tudinis vocatis communicatâ:
Quodcunq; ligaveris super terrâ,
erit ligatum & in cælis; quod
diligentiùs exequi tenētur Præ-
sules, quò magis illis timendum
est, ne publicorum peccatorum,
iram Dei, contra totum Re-
gnum provocantium, fiant par-
ticipes. Qui enim perversos
aut metuit, aut erubescit cor-
rigere, *nihil aliud facit, quàm*
favet impietati eorum, cum non
careat scrupulo societatis occulta,
qui

*qui manifesto facinori desinit ob-
viare.*

C A P U T XXII.

Iudiciorum forma

Quoties pro tribunali cura
redditurus, juxta præscri-
ptos à sacris Canonibus termi-
nos sedit, toties memor judi-
cium Dei exerceri, ab omnibus
illiciis, quæ possent, aut æquum
justitiæ cursum impedire, aut ju-
dicem trāsversum amore, odio,
respectu, amicitiae, sanguinis,
muneris, agere, abstinuit: solo
veritatis examine solido sufful-
tus. Neminem de plenitudi-
ne potestatis, quàm usurpare
nequi-

143 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nequirit salvâ Domini Aposto-
lici authoritate, motu proprio
jussit ad citari nisi ad requisitio-
nem, vel accusatoris, vel in pu-
blicis criminibus Fiscalis Cu-
riæ, ut reo daretur, contra defe-
rentes calumniosè innocentem
facultas agendi, pro pœna tali-
onis, in quantum in probatione
defecisset accusator. Namque,
sic impune cuivis liceret inno-
centem calumniari, & omnis
humane societatis jura, convel-
lere, si quod quis dicit, sine par-
te iudex audiat, & contumacè,
ad affectationem partis adversæ,
illum qui non est, pronunciet.
Meminerat rectè processus sū-
mi

mi iudicis, & rerum omnium
Conditoris cui quamvis esset A-
dæ in obedientia fatis perfecta,
utpote, cui omnis voluntas lo-
quitur, & quem nullum latet
secretum, eum tamen conde-
mnaturus, ut se sifteret iudicio,
vocavit. Et in superbo illo Ba-
bilonicæ turris molimine, de-
scendit Dominus ut videret ci-
vitatem, & turrim, quam ædi-
ficabant filii Adam: Et in ne-
fandis Sodomitarum sceleribus
puniendis, datus est poenitentiae
locus: *Descendam* (inquit Deus)
& videbo, utrum clamorem, qui
venit ad me, opere compleverint:
an non est ita, ut sciam. Atque

K

ad

145 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ita ad sententiã nunquã feren-
dam processit Sanctus Bogumi-
lus, nisi ad quam, utrum se res
ita habeat, per visitationem,
& inquisitionem seriam descen-
disset: sicque iudiciorum tem-
perabat authoritatem, ut de
quibus sibi certa persuasione
constaret, quod in Ecclesia la-
borarent enixius, non eos ad
aniles, famæ levis rumusculos,
honore periclitari sinebat, sed
priùs accurata facta visitatione,
& in mores accusati, ac vitam
inquisitione, famæ publicæ cla-
morosa insinuatione, vel testiũ
rigido examine, convictum ad
se citari faciebat, ut comparen-

ti

ti reo diceret. *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tue.* Servabat exactè modum à Sanctis Canonibus puniendi definitum, ut priùs tri-
na Canonica monitione præmissa, reum, rebellem pronuntia-
ret, tandem ad definitivam sententiam procederet. Re-
verebatur sanctæ Sedis Apostolicæ authoritatē, ut in ea judicia fal-
cem nunquam immitteret, quibus sancta Sedes manum appo-
suisset, vel ad eā causa quoquo modo fuisset devoluta: religio-
se ducens ab iis abstinere, quæ supremi Ecclesiæ judicis maje-
statem attingerent. Non arro-

gabatur sibi claves Petri, in confusionem Ecclesiasticæ hierarchiæ, communicatione sibi earum de gratia sedis Apostolicæ contentus. Causas quæ ad se nihil spectabant, ad forum competens, & superioris iudicis auctoritatem, referebat, ne videretur libidine magis dominandi, quàm veri rectique investigandi studio, in temerariam ferri præceps, amicorum causa, vel familiarium, in quo peccassent defensione pertinaciore, vindictam. Mature negotia litigantium expediebat, & fomentum odiorum extinguendo, & superfluum sumptuum occasionem

tionem tollendo, & amputando; videns merita causæ, secundum Deum, conscientiam, & ejus scriptum judicabat, nihil affectibus litigantium indulgendo, & probè causa cognita, & discussa, inutiles, & noxias conscientia, reique domesticæ perniciosas procrastinationes, amputabat: sciens optimè ut de omnibus suis actionibus, ita & de iudiciorum processu, rigidâ, se vivorum ac mortuorum iudici, rationem reddituram. In executione poenarû contra contumaces hunc ordinem tenuit, ut nunquam ad irrogationem illarum procederet, antequam

149 *Archiepiscopi Gnesnensis*
causam legitimo processu cognovisset, ac definivisset, quas non secundum proprium voluntatis arbitrium, reis inferebat, sed iuxta quod Sacri Canonum fieri decreverunt, quas ita exequi habebat usitatum, ut pecuniaria primò mulctâ, fontes castigaret, deinde si emendationis spes aberisset, ad pœnam carceris reos condemnaret, tum denique inobedientes, spiritali mucrone truncaret, & Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus fieret, reum traderet potestati.

C A P U T XXIII.

Prudentia S. Bogumili.

CON-

Conciliabat viro Dei gratiam, & eximia quadam venustate ipsius actiones condecorabat, tam in iudiciorum decretis, quàm in Reipublicæ cōsiliis, & uariorum affectuum, diversæ conditionis hominum, motibus componendis, & mirifica quadã symmetria inter se cōcinnandis & coæquandis, solers prudentia. Est hæc virtus auri-ga cæterarum, lumen quoddam universale rerum gerendarum, humanis actibus præferens, varietate scientiarum, & exterarū nationum peragratiōe, diversorum casuum inter homines, & multiplicium in negotiis e-

ventuum, ac rerum præteritarum, futurarumque connexionem, acquisitum: quo vir prudens illustratus, temporum, locorumque proprietates, tum personarum naturas ac humorum constitutiones considerans, horumque omnium pensatis adjunctis, & congrua singulorum inter se proportione, bene trutinata, quid hic, & nunc, agendum sit, quid deceat, quid oporteat, quid conducatur, quæ intento fini media respondeant, solerti circumspeditione concludit, ac decernit. Huius virtutis eò amplius radiat claritudo, quò rectius timore Domini cir-

cum

cumactam, per omnes humanarum actionum eventus, tam prosperos, quam adversos, agētiumque personas, sicut attrita magnetē acus ad ursam maiorem, ad Dei gloriam dirigit gnomonem. Eam sibi tam nationum extranearum lustrationibus, quam literarum scientia, & actibus sæpius in diversis Collegii Senatus Metropolitanī officiiis, cū laude obitis, frequentatis, Bogumilus comparaverat. Nam præclarè functus munere Decanali, cū ob alias excellentes animi dotes, tum præcipuè ob prudentiam, ad excelsum dignitatis Metropolitanæ fastigiū

153 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fastigium omnium Collegarum
votis suffragantibus est euectus.
Coniunxit prudentiæ sapientiã
justorum, cuius officium est, *nihil*
per ostentationem fingere, sensum
verbis aperire, vera ut sunt deli-
gere, falsa devitare, bona gra-
tis exhibere, mala libentius to-
lerare, quàm facere, nullam in-
iuriæ ultionem quærere, pro ve-
ritate contumeliam, lucrum pu-
tare. Pollebat & spirituum di-
cretionem, infidiasq; callidi ser-
pentis cautè deprehendere scie-
bat. Nam cùm pisces in cibum
populo distribuendos advoca-
ret, adfuit inter hos angvilla,
quæ ita manum ipsius fuit cir-
cum-

cumplexa, ut illecebrosa quadā
titillatione voluptatis, corpus
viri sancti, motu inordinato so-
licitaret, quas fatanæ insidias,
in specie angvillæ, posteaquàm
deprehendisset, excussum manu
piscem, perpetuis temporibus
à Dobrovense alveo, exulare
iussit; exinde, quamvis in locis
aliis angvillarum copia Varta
fluvius abundet, Dobrovi nun-
quam comparet amplius hic pi-
scis, quemadmodum à maiori-
bus longa traditione id acce-
ptuum, curiosè hactenus ei9 lo-
ci piscatores observarunt. Cla-
rebat omnibus ab Apostolo
præscriptis Episcopo virtutibus,
identi-

155 Archiepiscopi Gnesnensis
identidem eas memoria repe-
tens: Oportet Episcopum sine cri-
mine esse, sicut Dei dispensatorē,
non superbum, non iracundum,
non vinolentū, non percussorem,
non turpis lucri cupidum, sed ho-
spitalem, benignum, sobrium, iu-
stum, sanctum, continentem, am-
plectentem eum, qui secundum
doctrinam est, fidelem sermonem,
ut potens sit exhortari in doctri-
na sana, & eos, qui contradicunt,
arguere,

C A P U T XXIV.

Fortitudo eius

EArum virtutum fiducia in-
victi, & excelsi animi ma-
magni-

magnitudinem nactus, potens
erat exhortari in doctrina sana,
eo tempore potissimum, quo
effusis licentiæ habenis, tam fu-
ribunda libidine, in bona Ec-
clesiarum impii milites grassa-
bantur, ut nullis humanarum,
divinarumque legum repagulis,
in officio contineri possent. Ita
cæca illos in præceps egerat cu-
piditas, ut nullo Christianæ re-
ligionis metu, aut reverentia,
vel conscientiae synderesi, pa-
terentur sibi persuaderi, ut sa-
crilegas à bonorum Ecclesiae u-
surpatione manus abstinerent;
& iam, vel in atheismum decli-
nare, vel in pristinam idolola-
triam

157 *Archiepiscopi Gnesnensis*
triam obstinata peccandi volū-
tate, retroagi videbantur. Nō
multò antequàm Archiepisco-
pale subiisset fastigium Bogu-
milus, Bolesta impius ausu te-
merario, bona Ecclesiæ Plocē-
sis invasit, Venero tunc, eque-
stri Rosarum profapia oriundo,
sanctimonia vitæ conspicuo, &
insigni doctrina prædito, illam
gubernante. Fuit Bolesta eius
gentis, quæ soleam equi gerit
pro stemmate, cruce altrinsecus
eminente, Castellanus Viscen-
sis, vir potens, & audax, audaciã
hominis fovente Principe, cu-
ius authoritate oram Prussiæ fi-
nitimam gubernabat. Is Cra-
scum

cum pagum Ecclesiæ Plocensi
adimebat: Vernerus comiter,
ac blande orabat, ne vim Ec-
clesiæ inferret; ubi nihil profi-
cit Episcopus admonitione, vo-
cat in ius occupatorem, causã
obtinet, in possessionẽ immitti-
tur. Bolesta subornatos sicarios
in Villam Biskupice, ubi tunc E-
piscopus morabatur cum fratre
Bieniassio expedit, qui dormi-
entem Episcopum in cubiculo,
una cum Benedicto sancti Be-
nedicti Ordinis professo, crude-
liter trucidant. Quod ubi facin-
patratum, Archiepiscopo Gne-
snensi Petro innotuit, synodum
Provinciãlẽ indicit, ac omnes
Episco-

159 *Archiepiscopi Gnesnensis*

Episcopus convocat, de pœna, tam atroci facinori constituen- da deliberaturos: qui postquam convenissent, & atrocitatē sceleris inquisitione diligenti examinaissent, sacris interdicendum esse toti Poloniæ votis concordibus decreverunt. Motus & atrocitate facinoris, & interdicto promulgato, Boleslaus Crispus, Boleslai Crivousti filius, Poloniæ Princeps, Boleslam comprehendi, & ex vinculis causam apud se dicere iubet, atque convictum criminis, & cōdemnatum, in foro Gnesnensi sceleris atrocis immanitatem expiaturum, flammis addicit.

Bien-

Bieniassium terræ hiatu absor-
ptum, pœnas immani facinori,
iusto Dei iudicio debitas pen-
disse creditum est. Et quamvis
sceleris author meritum tulerit
supplicium, non defuerunt ta-
men, tã scelerati ausus, vel patro-
ni, vel propugnatores, vel focii,
vel imitatores, etiam Bogumili
temporibus, qui bona Ecclesi-
arum truculêta rabie vastarent;
quorum facinorum cùm præci-
puos authores, frequentiùs ad-
monuisset, nihilque blandis ad-
monitionibus profecisset, con-
stanti magnanimitate ac imper-
territa fortitudine, gladium spi-
ritualem strinxit in sacrilegos,

L

non

191 *Archiepiscopi Gnesnensis*
non alio eventu, quàm ut in bo-
na Ecclesiarum sæviore tumul-
tu irruerent, & in eis devastã-
dis tantò furerent insolentiùs,
quantò se læsos ab Archiepisco-
po graviùs interpretarentur.

C A P U T XXV.

Patientia Bogumili

Fortitudinis comes, patiëntia
est, cuiusvis per omnia Chri-
stianæ vitæ officia, ita est diffusa,
ut nihil sine illa sanctum, nihil
excelsi, animi conatibus dignum
nihil unquam geri, aut perfici,
possit gloriosum. Ita enim *præ-*
posita Dei rebus est, ut nullum
præceptum implere quis possit, à
pati-

patientia extraneus; & hoc ideo quia quodam modo singula nobis præcepta contraria sunt, utpote opposita libertati, & indifferentia naturæ, erga voluptates, & vitia: propter quod sanctus Augustinus, verbū illud Christi: esto consentiens adversario tuo, dum es cum illo, in via, exponit, de precepto, & lege, nostris conatibus improbis obsistentibus. Quod si in præceptis omnibus, illa clavum tenet directionis, ad exequendum uniuscuiusque officium; multò validiore, ad exercendum pastorale munus, prout convenit, navarchum gubernaculo circum-agit, quando præsertim, oves

193 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in naturam luporum conversæ,
famam lacerant, bona diripiūt,
ac vitæ insidiantur Pastoris.

Ad eius virtutis soliditatem Bo-
gumili, allidebantur furiosæ mi-
litum impietatis fluctus, quos,
omnes tanquam immota rupes
carpēsia, invicta fortitudine a-
nimi sustinuit, admonitioni A-
postolicæ fidenter obtemperās,
prædica Verbum, in sta oportune,
importune: argue, obsecra, increpa,
in omni patientia, & doctrina.

Erit enim tempus, cum sanam do-
ctrinam non sustinebunt, sed ad
sua desideria coacervabunt sibi
magistros prurientes auribus, &
à veritate quidē auditum aver-
tent,

tent, ad fabulas autem convertē-
tur. In tam arduo exercitio pa-
tientiaē, unum maximè doluit
Bogumilus, quod magistri, pru-
rientes auribus, qui in partem
laboris pastoralis, ab illo ad-
sciti fuerunt, incestis deinde
nuptijs irretiti, tantum abest ut
annuntiarent populo scelera;
illumque ira DEI, ac æternis
supplitijs peccatis coustitutis,
per terre facerent: ut etiam mi-
litarem furorem, in sanctum
Præfulem sacrilegas damnātem
nuptias, accenderent: ut quo-
minus sibi vacaret plurimis ve-
xationibus, injurijs, & persecu-
tionibus implicito, in hæresim

Nico-

195 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nicolaitarum, inter Sacerdotes
latè serpentem, animadvertere,
eò licentiosiore vitam secu-
rius agerent, cœci cœcorum du-
ces, impiorum consiliorum
contra pastorem fomenta sub-
ministrantes. Videbatur tunc
jam in ea tempora Polonia de-
venisse, quæ prædixit Apostolus:
*In novissimis diebus instabunt
tempora periculosa: erunt homi-
nes seipsos amantes, cupidi, elati,
superbi, blasphemii, parentibus nõ
obedientes, ingrati, scelesti, sine
affectione, sine pace, criminatores,
incontinentes, immites, sine beni-
gnitate, proditores, protervi, tu-
midi, & voluptatem amatores
magis*

magis, quàm Dei: habentes speci-
em quidem pietatis, virtutem au-
tem eius abnegantes. Plus in Po-
lonia invaluerat impietas quàm
ut ei aliqua pietatis species ob-
tendi posset; faciebat unus quis
que quod liberet, nulla tergiver-
satione scrupulum movente an-
liceret. Sed iam infelicè illorū
temporum calamitatem, verbis
Cromeri, Episcopi Varmienfis
gravissimi nostratis, historici,
juvat retexere.

CAPUT XXVI.

Status rerum in Polonia.

I*Noleverat superiorum Princi-*
pum negligentia, & conniven-
tia

197 Archiepiscopi Gnesnensis
tia, pravus & barbarus mos a-
pud Proceres, & Equites Polonos:
ut iter facientes, quotiescunque,
& ubicunq; collibitum esset, agros
atq; prata agrestium, & oppida-
norum depascerent, ac non modo
pabulum, sed etiam victum o-
mnem ipsis imperarent, siue adeo
ipsi effractis horreis, atque cellis,
per vim auferrent: neq; contenti,
quantum libuisset, absumpsisse,
reliquum etiam malitiose profun-
debant, dissipabant, & corrup-
pebant, iumenta è pascuis, & sta-
bulis, atq; etiam iuncta, curribus
& aratris, utenda, vel potius ad
cursum abutenda, abducebant:
eaeque vel defatigata, & enecta
dimit-

dimittebant, vel si fortè placuis-
sent, retinebant & usurpabant.

Quin & præfecti Principis idem
faciebant & Principis horrea,
prædia, fiscumq; facultatibus, quâ
cultus divini administris, & e-
gentibus dedicatæ erant, augebât.

Hæc quâvis iniqua, iniusta, cru-
delia, & impia, quamvis acerba
miseris hominibus, & intolera-
bilia, tamen quia longa consue-
tudine inveteraverant, legisque
vim propemodum obtinebant, &
a Proceribus, quibus erant utilia,
defendebantur, difficile erat abro-
gare. Còegit Nationale conci-
lium Lanciciæ Archiepiscopus
Gnesnensis, quærens remedia
quibus

199 *Archiepiscopi Gnesnensis*
quibus iret obviam, tam scele-
ratis militum ausibus, ad quod
cum omnes Episcopi convenis-
sent, concordibus votis, & una-
nimi consensu sanxerunt: ut qui
bona, possessiones, & qualvis
facultates obitu Episcoporum
defensoribus orbas, occupasset,
aut invasisset. Qui agricolarum
iumenta, currus, aut annonam
vi extorquerent, qui res dece-
dentium Sacerdotum usurparēt,
& pro libitu diripere, distrahe-
re, aut in suos usus convertere
auderent, tam diu anathemati
subiacerent, donec omnia ple-
nè dominis suis, vel iis ad quos
de iure dispositio spectabat, re-
stitu-

stituerent; quæ lex ut perenne firmitatis robur obtineret, & potentiùs improbis obfisteret conatibus, decreto supremi Ecclesiæ Hierarchæ Alexandri III firmata est, & tandem à Zdislao Bogumili secundo successore, ad executionem deducta, Casimiro Justo Principe, authoritatem, & vires executioni necessarias interponente. Nunc autem usurpâtes iura, fructus, &c. Sedis Apostolicæ, vel aliarum Ecclesiarum, vel qui ea sequestrant, absque licentia superioris competentis, excommunicantur in Bulla cœnæ Domini num. 17. Gerebat Principatum

eo tempore in Polonia Meci-
slaus senex, qui oppræssionibus
non tantum Ecclesiasticos, sed
etiam Equites ita vexaverat, ut
ei fasces imperii ademptos, ad
Casimirum deferre habuerint
necessè. Impotentem domina-
tum ipsius, ne filius quidè Otto
sustinere potuit, sed in patrem
arma sumpsit, atque illum prin-
cipatu exuit, in partes Casimiri
concedens.

C A P U T XXVII

Status rerum in Italia.

NEque in Italia felicior rerū
status regimē Bogumili ex-
cepit, gravissimum Schisma in
Eccle-

Ecclesia fovente Friderico II. dicto Barbarossa, Anobarbum Dlagoffus vocat. Is Alexandro III. vero, & indubitato Pontifici, quatuor Antipapas summa contentione opposuit: Victorem III. qui mortuus est anno Christi 1164. Alexandri Pontificatus anno quinto. Paschalem III. Cremensem, qui antea Guido fuit dictus, Cardinalis tituli Sancti Calixti, qui cum sedisset annos quinque, mortuus est anno decimo Pontificatus Alexandri. Calixtum III. qui Joannes Monachus fuerat Abbas Strumiensis, Episcopus Tusculanus, qui cum sedisset annos

203 *Archiepiscopi Gnesnensis*
annos septem, mortuus est an-
no decimo sexto Pontificatûs
Alexandri. Innocentium III.
qui tandem vero, & legitimo
Pontifici Alexandro debitam
obedientiam & reverentiã præ-
stitit Pōtificatûs illius anno 17.
Christi anno 1176. postquam
desideratam pacem, victus à
Venetis Fridericus, restituisset.
Miserabile fuit intueri, corpus
Christi mysticum summa vio-
lencia per Casarem à Capite re-
velli, ita contra obedientes sū-
mo Pontifici savientem, ut ne-
fido quidem consiliario, eo no-
mine pepercerit. *Petrus tunc*
Vinea Campanus, obscuro natus
loco,

loco, sed doctrina, atq; eloquentia, quantum illa ætas tulit, insignis ipsius arcanorum particeps omnium, ac moderator fuit. Is per invidiam, quæ in aula & oritur, & nutrimenta habet, atque virtutis perpetua est infestatrix, in suspicionem adductus, tanquam cum Pontifice Alexandro sentiret, (quo cum Fridericus bellum gerebat) luminibus est privatus; cuius rei impatiens, atque ob id in furorem conversus, ad Sanctum Miniatum, quod oppidum est in Hetruria, sibi ipsi mortem conscivit. Nimirum Imperator uti valebat authoritate, & consuetudine, & auctoribus Privilegiis

205 Archiepiscopi Gnesnensis
gis Imperatorum, qui à Carolo
magno, qui post de Regibus Frä-
corum imperavit Romanis, iam-
que per trecentos annos impera-
verat sub LXIII. Apostolis, & da-
re Episcopatus, & Abbatias,
per annulum, & virgam consue-
verunt. Sic Otto Bambergensis
Ecclesiæ de manu Impera-
toris Episcopatum accepit ægrè
consentiens, propter contentionē
illam que erat inter Regnum &
Sacerdotium, causa investiture
& electionem Ecclesiarum, quas
evacuare, sibiq; vendicare plus æ-
quo nitebatur Imperialis autho-
ritas. Qui deinde Romam ve-
niens ad Paschalem summum
Ponti-

Pontificem ad ipsius pedes *pedū*
& *annulum* abjecit *veniam* pe-
tens ibique denuo ab illo inve-
stitus, & confirmatus ipso die
Pentecostes consecratus est.
Dederat ansam Imperatorum
prætensionī maximā Leo VIII.
pseudopapa, qui potētia Impe-
ratoris culmen summi Pontifi-
catūs adeptus, ut eādē suæ am-
bitionis superbiam stabiliret,
edictum tulerat, ut solus Impe-
rator Pontificem deligeret &
solus confirmaret: quo decreto
duabus nefariis hæresibus Simo-
nis magi & Nicolai Antioche-
ni viam aperuit cū *qui pretio*
Sedem emisset, pretio pariter Se-

M

des

207 *Archiepiscopi Gnesnensis*
des distraberet. Nec mirum ex
tam venenoso fonte scaturivisse
originem prædictorum pecca-
torum, quandoquidem *vitiato*
capite necesse est reliquum corpus
vitari. Sic nempe *quandocun-*
que deficit religiositas Pontificum,
& marcescit districtio regularis
Abbatum, per illorum exempla,
cætera plebs mandatorum Dei
prævaricatrix existit, quanquam
ante illum, Adrianus Papa Ro-
manus, cum universa synodo
tradit Carolo Magno jus & po-
testatem eligendi Pontificem,
& ordinandi Apostolicam Se-
dem, & definivit Episcopos ab
eo investituram accipere. Sed

cum

... cum Ludovicus Pius, Otto Magnus, & Henricus sanctus considerarent, illud privilegiū Adriani Primi sicut & Leonis VIII. fuisse magna temporum iniquitate, & Pontificum oppressionibus extortum, propter dissensiones schismaticorum, & hæreticorū quibus Ecclesia Dei periclitabatur, illi iuri, & consuetudini renuntiarunt, illudq; ius Clero Romano, & Ecclesiasticis electoribus resignarunt. Tandem omnem illam consuetudinem, & privilegium abrogavit Adrianus II. Alterum malum, à Simoniacorum Pastorum conniventia ingruerat in

209 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Ecclesiam Dei, Sacerdotum in-
continentia cū cuncti ferè Cle-
rici, cum publicis uxoribus, siue
scortis (quæ sunt hereticalia con-
iugia) suam ignominiosè ducerent
vitam atque sic impune in orbe
Christiano duæ pestes exitiales
hæresion Simonia & concubi-
natus grassarentur, ut religio
Christiana, & præsertim in Ec-
clesiis Dei turpissimis hominibus,
& omni scelere coopertis repleta
fuerit ea tempestate. Suscitavit
Deus Spiritum Enoch, & Eliæ,
ardentissimo gloriæ suæ propa-
gandæ zelo flagrantes, Sanctum
Romualdum, & sanctum Joan-
nem Gualbertum eius discipulū,
Val-

Vallis Umbrosæ Abbatem, qui horum scelerum virus radicitus extirparent. Nam sanctus Romualdus inter cæteros Clericos, qui per pecuniam ordinati fuerät durissima severitate corripiebat, & eos nisi Ordinem sponte desererent, omnino damnabiles, & hæreticos asserebat. Nonnulli quoque Episcopi, qui per simoniacam hæresim sacras sedes invaserant, ad eum causa pœnitentiæ cõcurrebant, qui etiam venerabili viro se committentes, & Episcopatum termino statuto deserere, & ad sanctæ conversionis se promittebant Ordinem festinare.

Sanctus Joannes Gualbertus,

211 *Archiepiscopi Gnesnensis*

tanquam unus de Seraphim, flammâ divini amoris incomparabiliter æstuans, Petrum Florentinum Archiepiscopum hæreseos simoniacæ per ignem convicit. Porro quamvis tunc simoniacæ labes in Polonia locum non invenisset, diligenti consideratione meritorum, qui ad Episcopatus eligebantur, eam excludente, cùm Prælati, & Canonici virtutum exercitiis conspicuis viris, non divitiarum opulento censu valentibus, tam sublimes dignitates libertate suffragiorum inconcussa conferrent: attamen alia gravissima Clerum, populumque scelera in-

quina-

quinabant; Sacerdotes quidem incestæ nuptiæ, veriùs sacrilegi, & publici concubinatus, Milites verò extrema licentia, & vefanus quidam furor in bona Ecclesiarum grassandi. Quid faceret anxius inter inanes curas pastor? cum nec Sacerdotes spem frugis melioris pollicerentur, & milites à rapinis cohiberi se neque admonitionibus, neque Censuris Ecclesiasticis paterentur, & à Sede Apostolica nullū sperari posse videret remediū? cum Summi Pontificis, quam à Cæsare sustinebat persecutio, omnem modum improbos castigandi, & scelera coercendi

adimeret, ut impunè quisque quod collibitum esset, faceret, ipse autem Archiepiscopus graviùs in dies, crebris reprehensionibus, & obiurgationibus odium, in se accenderet; ut non modò monita salutis à sceleratis contemnerentur, sed etiam ipsa monentis authoritas apud obstinatos, & pertinaces iam esset despiciatui, sollicitus, ut si nollent resipiscere, saltem in sua persona Deum graviter offendendi occasionem furentibus animis subtraheret, re diu apud se agitâtâ, virisque religiosis in consilium adhibitis, communicata, exemplum gentilis sui S.

Adal-

Adalberti, refractarios Pragen-
ses deserentis sequi constituit :
ac proinde ad Alexandrum III.
Venetiis tunc commorantem
se contulit, cui exposita Sacer-
dotum, populique sui protervi-
tate, & supervacaneis curæ pa-
storales recensitis laboribus, so-
lutionem ab Ecclesiæ Gnesnen-
sis vinculo demissa supplicatio-
ne poposcit, ut tranquillius suæ
saluti vacaret, alienæ curis inu-
tilibus exolutus: cujus petiti-
oni, non difficilem præbuit assē-
sum Alexāder, compati edoctus
alienæ calamitati, sua, quam in-
terea tolerabat persecutione.
Venetiis rediens, perrexit in Un-
gariam

215 *Archiepiscopi Gnesnensis*
gariam, ubi Eremitæ Camaldu-
lenses à sancto Patriarcha Ro-
mualdo missi morabantur, à
quibus modum vivendi eremi-
ticum didicit: atque sic obtentâ
summi Pontificis licentiâ, seces-
sit in eremum Dobrovensem,
ubi duo rapidis vorticibus fle-
xuosi fluvii, Varta & Nyr, cœ-
unt, omnem aditum populo
mæandris tortuosis, & profun-
dis, intercludunt; tamquam vo-
cem lapsam divinitus ad Arse-
nium in sua vocatione audivif-
set, *Arseni tumultus fuge & sal-
vaberis.* Sed instituti Eremita-
rum Camaldulensium origo, ut
altiùs expendatur, & historiæ
claritas

claritas, & occasio itineris eorum in Poloniam deposcit.

C A P U T XXVIII.

Eremitarum Origo.

AB immani Tyrannorum atrocitate, quâ in Christi cultores sæviebant, vitæ solitariae primordia promanasse, citra omnem controversiam, manifestum est. Hoc in vitæ genere strenuè prolusit primus Paulus eremita, qui declinandæ causa persecutionis Decii, & Valeriani, & Deo liberiùs inserviendi, in eremi speluncam se contulit, (Eremitas fuisse filios prophetarum discipulos san-

cti

217 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cti Eliæ, & Elisæi eosq; Carmeli-
tas veteris testamēti nō ābigō)
quod deinde vitæ institutum,
non multò post amplexus est
Antonius, qui iam sub Constā-
tino Magno, plurimos habere
cœpit eremiticæ vitæ imitato-
res. Ad eū visendū, cūm Hilari-
on Tabathæus, ex Palestina in
Ægyptum venisset, duobusque
mensibus sibi commansisset, om-
nem eius vitæ rationem di-
dicit & multa monasteria ex-
truxit, nullis certis legibus, aut
constitutionibus ad uniformem
vivendi Regulam adstricta. Vi-
vebat unusquisque illorum, se-
cundū gratiam sibi divinitus
datam

datam, vigilando, psallendo, jeiunando, manibus operando, humi cubando, orando, silentium servando, ciliciis, & flagellationibus, cæterisque carni molestis exercitationibus, corpus in servitutum, & obsequiũ spiritũs redigendo, & alios maximè senes, qui jam diuturna lucta cum Diabolo, ad eius tentationes superandas exercitati arma expedita in promptu haberent, visitando: ac eos, quos excellenti aliqua virtute præstare didicissent, pro modulo viriũ suarum & mensura divinæ gratiæ sibi collatæ, imitari conando. Quod in Eremitis Camaldulen-

219 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulensibus servatum fuisse, sine
peculiari aliqua lege, vel consti-
tutionibus testatur Augustinus
Florentinus in historia Camal-
dulensi. *Religio insectando ea quæ*
sunt legis, sibi ipsa erat lex. Si
qua Respublica religiosa sive scri-
pto legis adolevit, id profectò Ca-
maldulensi egregiè evenit in qua
quisq; reliquos fratres in studiis
eremiticæ Philosophiæ ardentissi-
mè superare certabat; imo & Sã-
ctus Petrus Damiani Eremita
Camaldulensis S.R.E. Cardina-
lis, & Episcopus hoc idem affe-
rit. Nobis in eremo constitutis
nihil sanctus Benedictus iniunxit.
Igitur sanctus Benedictus dum
homi

homi
eren
ctus
hoc
fuit
non
disp
nast
faci
cem
log
han
obse
ten
ini
stre
fect
stin

hominem in monasterio ponit ad
eremum dirigit & cum ipse san-
ctus Pater eremi cultor extitisset
hoc certè non optavit esse, quod
fuit (id est Cenobita) sed quoniã
non omnes capiunt verbum istud,
dispensativè constituit prius mo-
nasterialis vitæ planitiem; ut iã
faciles eremi conscēdamus ad ar-
cem. Hoc idem S. Pater in epi-
logo Regulæ fatetur: Regulam
hanc (inquit) descripsimus, ut eã
observãtes in monasteriis aliqua-
tenus vel honestatem morum, aut
initium conversationis nos demõ-
stremus habere. Cæterum ad per-
fectionem conversationis qui fe-
stinant, sunt doctrinæ sanctorum
Patrũ

221 *Archiepiscopi Gnesnensis*

*Patrum, quarum observatio
perducit hominem ad celsitudinē
perfectionis; quam eremi arcem
sanctus Damianus appellat.*

*Monastica igitur vita est dispo-
sitio ad eremum ut de nido mo-
nasteriorum huiusmodi egredi-
antur milites, quos eremi rudi-
menta dura non terreant, qui
specimen conversationis suae mul-
to tempore didicerunt. Perfecto-
rum quippe est non propter ani-
mi passionē sed propter perfectionē
iam assecuti, ad vitā solitariā ten-
dere. Nam si vita, solitaria à non
iam perfectō assumatur, est pericu-
losissima. Atque ita cōsiderans S.
Pater Benedictus, quòd in ma-*

ximo

ximo versarentur periculo, qui non bene instructi armis spiritualibus, auderent procedere ad luctandum cum Diabolo, in eremo potissimum vires suas exerente, quas ibi etiam in Christo ieiunante, ausus est experi-ri, ex diversis speluncis, & an- tris congregatos, in duodecim, monasteria, quæ ab eremo di- gressus ædificavit, eremicolas, certa vivendi lege adstrinxit; ab alieno illos arbitrio secundum præscriptam regulam, docens securissimè dependere, obedi-entiamque superiori exhibere, se- cundum Christi Domini exem- plar, qui *Humiliavit semetipsū*

N

factus

223 *Archiepiscopi Gnesnensis*
factus obediens usque ad mortē,
mortē autem crucis; ut sic ut per
inobedientiā extorres facti su-
mus à gratia Conditoris, ita per
obedientiam ad Dominum pla-
catum redeamus, de quo san-
ctus Pater sic agit in Prologo
Regulæ: Ausculta, ò fili præcepta
Magistri, & inclina autem cor-
dis tui, & admonitionem p̄j pa-
tris libenter excipe, & efficaciter
comple: ut ad eum per obedientiæ
laborem redeas, à quo per inobe-
dientiæ desidiā recesseras. Ad
te ergo nūc meus sermo dirigitur,
quisquis abrenuncians propriis
voluntatibus, Domino Christo
vero Regi militaturus, obedientiæ
fortissi-

forti-
assu-
rem-
per-
dun-
pro-
De-
arb-
sup-
ge,
rem-
non-
Do-
di-
non-

fortissima, atque præclara arma
assumis. Carebant his armis E-
remitæ, nullius arbitrio se regi
permittentes, sed quod secun-
dum præcepta Decalogi, &
propriæ conscientiæ ductum, ad
Dei gloriam spectare ipsi magis
arbitrarentur, operantes sine
superiore, sicut locustæ sine Re-
ge, de quibus Turre cremata E-
remitæ inquit in iure veniunt sub
nomine locustarum, apud quosdã
Doctores intelligentes de eremitis
dictum Salomonis, locustæ regem
non habent.

C A P U T XXIX.

*Vita eremitica instauratur à
S. P. Romualdo.*

SANCTUS Romualdus igitur natus obediētiae, capitibus Regulæ sancti Patris Benedicti descriptæ, fundamentum, super illud immobilem scalam suis Camaldulensibus in cœlum erigendam proposuit, atque ut propositum solidiore base niteretur, Regulam Sancti Benedicti in monasterio S. Apollinaris professus est, in quo triennium ferè cum transegisset, plurimis Monachorum, exagitatus persecutionibus, etiam in vitam suam
machi-

machinantibus, eò quòd licentiosè viventibus præcepta Regulæ opponeret, & redarguendis eorum vitiis vehementiùs infisteret: qua in re cum oleum, & operam, (ut est in proverbio,) perderet, excellentis eius animum perfectionis, amore, magis ac magis in dies incendente, facilè obtentâ licentiâ ab Abbate loci, desiderium ipsius Monachis diligenter promoventibus, ad Marinum, quem in finibus Venetiarum vitæ sanctitate ac severiore disciplina eo tempore celebrem audierat, & vitæ solitariæ maximè studiosū intellexerat, sese contulit: ut ad

arctam, & sublimem perfectionis viam eo magistro, ac duce uteretur; sub quo tantum proficit, ut deinde Magister ipsius directioni se gubernandum subijcere minimè dubitaverit.

Guarinus interea S Michæelis in Gallia Abbas venerat Orationis gratiâ in Italiam, qui accersitis Marino, & Romualdo, Petro Vrseolo Venetiarum Principi persuasit, ut seculum simul cum ipso, quem per nefas invaserat Ducatu, relinqueret, & qui ad alienæ dominationis arcem iniuste proruperat, ipse se alienæ potestatis dominio subiugaret; qui nō diuturnis consiliis persuasus,

cum

cum sancto Romualdo Marino, & Guarino Abbate, nec non suo quondam familiari Joane Grandenico, navem ascendit, deinde ad Monasterium Abbatis Guarini pervenit. Petro igitur, & Joanne Monachis in Sancti Michælis cœnobio factis, Marino & Romualdus non longè à monasterio degentes, ad singularè vitam, cui assveti fuerant, revertuntur: quibus etiam ipsi jam dicti Fratres, peracto vix annuo spatio, ad perferendâ ejusdem solitudinis districtiorem aggregati sunt. Atque hæc sunt Romualdinæ solitudinis, ad quam sanctus Pater flagranti mentis

229 *Archiepiscopi Gnesnensis*

æstu semper anhelabat primordia, in quibus magnam considerare debemus viri sancti prudentiam, qui non nisi in Regula sancti Patris bene Tyrones exercitatos, ad solitam Veteranorū militum vitam, in qua culmen perfectionis situm est, admittebat; ut etiam duos illos primos instituti sui sectatores, non prius eremiticæ vitæ voluerit esse confortes, quàm professionem, in Cœnobio sancti Benedicti fecissent: ut mirari lectorem minimè oporteat, cur sanctum Adalbertum tunc Episcopum Pragensem, post Archiepiscopum Gnesnensem, & glo-

gloriosum in Prussia martyrem,
ad Ordinē sancti Benedicti Ro-
mam sub disciplinam Leonis
Abbatis monasterii sanctorum
Bonifacii & Alexii destinaverit.
Itemq; Casimirum, Regis Mie-
cislai filiū, Boleslai primi Chri-
stiani Regis Polonorum nepo-
tem Cluniacum (ubi prima Re-
formatio Ordinis S. Benedicti
vigeat à Bernone instituta an-
no Christi 910.) relegaverit, ad
suscipiendum nigrum habitum
sancti Benedicti, nolebat enim
alios ad vitam solitariā admit-
tere nisi sancte conversationis
studio juxta regulam sancti Be-
nedicti perpolitos, præsertim
cùm

231 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cùm monasteria sua albæ Congregationis, ad eremi austeritatem formanda, nondum constituisset; siquidem secunda reformatio Ordinis Sancti benedicti à S. Romualdo instituta est centum paulo minus annis. Ita quos sanctus Benedictus in via purgativa, & illuminativa perficiebat, hos ad culmen perfectionis, & intimã cum Deo, quantum fragilitati humanæ in terris licet, unionis arcem, sanctus Romualdus evocabat, post Cluniacensem. Alfonsus Ciacon. in Benedicto VIII. Chronic. Panuinii 1012. Atque sic ligna in odorem holocausti suavitate
tis
di
vit
tar
pro
mo
spo
De
str
qu
ut
san
tu
nu
fa
pr
tu
co

Con-
rita-
con-
a re-
ene-
a est
Ita
via
per-
ife-
eo,
e in
san-
post
on.
nic.
gua
ita-
s

tis arsurā, S. Patriarcha Bene-
dictus composuit, & præpara-
vit: quæ sanctus Romualdus,
tanquam igniti Eliæ flammea
progenies, Seraphico ignis a-
more benejam collocata, & di-
sposita, succendit, à Christo
Domino maximo salutis no-
stræ zelatore flammās mutuatq;
qui *ignem venit mittere in terrā,
ut accendatur.* Tantus enim in
*sancto viri pectore, faciendi fru-
ctus ardor incanduerat, ut effectis
nunquam contentus; dum alia
faceret, ad faciendā mox alia
properaret; adeo ut putaretur to-
tum mundum in eremum velle
convertere, & monachico Ordini
omnem*

233 *Archiepiscopi Gnesnensis.*
omnem populi multitudinem so-
ciare. Itaque primus sanctus
Romualdus, ex directione Re-
gulæ sancti Benedicti eremitas,
tanquam locustas sine Rege vi-
ventes, salutaris obedientiæ legi
subactos, in apes mellificas Ec-
clesiæ sanctæ, commutavit: &
veluti stella matutina, densas e-
remi tenebras, vitæ sanctitate,
ac eremiticæ solitudinis, cum
exercitiis monasticis conjuncti-
one, serenavit; ut nulli eremitæ,
ante illum, religiosi, sive regu-
lares, stricta significatione, (hoc
est ex vi votorum substantialiū
religionis) potuissent censerī.
Nam *Religio perimitur, si à me-*
ritoria

rito
han
tas,
est o
atu
secu
dom
effr
riu
tati
Am
vid
tia
Ea
qui
tio
co
ab

ritoria subditi obedientia subtra-
bantur; magna quidem pauper-
tas, sed maior integritas, horum
est obedientia maxima si custodi-
atur illesa: Nam prima rebus,
secunda carni, tertia verò menti
dominatur, & animis quos velut
effrenes, & liberos, ditioni alte-
rius, humilis iugo propria volū-
tatis adstringit. Obedientia vi-
ctimis iurè preponitur, quia per
victimas aliena caro, per obediē-
tiam verò, voluntas propria ma-
datatur. Unde cū Vernerium,
qui fratrum injuriis, & persecu-
tionibus exagitatus, in eremum
concesserat, & jam per sex annos
absque vino, omnique pulmento
sub

235 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sub nimia districtiois ariditate
permāserat, cū quodā tēpore,
famā eius auditā vir sanctus vi-
sitasset, atque ab eo sub cuius
regimine degeret, fuisset scisci-
tatus, illeque respondisset, quòd
alieno solutus imperio viveret,
hoc sequendo, quod sibi utilius
videretur, monuit eum ut rediret
ad Cœnobium, & licentiam in
eremo commorandi obtineret.
Si Crucem Christi portas, inqui-
ens, superest ut Christi obedientiā
non relinuas. Vade igitur &
consensu a proprio Abbate susce-
pto revertere, & sub eius dominio
humiliter vive, quatenus sacri
operis ædificium, quod bona vo-
luntas

luntas ædificat, humilitas erigit, obedientiæ virtus extollat? Quâvis autem, Primi Pauli eremitæ, plurimi sancti viri secuti exemplum, deserta petierint, errantes in solitudinibus, quibus mundus non erat dignus, tamen postea ipsorum sequaces, sicut illi, ad quos sanctus Pater Augustinus scripsit accuratè, & devotè, si tamen ipse scripsit, de quo Gabriel Pænetus Canonorum Regularium Lateranensium Abbas solidè controvertit, omnes sunt in cœnobia redacti, & ex iis plerique in mistam, ex contemplativa, & activa vitam, sub nomine Mendicantium conjuncti

237 *Archiepiscopi Gnesnensis*
eti, prædicationi, & Sacramen-
torum administrationi, ex vo-
luntate sanctæ sedis Apostolicæ
incumbunt, solitariæ vitæ solu-
to silentio. Camaldulenses soli
Monachi, cum his qui ab iis tã-
quam rami promanant, perfici-
untur ad eremum, ut ibi tanquã
in fastigio perfectionis, ceu a-
quilæ in arduis nidum ponen-
tes, conquiescant; iam in via in-
cipientium, & proficientiũ suf-
ficienter dispositi & exercitati:
ut tandem dulces fructus suorũ
exercitiorũ, in via unitiva sva-
vissime degustent: & ab uberta-
te domus Dei, in solitudine, tã-
quã in cella Vinaria, inebrietur
Institu-

Inft
pre
stor
qui
nat
sup
nes
cen
do,
por
&
five
stin
tit
um
Ab
tor
Ab

Institutum eorū probavit supremus Ecclesiæ universalis Pastor Alexander II. Cōstit. *Nulli* qui anno 1061. clavum gubernationis tenuit, ut præcedentiā supra omnes monasticos Ordines habeant, exceptis Cluniacensibus, quorum Abbates Odo, & Odilo non longè post tēpora sancti Benedicti floruerūt, & multò magis Cassinensibus, five Congregationis sanctæ Justinæ, (cum Abbas Cassinensis tit. S. Benedicti Vicarius & ōnium Abbatum Abbas.) S. Odilo Abb: Cluniacens: apud Baron tom. II. an. 1022. inde Leo IX. Abbati Cassinensi in omni Episcopis

259 *Archiepiscopi Gnesnensis*

scoporum principumque con-
ventu superiorem Abbatibus o-
mnibus sedem concessit Leo
Ostiens: lib: 2. cap. 97. Chronic:
quam illi tanquam matrem è
qua prodierunt filiali observan-
tiâ venerantur. Quos deinde o-
mnes Canonici Regulares, Con-
gregationis Lateranensis, qui
vadunt immediate post Clerum
sæcularem, ex constitutione Pii
V. eum ex Ordine præcædunt.

C A P U T XXX.

*Adventus Eremitarũ Camaldu-
lensium in Poloniam.*

OTto Tertius, Occidentis in
Germania tertius Impera-
tor viris religiosis impensè ad-
dictus,

dictus, mirificè coluit sanctum
Romualdum, ita ut eum præfēs
visitaret, ac in eius lecto decū-
beret, & Classensem illi Abba-
tiam, conferret. Salutaribus e-
jus monitis, & consiliis libenter
obtemperabat, cujus etiam sva-
su monasterium in Pereo in ho-
norem sancti Adalberti cōstru-
xit, illique contigua Classensis
monasterii prædia contulit, ea
in Firmensis Monarchiæ parti-
bus, ex fiscali possessione recō-
pensās Abbate ibi ex discipulis
Romualdi constituto, Romu-
aldi iussu idem Imperator pœ-
nitentiæ causa, nudis pedibus
de Romana Urbe progrediens

261 *Archiepiscopi Gnesnensis*
usque in Garganum montē ad
sancti Michæelis perrexit Eccle-
siam; per totam etiam quadra-
gesimā in Classensi monasterio
Beati Apollinaris, paucis sibi
adhærentibus, mansit: ubi jeiu-
nio, & psalmodiæ prout vale-
bat, intentus, cilicio ad carnem
indutus, aurata desuper purpura
tegebatur; *lecto etiam fulgentibus*
pallijs strato, ipse in storea de pa-
piriis confecta, tenera delicati cor-
poris membra terebat. Promisit
denique Beato Romualdo, quod
imperium relinquens; monachicū
susciperet habitum & cui innu-
meri mortales erant obnoxij, in
ipse pauperculo subiectus cepit esse
debitor

debitor sui. Non poterat hæc
fincera voluntatis erga sanctum
Romualdum Ottonis Impera-
toris propensio, Boleslaum no-
strum Chabrium Regem latere,
utpote qui cum sancti Adalber-
ti martyris Pragensis tunc Epi-
scopo fratre germano Poraio
laudabiliter fuisset in aula Ot-
tonis I. Imperatoris parentis e-
jus conversatus, imò & cum
ipso sancto Adalberto familia-
riter vixisset Romæ, salutaribus
ipsius monitis obtemperans;
proinde non difficile fuit ipsi
ab imperatore obtinere, ut san-
ctus Pater Romualdus duos de
discipulis Joannē & Benedictū

263 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Poloniam mitteret, ad præ-
dicandum Jesu Christi Evange-
lium nationi ad fidem illius re-
cens conversæ: quibus eam licē-
tiam Gregorius V. summus Pō-
tifex Ottonis III. cujus autho-
ritate Pontificatum adeptus est
cognatus, libenter indulfit. Po-
stea quam illi venissent in Polo-
niam, quatuor se illis in vitæ so-
cietatem dediderunt Poloni:
Mathæus, Isaac, Christianus &
Barnabas. Hi honorificentif-
simè à pio Rege accepti, & lo-
cum ut optabant nacti solitariū,
prope Casimiriam, sex in eo tu-
guriola rudi opere, & facellum
excitarunt: ibique vitam san-
ctissimā

præ-ctissimam, mutuam consuetu-
 nge- dinem, devitantes, in arctissima
 s re- disciplina, orationibus, & je-
 licē- juniis assiduis traduxerunt: &
 Pō- doctrina exēploque quos po-
 tho- tuerant accolas & advenas, do-
 s est cuerunt: admirabiles cum aliis
 Po- virtutibus, tum maximè absti-
 plo- nentiæ studio. Nam aliqui se-
 fo- mel eorum duntaxat, alii qui
 ni: imbecillioris erant valetudinis
 s & bis in hebdomada, oleribus &
 tif- aqua, pane non nunquam adhi-
 lo- bito, victitarunt, vestibus è pi-
 riū, lis equorum confectis contēti,
 tu- quies eorum non stragulum
 um molle, sed si quid dandum erat
 an- fessis corporibus humus lectus,

265 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& lapis capiti subjectus, cervical fuit. Tanta eorum fama fuit sanctitatis, ut Boleslaus Princeps eos inviseret, & se ac regnum suum orationibus ipsorum commendaret, ac ipsis liberaliter ingens auri pondus & centum marcas argenti offerret. Expediverat Princeps Miecislaus Parens Boleslai legatum Lampertum Episcopum Cracoviensem, ad summum Christiani orbis Antistitem Benedictum VII qui exposita Pii Principis extirpanda idololatria, & promovendo veri Dei cultu sollicitudine, & novem Ecclesiarum Cathedralium ædificatione, necnō

simula

simulachrorum inanium Deorū
quos, gens superstitiosa colue-
rat, abolitione, peteret insignia
Regis, sibi ritu Christianorum
Principum conferri; quod cū
distulisset in aliud tempus Pon-
tifex, Boleslaus ratus faciliore
via, se titulum Regis obtentu-
rum, aurum & argentum supra
memoratum, misit per Nunciū
viris sanctis, ut honoratū auro
Pontificem, orarent quatenus
se Regio diademate dignaretur.
At viri sancti inito consilio, mi-
serunt Barnabam, qui Regi au-
rum & pecuniā referret, eique
responderet, se in rem propo-
sitam non posse operam con-
ferre,

267 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ferre, quibus religiosam vitam
professis, negotiis & curis sæ-
cularibus implicari, nefas esset.
Sperabat nimirū Princeps Ot-
tonem III. Imperatorem san-
cto Romualdo familiaris ad-
dictum, & sibi olim in aula sui
parentis Ottonis II. commo-
ranti faventem authoritatem
apud Gregorium V. Ottonis
Cæsaris cognatum interpositu-
rum, voto ut potiretur.

C A P U T XXXI.

Martyrium ipsorum

SUbolfecerunt interim Regiæ
Saulæ milites, magnā auri vī
à Rege missam Eremitis quæ ut
ad

ad se deveniret, constituerunt viros sanctos, trucidare, & turguriola cum ipsorum cadaveribus incendere. Sacra igitur auri fame stimulati, noctu Eremitas, orationibus intetos, aggrediuntur: minis, plagis, verberibus, pecuniam, à Rege Mifsã extorquent: viris sanctis illam ei remissam asseverantibus, ad atrociora tormenta iis irroganda descendunt. Religantur ergo ad palum, ignibus admotis ad latera exuruntur, deinde circa rotarum vertiginẽ adstricti diutissime verberantur, tota nox in crudelissima paupertatis sanctorum & innocentia, supplicia

269 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cia expenditur. Denique eum
omnes iam artes potiendi ar-
genti tentatae, non successissent,
ne quid in ausum de concepta
crudelitate relinqueretur, ab
iisdem latronibus, anno salutis
humanae millesimo quinto, pri-
die Idus Novembr: in Dei lau-
dibus constantissime permanentes,
trucidantur, utque tanti sceleris
immanitas lateret, ignem inji-
ciunt, & facellum, ac sex casas
tum suppellectilem omnem pau-
perem, & quinque corpora san-
ctorum flammis dant: ut his pe-
riisse viderentur. *Sed admoti*
ignes, amissis naturae viribus, nil
omnino consumere, ullis hominum

studij

stu
eti
ba
ces
in
E
de
pe
di
ru
qu
er
ne
de
V
pa
Sp
li

studijs potuerē; Ita enim illos, ipsa
etiam parietum materies, repelle-
bat, ac si pro lignis durissimi sili-
ces essent. Frustrati itaque fures
in fugam se conferre nituntur, sed
Et hoc illis ex divina providētia
denegatur, tota siquidem nocte
per fruteta nemorum, per latitu-
dinem salicum, per opaca sylva-
rum, viā anxiiati sunt querere,
quam tamen nullatenus valere
errabundis vestigiis invenire sed
neque frameas in vaginas recō-
dere arefactis brachiis potuerūt.
Vbi vero sanctorum iacebāt cor-
pora, copiosum lumen usq; in diē
splendescere, Et dulcissima ange-
lice cantilenæ non desijt soavi-
tas

271 Archiepiscopi Gnesnensis
tas resonare. Adveniente autem
die, quod factum fuerat, Regem
latere nō potuit, qui illico ad ere-
mum cum numerosa populi mul-
titudine festinavit, & ne fures
evaderent, facta corona hominū,
totam sylvam undique circum-
cinxit. Qui tandem reperti sunt
manifesti criminis rei, & ad gla-
dios suos adhuc divina exultio-
ne ligati. Rex autem quid de eis
faceret, habita cōsideratione, de-
liberans, hoc postremo decrevit,
ut nequaquam eos, sicut merebā-
tur, accedi preciperet, sed fer-
reis catenis vinctos ad sepulchra
Martyrum destinaret, quatenus
aut ibi usq; ad obitum in vincu-

lis

lis
san
ret
ber
tum
gis
nita
bus
à E
cti
tyr
re
nus
ma
cau
eis
ob
quo

lis miserabiliter viverent, aut si sanctis Martyribus aliter videretur ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad sanctorum tumultum fuissent ex præcepto Regis attracti, mox, ineffabili divinitatis omnipotentia fractis nexibus sunt absoluti; atque impune à Rege dimissi, pœnitentia ducti patrati sceleris, iisdem martyribus in religiosæ vitæ genere successerunt. Narrat Martinus Baronius, quòd cum pia matrona, & nobilis, devotionis causa, viros sanctos visitasset, eisque piscem qui Salmo dicitur obtulisset, cecidit is in terram, quo in loco statim fons emanavit,

navit, qui usq; ad præsens durat; piscis ille cum ad vescendū præpararetur fratribus, alius similis genere, & magnitudine, divino miraculo solebat apparere in fonte illo, qui cum esset comestus, rursus alius apparebat, qui per longum tempus victui eis fuit quotidiano. Quā diu fratres vixerunt piscis ille duravit, postquam coronam Martyrii adepti sunt, piscis evanuit: fons ad hoc usque tempus perennat, per cuius aquā, magna Deus miracula operatur: Cœci enim visum recipiunt, leprosi mundantur, Claudii, furdi variisque morbis exagitati, sanan-

sanantur. Postquam per sex annos, Joannes, & Benedictus Itali, nationis Polonæ idioma didicissent, septimo anno unū ad Romanam urbem monachū mittunt, & per eum à Summæ Sedis Antistite, prædicandi licentiam pro adjunctis sibi Polonis sociis petunt. Iniungunt etiam, ut nuncius ille, aliquos secum de B. Romualdi fratribus, duceret, qui eremiticæ conversationis edocti, cum eis simul in Polonorum partibus habitarent. Posteaquam is in ditionē Imperatoris penetravit, ab eius satellitibus captus est, & mox carcerali custodiæ mancipatus.

275 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nocte verò illum Angelus Do-
mini in carcere visitavit, &
consumatos esse eos quorum lega-
tione fungebatur admonuit: sta-
timque aperto divinitus carcere,
preparatum sibi esse navigiũ in
fluvio quẽ transiturus erat, asse-
ravit. Quò festinans Monachus,
(Barnabas is fuit) Angelicã pro-
missionis fidem veram esse proba-
vit. Sequenti autem post se-
pulturam Martyrum nocte, ap-
paruerunt Boleslao, fulmine ac
verbis magnificarunt, quòd per
diram necem, & Martyribus di-
gnam, adepti sunt cœlestia re-
gna, gratiasque ipsi egerunt,
quòd eos vivos, & mortuos

tanta

tanta gratia semper complexus fuerit. Denique summa laude extulerunt, quòd homicidis percerit, non enim decebat sanguinem Martyrũ sanguine vindicari, & vitæ cœlestis beneficium, morte crudeli cõpensari. Pollicitique sunt ei, pro ipsius, & Regni totius incolumitate, Divinam Majestatem semper precaturos, patronosque & protectores temporibus sempiternis eiusdem futuros. Post aliquod annos, corpora eorum translata sunt Gnesnam, (quæ tunc sedes & caput Regni erat) ibique in Ecclesia Cathedrali deposita sunt honorifico mo-

277 *Archiepiscopi Gnesnensis*
numento, quæ deinde Predisla-
us Bohemorum Princeps, cum
basilicam Gnesnensem Cathe-
dralem, inopinatò in Poloniã
cum ingenti exercitu irrumpēs,
expilasset, Pragam asportavit:
& in arcis basilica collocavit,
præter Christini corpus, quod
Olomucensibus concessit. Agi-
tur festum ipsorum pridie Idu-
um Novemb. quos Julius II.
Pont: Max: Catalogo Sancto-
rum adscripsit, Delphini Ca-
maldulensium Generalis curâ,
& studio, anno Christi 1508.
Barnabas ab itinere cum sociis
sibi à Sancto Patre Romualdo
adjunctis reversus in Poloniam,
postquã

postquam Angelica revelatione didicisset, quid cum fratribus actum fuisset, in eodem loco, ubi sancti martyres trucidati sunt, instaurat eremitorium, & collocatis juxta numerum Fratrum tuguriolis, orationibus, & jejuniis, carnisque variis afflictionibus, iuxta quod fieri antea solebat, ordinatis, magnopere delectabatur, non ereptos, sed præmissos Fratres ad coronas: dolens tamen identidem, quod quorum religiosæ vitæ conscius fuisset, non etiam esset mortis gloriosissimæ particeps. Intra hoc igitur tempus, quo Fratribus supervixit, complures

279 *Archiepiscopi Gnesnensis*

alios socios, & discipulos sibi
adscivit è Polonis; In his, An-
dreadum Zeroardum, Justum, &
Benedictum Zuirardum clarif-
sima tria Ordinis sui lumina
quos in austeritate vitæ, felici-
ter erudivit, & tandem non
multo post sancto sine quievit:
pii Regis mandato, ad fratres
appositus; ut quibus in cœlesti
patria esset conjunctus, in ter-
ris eodem tumulo cum eis con-
ditus quiesceret.

C A P U T XXXIII.

*Sanctus Romualdus in Ungariã
discipulos mittit.*

INterea sanctus Romualdus
audiens quia beatissimus vir Bo-
nifacio

nifacius suus discipulus, Ruffo-
rum Apostolus, & Archiepi-
scopus, martyrium subiisset,
nimio desiderii igne, ut pro
Christo sanguinē funderet suc-
census, in Ungariam ire propo-
suit, licentiâ ab Apostolica Se-
de obtentâ, & duobus è suis di-
scipulis in Archiepiscopos, e-
jusdem authoritate consecratis,
cum viginti quatuor Fratribus,
iter arripuit, cumque jam in fi-
nibus Panoniorum essent: Ro-
mualdus gravi se urgente mor-
bo, in Italiam redire coactus
est, cum quo septem discipuli
sunt regressi, duo in Poloniam
cum Barnaba missi, quindecim

281 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Ungariam profecti, fidem
Catholicam, & Romualdinæ
disciplinæ institutum propagâ-
runt. Plurimi tunc è diversis
orbis partibus, ad sanctum Ste-
phanum Regem Ungariæ, tam
Canonici, quàm Monachi con-
fluebant, ut pii Regis religione,
& consuetudine gauderent, &
novum religiosæ conversatio-
nis genus illuc introducerent:
quibus se Poloni duo, Andreas
Zeorardus, & Benedictus Zui-
rardus, adiunxerunt. Andreas
Zeorardus, in partibus Minoris
Poloniæ in Oppido Opatowiec,
prope Vistulam fluvium, Chri-
stianis & piis parentibus natus,
patre

patre Marco, & matre Agnete, qui sanctâ educatione parentum in præceptis, & lege Domini rectè institutus, monasticam vitam duxit in Cœnobio Zobor dicto, in honorem sancti Hypolitæ Martyris, (apud Nitriam civitatem, in ea videlicet sclavorum & Ungarorum ditione, quæ Moraviæ Danubioque cōfini, Sarmatia Pannoniæ olim dicta fuit,) excitato; in quo sub Philippi Abbatis obedientia, qui sancto, Mauro Episcopo Quinque ecclesiensi (Camaldulensis uterque instituti fuit) successerat, in summa vitæ austeritate vixit ieiunium ita servās,

283 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ut tribus diebus ab omni re quæ
mandi posset abstinuerit. Cùm
autem quadragesimale tempus
adveniret, quadraginta quinque
nucum esu contentus, diem san-
ctæ Resurrectionis cum gaudio
expectavit. Orationi assiduæ fu-
it deditus, nunquam à labore
cessavit, sed sylvam ingressus,
ligna cædebat, quo labore, &
ieiunio cùm semel vires cor-
poris fatigatæ defecissent, &
languens in terram quasi mor-
tuus decidisset, iuvenis pulcher-
rimus aspectu, impositum ve-
hiculo ad cellam revexit; quod
Benedicto discipulo narravit,
iuramento eum obstringens, ne

id

id ante diem sui obitus, cuiquam propalaret. Labore diurno corpori fatigato, quietem nocturnam eam adhibuit, quæ magis tormenti, ac cruciabilitatis dolorem afferret, quàm quietis commoditatem. Complanatum truncum quercinum sepivit, intra sepem arundinibus acuminatis infixis, cui infidens paululum dormiebat, tantâ vigiliantia, ut si corpus sopore gravatum in alterutram se partem inflecteret, arundinum acuminibus sauciatum, expergisci se faceret. Plexerat insuper vimineam coronam, quam dormiturus imponebat capiti, quæ

285 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quæ in partibus quatuor, totidem haberet lapides appensos, ut si caput altrorsum declinaret, illico in lapidem impingeret. Mortuus in Ungaria, die decima sexta Julii, anno Christi millesimo nono, in monte Ferreo sepulturæ honorē accepit à Calisto III. Pōtifice maximo unâ cum socio in numerum sanctorum relatus, cuius memoria quotannis ipsa die sui obitus, magnâ populi frequentia colitur. Sanctitatem illius pluribus miraculis Deus illustravit. Quodam tempore inter latrones, quorum illa solitudo ferax est, pugna oborta est, ex quibus

quibus unum lethalibus fauciatum vulneribus focii ad cellam sancti Andreae, cuius sanctitatis fama per oram illam percrebuerat, deferebant. Sed cum ab ea longius abessent extinctus est latro. Corpus ergo exanime in illam inferunt, & cum media nocte tumulto mandare vellent cadaver, subito mortuus exurrexit: perterrefacti latrones, fugam arripiunt; sed illo in clamante, ac ut absque timore ullo subsisterent, admonente, precibus & meritis Zeorardi se ad vitam resuscitatum asseveravit: subsistunt, & praeter gaudio plorantes, actis Deo

&

287 *Archiepiscopi Gnesnensis*

& sancto Andreae gratiis, ut secū
redeat, socium redivivum invi-
tatant. Verūm ille, debitor vi-
tæ sancto, negavit se unquam
ab illa cella discessurum, ibi ad
mortem usque Deo, & sancto
Zeorardo serviturum se polli-
citus, quod fide constanti, &
stabili perseverantia executus
est. In civitate Nitria, quidā
damnatus ad furcam, suspensus
est, qui cūm spectator sui sup-
plicii populus abiisset, non lon-
go post intervallo ipsum sub-
secutus, ad Abbatem Philippū
venit, & quomodo manibus
Beati Andreae recte fuerit solu-
tus exposuit. Cum inquit da-
mnatus

mnatus essem, & opem sancti
devotè implorassem, eodē pū-
cto temporis, quo de patibulo
deiectus fui, mole ipsa corpo-
ris, stranguland9 S. vir manus ca-
denti supposuit, idemque vin-
ctum exsolvit, & abire iussit.
& Anno Domini millesimo quin-
gentesimo sexagesimo nono, die
decima sexta Iulii, quā festum
sancti celebrari solet, tempori-
bus Sigismundi Augusti Regis
Poloniæ, frequens aderat Po-
pulus, ut divinis officiis vacaret
ac se precibus viri sancti com-
mendaret, in Ecclesia, quæ su-
per cellam ipsius edificata est,
in qua vir sanctus, antequam
iret

289 *Archiepiscopi Gnesnensis*

iret in Ungariam, annis aliquot
commoratus. Ibi populū Ca-
tholicum orantem, ausu nefario
publicæ securitatis violatores,
& Ecclesiasticæ immunitatis sa-
cilegi eversores, magna vi ado-
riuntur, & exturbare de templo
conantur: populus interim, opē
sancti viri magna contentione
vocis, & fervore spiritus implo-
rat: sancte Andrea Zeorarde,
serve Dei, defende Ecclesiā ab
impiis Luteranis, fidei Catho-
licæ hostibus; protinus sanctus
vocatus apparuit manifestè, &
baculo ignito, quem gerebat,
hæreticos propulsans, è Cœme-
terio exegit, multos ex iis divi-

na ultio flāmis absumpsit, multos excæcavit, multos vitâ privavit, nōnulli mirabili coerciti pœna sanctæ Matri Ecclesiæ Catholicæ manus dederunt. Extat in hodiernum usque diem sancti memoria, lapis in Cœmeterio templi, quod octo miliaribus Polonicis Cracoviâ distat, magnus, niger, filiceus, quadrangulus, ut mensa planus, tribus cubitis longus, uno latus, in quo plantæ pedum, sancti Andree consistentis impressæ in præsetia ōniū cernuntur. In eadem eremo ad Nitriam mansit sanctus Bonifacius Camaldulēsis Martyr egregius, Apostolus,

Q

& ar-

291 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& Archiepiscopus Rufforum,
cuius vitam Sanctus Petrus Da-
mianus Camaldulensis Sanctæ
Romanæ Ecclesiæ Cardinalis &
Episcopus Ostiensis, in vitam S.
Romualdi Patris diligenter in-
seruit.

C A P U T XXXIII.

*Aliorum duorum Eremitarum
Camaldulensium mors.*

Benedictus, cùm triennium
Magistro suo Andreae super-
vixisset, austeritatem vitæ illius
imitando à latronibus, multâ
pecuniâ se cumulatum suspican-
tibus: ad ripam fluminis Vag,
jugulatus, & in alveum flumi-
nis

nis præcipitatus est; cuius corpus diù conquisitum, nec post annum integrum inventum, visa est aquila candida observare, in ripa fluminis eiusdem, quo inditio repertum & ab aquis extractum, ita integrum, & recens apparuit, ac si non multò ante, spiritus illud vitæ deseruisset. Extat in Nitria ubi viri sãcti manserunt, parva vinea manibus eorum plantata, in usum divini sacrificii, quæ toto anno suppeditare solebat vinum; Ex ea si quis uvas abstulisset incidebat in febrim, nec ante pristinæ, quam peregisset, pœnitentiam, sanitati restituebatur; in-

293 *Archiepiscopi Gnesnensis*

firmis & febricitantibus, ex ea propinato cum devotione vino conferri salutem, & vires, multorum fide dignorum testimonio comprobatur. Conditus est sanctus vir benedictus in basilica Beati Emmeriami Martyris, in eodem sepulchro, in quo Beati Andreae Magistri sui ossa quieverunt.

Sanctus Justus, sancti Barnabæ discipulus, ac sanctorum Andreae Zeorardi, & Benedicti Zuirardi socius, mansit in monte Lobzovensi, apud fluvium Dunajecium, prope oppidum Opatovecium, octo milliaribus Polonicis Cracoviâ Dissitum, hone-

honestis Parentibus natus, Patre Casimiro, Matre Salomea, religiosæ vitæ decus, & exemplar, Beatæ Mariæ Virginis Dei-Paræ fervens cultor, cui, cum precibus assiduis à se intelligentiam sacrae Scripturæ flagitaret, cœtu angelico apparens stipata, respondit: *Iuste Filium, orationes tuas audiavi, postulataq; à Filio impetravi. Ecce tibi omnia Scripturarum arcana mysteria patent, ad erudiendum ignaros in via salutis, vide ut fideliter tibi commissum talentum in usum familiæ Domini, omne otium devotans, dispergas.* Atque is ab illo tempore tanto desiderio, ac

studio

295 *Archiepiscopi Gnesnensis*
studio in divinas literas ferebatur, ut horis Canonicis rite per-
solutis, orationibus etiam cer-
tis, & exercitiis instituto Sancti
Romualdi congruentibus, pe-
ractis, reliquum tempus sacrae
Scripturae lectioni, ac eius me-
ditationi studiosè impenderet.
Cum autem supremum vitae in-
stare sibi diem advertisset, Ec-
clesiae Sacramentis munitus, in
lachrimis, & crebris ad Deum,
& Deiparam Virginem suspiriis
illis devotè prolatis: *In manus*
tuas Domine commendo spiritum
meum, assistentibus sibi Andrea
& Benedicto vitam praesentem
cum aeterna feliciter commuta-
vit,

vit, Anno Domini millesimo septimo, die nona Julii. Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, Stanislaus Pawłowski civis Opatovecensis, cum uxore, ac filia nomine Salomea, visitabant sepulchrum sanctæ Cunegundis, Olim Reginae Poloniae, deinde in nova Sandech Monasterii Ordinis Sanctæ Claræ professæ religiosæ, quod Opatovecio duobus milliaribus Polonicis distat; unde per tenebras obscura nocte redeuntes, hora secunda devenerunt in villam Lobzow ubi quiescit corpus sancti Justini præterque templum euntes,

omnes curru descenderunt, & genibus in cœmeterio flexis, orabant Deum per merita sancti Confessoris, ut sine omni periculo, & noxa, incolumes domum pervenirent. Posteaquã finitis precibus, currum ascēderunt, apparuit eis vir venerabilis, albis vestibus indutus, magna claritate circumfulgens, duos baculos saliceos tenens, quorum unum dedit aurigæ, alterum filiæ Salomeæ, dicens: *Ite in pace Dominus Deus sit vobiscum ego qui sum Iustus ero vestri comes & dux viæ:* tandem disparuit; baculi verò illi in ardentibus conversi faces, rectum illis

illis monstrabant iter: atque ut
securi domum pervenerunt,
rursus sanctus vir apparuit eis
dicens: *Manete in pace, & tu
filia mea fac ut sis sponsa Dei
Monasterium Sandecense ingre-
diens* quo dicto ardentes faces
extinxit, & in baculos ut erant
prius convertit, ac demum re-
pente disparuit. Grati tanto
beneficio, in terram prostrati
gratias egerunt Deo, qui comi-
tem itineris sanctum Justum si-
bi mittere dignatus est. Salo-
mea sanctimonialis effecta in
Sandecensi monasterio, post
triennium sancte Deo serviens,
ad celestis sponsi nuptias felici-
ter migravit.

CA-

C A P U T XXXIV.

*Eremitarum Camaldulensium in
Hūgaria propagatio.*

ATque hi ex eremo Camaldulensi, cœlestis doctrinæ Magistri, ad erudiendos Polonos prodierunt, vitæ austeritate patres admirandi, contēptu fastus mundani, rerumque caducarum suspiciendi, propter eos, qui hæreditatem salutis caperēt, in ministerium veloces angeli, tanquam igniti Seraphini, à sede Apostolica missi, nullas sibi utilitates quærentes, sed solas animas pretioso Christi Sanguine redemptas, ardentissimo
defide-

desiderio depereuntes. Quorū
nomina, ne conscripta in coelis
ingrata in terris oblivione se-
peliantur, præsertim in nostris,
ubi sudorem, & sanguinem ma-
jorum, & nostrū saluti conse-
crarunt, benevolo candidi le-
ctoris obtutui, subjicienda duxi,
quæ sunt : sanctus Adalbertus,
Episcopus Pragensis, Archiepi-
scopus Gnesnensis, Prussorum
Apostolus, Christi martyr glo-
riosus, Joannes, Benedictus, Isa-
ac, Matthæus, Christinus, Be-
nedictus, Zuirardus, Athanasius
Laurentius, Martyres: Christia-
nus, Papantes, Barnabas, An-
dreas, Zeovardus, Justus, Con-
fessores

301 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fessores: Hieronymus item Pra-
gensis Bohemus, magni Ducatus
Lithvaniae, & Samogitiae
Apostolus, & Confessor, factus
Bonifacius Italus, Ducatus Rus-
siae Archiepiscopus & Mart.
sanctus denique noster Bogu-
milus, Gnesnensis Archiepisco-
pus Confessor. *Isti sunt viri, per*
quos Tibi Evangelium Christi
Sarmatia resplenduit. Isti sunt
Patres Tui, verique Pastores,
quorum salutaribus doctrinis
illustrata, feram barbariem sva-
vi jugo Christi collum subiiciēs,
edomuisti; ut quæ nunquam
Romanorū veterum potentiae
servieras, ad Romani Pontificis
pedes

pedes, prostratam sponte libertatem gloriosius extenderes. Sed iam ad sanctum Bogumilū revertamur; Multos per profundos sylvarum recessus, habuerunt Eremitæ Camaldulenses discipulos, post promulgationē Evangelii in Bohemia, Polonia, Hūgaria, in quibus Casimiritana Polonorum eremus celebrior fuit, ob memoriam sanctorum Martyrum, in qua, & ipsorum interfectores poenitentiam agentes permanserunt, quorum regimini, duobus etiam de Hūgaria per sanctum Romualdum missis, præerat sanctus Barnabas ab Italia reversus. Ab iis igitur

303 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tur, vel à Moraviæ confinibus
eremicolis, Romualdinæ auste-
ritatis institutum edidicit fan-
ctus Bogumilus, de quo sic ait
Martinus Boronius: *Inculpata*
vite presul, in Deum magnæ cõ-
templationis, pius, & sanctus in
operibus, maximo devotionis ar-
dore ad Beatam Mariam Virgi-
nem, sanctos Adalbertum & Sta-
nislaum Pontifices, ac sex Fratres
Polonos, Ordinis Camaldulensium
Patronos Regni Poloniæ flagrans,
qui etiam in eremo secundum Re-
gulam sancti Romualdi, quam
in mente affixam, & aliam scri-
ptam habebat, regulariter omnes
dies vite suæ, in ieiuniis, disci-
plinis

*plinis, ac orationibus transegit :
puro corde, Deo, & sanctis eius
serviens. Ubi dum asserit, quod
sanctus Bogumilus habuerit Re-
gulam scriptam sancti Romu-
aldi de Regula sancti Patris Be-
nedicti debet intelligi, secundū
quam Romualdinæ disciplinæ
alumni, profiteri solent. Cū
verò in Ungaria quindecim illi,
à sancto Romualdo missi Fra-
tres, in tantum Camaldulensis
Ordinis observantiā propagas-
sent, ut jam monasteria, reli-
quos ad societatem illius vitæ
aspirantes, capere non possent,
Romualdinæ austeritatis imi-
tatore, tuguriola sibi excitarunt
in*

305 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in solitudine: in quibus, more
antiquorum eremitarum, sin-
guli viritim habitabant, nullius
obedientiæ jugo subiecti, san-
ctum Paulum primum Eremitã,
& alios subsequentes Patres,
imitando: ex vitisque illorum
relictis, exempla vivendi de-
promendo: Tandem ab extasi
contemplationis, amore juvan-
di proximos, exciti, in Cœno-
bia se, ac Civitates, & oppi-
da, ut ibi avangelizarent, ac
curæ salutis, non propriæ dun-
taxat, verùm etiam alienæ, in-
cumberent, actionem contem-
plationi junxerunt: Strictum il-
lud vivendi genus, perpetuæ à
carni-

carnibus abstinentiæ, ob labores, quos in concionibus, & confessionum exceptionibus, ac Sacramentorum administrationibus, subire debebant, summo Christi Vicario temperante, & ad Regulam illos sancti Patris Augustini transferente postquã illos in sollicitudinis circa curam animarum partem, Archiepiscopus Strigoniësis vocasset, anno domini 1214. quorum institutum Gentilis presbyter Cardinalis legatus de latere Clementis V. anno Domini 1308 approbavit apostolica suffultus authoritate. Habitum illi album Eremitarum Camaldulensium

R

fiu

307 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fium retinent, ac Eremitæ san-
cti Pauli vocantur. Generalē
Priorem sui Ordinis habent in
Ungaria, in Cœnobio Talensi
celeberrimo tantæ authorita-
tis, ut in publicis Regni Un-
gariæ comitiis, inter Proceres,
locum, & vocem habeat, in
expendendis Reipublicæ confi-
liis. Cùm autem Vladislaus
Dux Opoliensis Anno domini
millesimo trecentesimo octo-
gesimo secundo tunc Prorex
Poloniæ, sacram Deiparæ Vir-
gins imaginem à sancto Luca
depictam, & Hierosolimis Con-
stantinopolim, inde in Russiam
translatam, sibi que post annos
quin-

quingentos à Duce Ruffiæ donatam, in monte, Czestochoviensi civitati vicino diæcesis Cracoviensis, proposuiffet collocare, hos potiffimum S. Pauli Primi Eremitæ Patres, ex Ungaria, ubi plurima sanctitatis, & doctrinæ specimina ediderūt, tantoque irradiarunt splendore, ut in partes vicinas maximè in Silesiam, & Poloniam, clariffimum jubar eius Ordinis promicuerit humaniffima invitati-
one accerfivit, eisque monasterium & basilicâ sumptu magnifico, postquam condidiffet, pretiosum hoc sacrae imaginis Cymelion, religiosè custodien-

309 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dum, commisit. Qui quam
heroicam fortitudinem in sacra
icone servanda, & ab iniuriis,
& oppugnationibus hæretico-
rum defendenda probaverint,
universus orbis Christianus sū-
ma cum admiratione agnovit,
anno domini millesimo sexcen-
tesimo quinquagesimo quinto,
quo Sudermaniæ Princeps, Ca-
rolus Gustavus, Regnum Polo-
niarum inopinato exercitu
occupatum, miserabili clade va-
stavit; solis Eremitis sancti Pauli
eius potentiæ imperterrita con-
stantia; Deipara suos clientes
mirabiliter protegente resisten-
tibus, ardenti pietatis zelo, &
invicta

invicta fortitudine animi Frat-
tribus præeunte, illosque, vel
fangvine, ac vitæ prodigalita-
te ad restringendum hæretico-
rum in Deiparam Virginem o-
dium, adhortante A.R.P. Au-
gustino Kordecki, tunc Claro-
montani Cœnobii Priore, de-
inde verò per Silesiam, & Po-
loniam Ordinis Prothoëremi-
tici Priore Provinciali, ac Vi-
sitatore vigilantissimo. Cuius
obsidionis seriem, accuratè de-
scriptam, titulo Gigãtomachix
præscripto, typis mandavit, &
supremo Christiani Orbis An-
tistiti Alexandro VII. conse-
cravit.

C A P U T XXXV.

*Sanctus Bogumilus in Eremum
secedit: laudes eremiticæ vi-
tæ proponuntur.*

Sic calamitatū Ecclesiæ pertæ-
sus, quibus remedium per id
tempus adhiberi nequibat, di-
ligenter animo perpendens Bo-
gumilus, quòd Pastoralis curæ
solicitudo, nihil aliud sit, quàm
fluctuantis mentis afflictio: ubi
propriis omnissis, commodis a-
lienis vacare, necessarium sit;
atque illud extimescens, ne se
alienæ tempestatis fluctibus in-
volutum, vis consilii expers in
æternum traheret præcipitium,
iuxta

juxta quod de se scribit Hieronymus ad Eustochiū: *Scito quia nūc essem de numero damnatorū, si fuisset de numero Episcoporum,* Archiepiscopatu Gnesnensi se abdicat illumque in manus Apostolici Nuncii, quod multo ante iam maturo consilio deliberaverat, impetratā, ut præmissum est, licentiā, resignat, & in eremum solitudinis Dobrovenfis, concedit. Excelsis Principum palatiis. vile turguriolū permutat, pro splendido & pretioso vestitu, rudem tunicā induit, pro interula, cilicium assumit, pro Magnatum, & Ducum conversatione bestiarum,

313 *Ar. Episcopi Gnesnensis*
& ferarum Societati adjungitur,
caput fessum vigiliis, & oratio-
nibus, pro molli culcitra, vel
cervicali, viridi cespite, vel sac-
co paleis infarto, reclinat: *Sur-*
git modica quiete recreatus, so-
mno brevi, non fracto, sed exple-
to; & interdum pernoctantis
philomelæ cantibus experrectus,
pulsisq; torporibus, quietis horis
psallere incipiens, ianitorem la-
biorum, ut ingressuris laudibus
matutinis aperiat, devotus ex-
poscit: & cordis sui Dominum in
adiutorium vocat, nihilque vi-
ribus suis fidens & imminentiũ
consciussque metuensque discrimi-
num, ut festinet obsecrat; nullis te-
xendis

xendis fraudibus intentus; sed
Dei gloriam, & sanctorum lau-
des, non in dies tantum sed in
horas, & indefesso lingue fa-
mulatu; & pio mentis obsequio
repetens: ne quando forsitan in-
grato animo, divinatorum munerum
memoria, evanescat: & saepe in-
terea securi timoris, ac tepida spei
plenus, memorque praeteriti, ac
futuri praevidens, leto (mirum
dictu) dolore; felicibus lachrymis
abundat; inde suspiciens caelum,
ac stellas, ac illis habitantem Do-
minum Deum suum, tota mente
suspirans: ac patriam cogitans
& de exilii sui loco ardenti ta-
edio ad illam anhelans, admiranda

dā rerum Conditoris maiestātē,
 veneratur & adorat: crebrius in
 voces divini Psaltis erumpens:
*Domine Dominus noster, quā
 admirabile est nomen tuum in u-
 niversa terra! Quoniam elevata
 est magnificentia tua, super cœlos.*
 Deinde recreatas modico cibo
 vires, ad studium jucundæ le-
 ctionis confert, ignēque amoris
 divinorum beneficiorum recor-
 datione, suscitāt, & conceptas
 illius scintillas, studiosæ volun-
 tatis affectibus, in flāmam dif-
 flat eminentem, lachrymis in-
 terim ab æstuantis cordis incē-
 dio vapore divini spiritus elici-
 tis, in refrigeriū vultus accensi,

per

per genas suaviter dulcedine rorantibus. Tandem actis Deo gratiis, dieique partibus ad calculum revocatis, qua virtute in singulis profecerit, aut defecerit, accuratius examinando, & humi membra fusus, intervigilando, quæ inter diu legerat, memoriâ repetens, multa cum animi tranquillitate venturæ lucis initium præstolatur. *O eremus sanctarum mentium delectatio! o intimi sensus inexhausta dulcedo!* O torrens voluptatis, à fonte in vitam æternam salienete, dimanans! Nemo credit, nisi qui sitibundus accedit quanta Ubertate domus Dei, cum suavissimo interni gustus

317 *Archiepiscopi Gnesnensis*
stus oblectamento, tuos cultores reficis, & inebrias? Una gutta tuæ refocillationis, pretiosior est omni balsamo, cunctis Regum, & Principum deliciis, jucundior; incomparabilis totius mundi thesaurus: *Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.* Hic hic spontè cœlestis desideriorum impletur æstus: *Ducam eam in solitudinem & ibi loquar ad cor eius.* Hic divinis impar spōso delitiis cœlestes in auxilium vocat Spiritus: *Introduxit me inquit in cellam vinariam ordinavit in me charitatem.* *Fulcite*

me

me f
amo
facta
Hic
num
ptia
scur
fert
culu
lum
sa r
dile
que
ner
ple
Faj
inte
Of

*me floribus, stipate me malis, quia
amore languo. Anima mea lique-*
facta est, ut dilectus locutus est.

Hic mutuos æterni fæderis, &
nunquam dissolvendarum nu-
ptiarum sponsus & sponsa paci-
fcentur arrhabones: sponsus of-
fert annulum, *pone me ut signa-*
culum super cor tuum, ut signacu-
lum super brachium tuum. Spō-
sa recipit suavissimè olentem à
dilecto myrrhæ fasciculum,
quem olfaciens, & cordi appo-
nens, tenerrimè tantum com-
plexa pignus, lætabunda canit:
Fasciculus myrrhæ dilectus meus
inter ubera mea commorabitur.

Offert vicissim sponso poma &
vinum

319 *Archiepiscopi Gnesnensis*
vinum: omnia poma nova & ve-
tera dilecte mi servavi, dabo tibi
poculum ex vino condito, & mu-
stum malorum granatorum meo-
rum. O amor! ô voluptas! Quê
talis amor ebriat, Quam felix est
quem satiat! Quam profundus
ut capiat! Quid dulcis Jesus fa-
piat; non importunæ ibi vana-
rum cogitationum muscæ, in-
ter orandum tranquillitatem a-
nimi tedentis in Deum, pertur-
bant, non angoribus mens quas-
fatur anxiis, ne cui de se querē-
di dederit occasionem, non fe-
renitatem consciētiae obscurat,
aligenæ famæ restitutionis fo-
licitudo, non cupiditatum no-

xiarum

xiarum
es pe
abfu
tent
Tuu
vent
inve
lenti
quer
invi
bus
ira
ince
verf
pina
men
tis g
men

xiarum composita pectoris quies pernicioso pulsatur tumultu, absunt iurgia, silent lites, contentiones exulant. Meum & Tuum, pronomina bellum momentia, non audiuntur. Non invenit cuius se præferat excellentiæ superbia: Non habet in quem distortos vibret obrutus invidia. Non reperit opes, quibus cor apponat, avatitia. Non ira furentis vindictæ, suscitât incendia. Non saginatum diversitate ciborum ventrem supinat acedia. Non habet irritamenta voracitatis, vel ebrietatis gula. Desunt illecebrosæ fomenta luxuriæ. Secura quies, tran-

321 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tranquilla statio, hilaris mala-
tia, ridet inconstantes tumul-
tantis mundi fluctus, dulces
æternæ pacis, cœlestis Hierusa-
lem, delicias prælibando.

C A P U T XXXVI.

Paupertas S. Bogumili.

Magnarum & heroicarum
virtutum, in hoc ad ere-
mum successu, sanctus Bogumi-
lus specimen exhibuit, & inpri-
mis paupertatis: quæ Apostoli-
cæ perfectionis est fundamentū,
Principis Apostolorum sancti
Petri Christo constanter adhæ-
rentis, manifestatione: *Eccc*

nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Reliquit sanctus Bogumilus non spem duxerat habendi, quæ mundus suis pollicetur sectatoribus, & ad quæ obtinenda, toto conatu ambrosiosæ mentis anhelant, spe voluptatis æternæ conculcata, sæculi præsentis amatores. Renunciavit avito splendore natalium, ut inter pauperes, quos regni cœlestis hæredes scripsit Unigenitus Dei filius, securiore versaretur fiducia, Deseruit amplas possessiones, ut in domo Patris æterni multarum mansionum esset habitator. Egressus de domo & cognatione pater-

323 *Archiepiscopi Gnesnensis*
na, ut inter cives sanctorum, &
domesticos Dei, non dubius
cohæres censeretur. Sprevit ex-
celsum dignitatis culmen, ami-
corum, famulorumque nume-
roso stipatorum agmine postha-
buit frequentiam, ut Ei, qui cum
esset dives, nostri causa egenus
factus est, quàm simillimus ap-
pareret. Contempsit heroica
magnanimitate, opes caducas,
ut se dignū in pauperibus Chri-
sto ministrum exhiberet. *Ne-
mo enim alius est Deo dignus
quàm qui opes contempsit. Ille in-
gentis est animi, qui divitias ri-
det, magnus qui in divitiis pau-
per, est securior qui caret.* Bonum
est

est facultates cum dispensatione erogare, melius est pro intentione sequendi Dominum, infimul donare, & absolutum in solitudine, egere cum Christo. Sciebat sanctus vir uberes in paupertate provenire fructus: *peccatorum preservationem, virtutum conservationem, cordis quietem, desiderii celestis impletionem, divinæ dulcedinis participationem, exaltationem, coelestem hereditatem*; quos omnes magna jucunditate degustavit, & nunc beatus hereditatis æternæ possessor, copiosa mercede strenuus mundi triumphator, obtinet immensas Regni celestis, pauperi-

325 *Archiepiscopi Gnesnensis*
peribus promissi, divitas. Quòd
si nihil est tam angusti animi
tanquam parvi, quàm amare di-
vittas, nihil honestius, magnifi-
centiusque quàm pecuniam conte-
mnere, si non habeas, si habeas ad
munificentiam liberalitatemque
conferre. Vastam animi ampli-
tudinem necesse est ut habue-
rit Bogumilus, cuius desiderii
æstus, quidquid infra Deum es-
set, ne dicã extinguere, sed nec
mitigare posset: Nimum capax,
& excelsus est animus, qui sola
Dei voluntate contentus, fuc-
tam, & instabilem mundi to-
tius fastidit pulchritudinem, ut
si generosum decet virum non
habitã

Quòd habitam contemnere pecuniā,
 & nulla in ea ferri cupiditate,
 quàm longè gloriosior, & om-
 nni humano sublimior fastigio
 censendus est Bogumilus, qui
 habitam abjecit, dispersit, dedit
 pauperibus? & non modo pecu-
 niā, verùm etiam omnium divi-
 tiarum, possessionum, Civitatū
 oppidorum, Villarum, prædio-
 rum, hortorum, horreorum,
 monilium, gemmarum, auri,
 argentique opulentiae nunquam
 cor apposuit, imò iis omnibus,
 heroica fortitudine renuncia-
 vit, ut nudus cum nudo Dia-
 bolo, invictus Athleta Christi
 in eremo luctaretur. Vilesce-

327 *Archiepiscopi Gnesnensis*
bat illi amor vitæ præsentis,
tantò fastidiosus quantò ad cœ-
lestium bonorum secretas divi-
tias, mente ferebatur sublimius,
& præ dulcedine amoris divini,
omnes præsentis sæculi felicita-
tes amarescebant. Nihil sapi-
ebat illi, nisi legis Dominicæ
meditatione conditum, nihil
virum Dei oblectabat, nisi quod
ab oblectamentis sensuum car-
nem abstraheret, ut animi fa-
cultatibus in crucis obsequium
subactis, & in servitatem Cru-
cifixi redactis sensibus, non in-
iuria usurpare videri posset il-
lud Apostolicum elogium: *vivo*
ego, iam non ego, vivit verò
in me

in v
fen
cer
ma
ipfi

T
fol
Pri
fan
cog
Jac
bu
pro
cu

in me Christus: ita enim omnes
sensus rationis imperio subie-
cerat, & ad exemplar Crucifixi
mancipaverat, ut iis nonnisi ad
ipfius servitutem uteretur.

CAPUT XXXVII.

Tentationes S. Bogumili.

TRibus lanceis aggressus est,
hostis humani generis, vitæ
solitariae Tyronem in deserto.

Primum in eum contorsit telū,
sanctorum Patrum divitum re-
cogitationem: Abraham, Isaac,
Jacob, Loth, Job, David, qui-
bus divitiæ nihil obfuerūt, imò
profuerunt plurimū, ut eas
cum indigentibus partientes be-

nefficientiæ, ac hospitalitatis
præmia uberiora consequen-
tur: cui apposuit scutum Chri-
sti Domini, quòd ad maiorem
conducit perfectionem, consu-
lentis: *Si vis perfectus esse, vade,
vende quæ habes, & da paupe-
ribus, & habebis thesauram in
cælo: & veni sequere me.* Et
illud sancti Ambrosii. *Nemo
plus tribuit, quàm qui sibi ni-
hil reliquit.* Secundum spiculū
jecit: Quid est, quòd Ecclesiã
in tam turbulento statu, & Rē-
publicam salutaribus destitutã
consiliis, in tam calamitosa tē-
pestate fluctuantem, deseruisti?
non satis utriusque fidelis na-
varcho

varchus; cū auxiliatricē ma-
num tuam maximè flagitarent
Episcopi, & Senatūs Principes?
contra cuius vim fortissimo se
contexit clypeo: *Quid ad te, tu
me sequere. Quid enim prodest
homini, si universum mundum
lucretur, animæ vero suæ detri-
mentum patiatur? Unum est ne-
cessarium, sequere me, & dimitte
mortuos sepelire mortuos suos.
Nemo militans Deo implicat se
se negotiis secularibus. Tertiam
phalaricam libravit pernicio-
sissimam superbiæ: Ergo tu in-
quit maximè dilectus es Deo,
qui omnia præcepta ipsius im-
pleveris, pauperibus bona di-
stribu-*

331 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sribueris, opes contempseris,
nihil eorum quæ mundi sunt
quærens, solâ Dei gloriâ con-
tentus. Gravissima hæc est cõ-
tra fervos Dei sarissa: Nam Dæ-
mon hoc præcipuè *querit, ut e-*
os quos aliis vitiis sub suum ve-
xillum minime attrahere potu-
it, elationis medio, & inani glo-
ria atque superbiâ trahat, & à
virtutum semita hoc pacto faciat
deviare. Nam cum cætera vi-
tia, faciliè suam prodant turpi-
tudinem, eadem facilitate vita-
ri possunt; qua turpiâ apparent,
superbia in bonis operibus se
plerumque abscondit, ut perdat,
tineæ similis, in purpurea vel
holo-

holoserica veste, quam in rudi
panno libentiùs immorantis.
Deinde altiùs ab ipsa natura
corrupta exitialis hæc sementis
sparsa est, in mentes Adæ po-
sterorum, seminante Diabolo,
& protoplastis parentibus divi-
nam pollicente gloriam: *Eri-
tis sicut Dii*. Unde omnes trahi-
mur laudis studio, & optimus
quisque (juxta vulgi opinionem)
gloriâ ducitur: magnumq; memo-
riâ posteritatis successuræ alit he-
roicarum virtutum incrementû.
Hinc plures ex Philosophis inveni-
untur divitiarum contemptores,
qui tamen in eo ipso contemptu,
superbiâ turgidi, ventosam glo-
riam

333 *Archiepiscopi Gnesnensis*
riam sunt aucupati. Sicut Di-
ogenes factum Platonis maiore
factu calcavit. Et illi Philoso-
phi, qui se minimè teneri gloria
cupiditate populo venditabant,
tamen libris, quos de contemnen-
da gloria scripserunt, nomen suū
affixerunt, in eo ipso quod predi-
cationem, & nobilitatem despe-
xerint, predicari se ac nominari
cupientes. Amplissimus est glo-
riæ quærendæ campus, Pontifi-
cialis dignitas, quæ svave quod-
dam est illius captandæ, illicitū:
quæ etiam subinde sanctorum
Patrum, & diligenter in suo
munere versatorum, mentes ti-
tillare consuevit, iuxta quod
scripsit

scripsit sanctus Gregorius: Ad
nostra quotidie studia vacamus,
terrena concupiscimus, humanam
gloriam intenta mente captamus:
Et quia, eò ipso quò ceteris præ-
lati sumus, ad agenda qualibet
maiores licentiam habemus, sus-
ceptæ benedictionis ministerium,
vertimus ad ambitionis argu-
mentum Opposuit huic telo,
umbonem firmissimum sermo-
nis Christi Bogumilus: Si quis
vult post me venire, abneget se-
met ipsum Et tollat crucem suam
Et sequatur me. Quam sic ab-
negationem Magnus describit
Basilius: Nihil aliud est sui ab-
negatio, nisi summa rerum omni-

335 *Archiepiscopi Gnesnensis*
um, & vite prius transactæ, o-
blivio: atque à sui ipsius volū-
tatibus recessio; quam in vita
communi assequi longè est difficil-
limum: ne dicam ab omni pror-
sus ut fieri possit, facultate re-
mōtissimum. Cū autem ma-
ximus sit labor, abnegare se i-
psū, solida spe succursus di-
vini fulciri debuit, qui tam ar-
duum vitæ genus aggressus est.
Nam fortasse laboriosū non est,
homini relinquere sua, sed val-
de laboriosum est relinquere se-
ipsum: minus quippe est abnegare
quod habet, valde autem multū
est abnegare quod est. Oblitus
est Bogumilus quod fuit. Re-
tudit

tudit vane gloriae titillationem,
scuto veritatis: *Cum feceritis omnia, que precepta sunt vobis, dicite: servi inutiles sumus: totam gloriam in Deum referendo: Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.*

C A P U T XXXVIII.

Spes S. Bogumili.

Induit Panopliam, quam Chri-
sti milites armat Doctor gen-
tium: *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, et in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, et induti lorica iustitie, et calceati pedes in preparatione*

337 Archiepiscopi Gnesnensis
ratione Evangelij pacis: in omni-
bus sumentes scutum fidei, in quo
possitis omnia tela nequissimi ignea
extingvere: Et galeam salutis assuite;
Et gladium spiritus (quod est
Verbum Dei) per omnem orati-
onem, Et obsecrationem, orantes
omni tempore in spiritu. Ubi ve-
ritatem, justitiam, pacem, sed
maximè fidem, & spem, scutum
& galeam, cordis, & capitis mu-
nimenta præcipua, cõmendat.
Nec mirum: his enim duabus
virtutibus, ad cõstanter ope-
randum armantur homines, ac
ne prorsus otio torpescant, ad
ardua quævis negotia peragen-

da, excitantur. Nemo enim mortalium mare ingrederetur & liquido ac profundo sese committeret elemento, nisi se prius credat salvari; nec agricola semina sulcis obrueret, & fruges spargeret in terram nisi crederet venturos imbres, affuturum quoque solis teporem, quibus terra confota segetes multiplicatâ frugē producat, ac ventis spirantibus nutriat, nihil denique est quod in vita geri possit, si non credulitas ante præcesserit. Hæc ad calcandas sicco vestigio aquas, traxit Bogumilum, Christi promissionibus, firmissima persuasione, atque fiducia immobiliter innitentē. Huc

T

ab

339 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ab uberibus cōsolationibus sæ-
culi abstractum, & de fluctiva-
gis mundi tempestatibus ere-
ptum, ad rigidum vitæ genus
transtulit. Spes enim est: quæ
cunctis desideriis tēdit efficaci-
bus, in ultimum beatitatis sco-
pum, omnesque suas facultates
animi, ac sensuum corporis di-
rigit in bonum, arduum, futu-
rum, promissum, mediis ordi-
natis obtinendum. Atque sic
illa fundamento nixa fidei, quæ
est *sperandarum substantia rerū,*
argumentum non apparentium,
disponit à charitate præscripta
media, & ad ultimam sperati
boni metam collineat, constan-
ti sta-

ti stabilimento mentem, ad patriam pergentis, & navigantis viatoris, ne vitæ præsentis tentationum fluctibus obruatur, sustinendo; ita ubi est diuina spes fides illico adest, & simul charitas spei cooperans, sine qua spes esse nequit: sed vana, & superba præsumptio erit, quâ laborant hæretici, justificationē soli fidei attribuentes. Quapropter Apostolus spem divinam nomine anchoræ appellat: *Fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut anchoram habemus animæ tutam, ac firmā Et incedentem usque ad interiora*

341 *Archiepiscopi Gnesnensis*
velaminis, ubi præcursor pro no-
bis introiit JESUS, secundum
ordinem Melchisedech Pontifex
factus in æternum. Etenim sicut
anchorâ firmantur, in secura
statione onerariæ, ne hinc inde
ventis circumactæ fluctuent: ita
in præsentis vitæ mari turbulē-
to, spe promissionum Christi
subnixa fidelis anima, nihil tē-
pestatibus adversitatum, ex E-
rebi faucibus exercitarum, ter-
retur, aut movetur. Stat im-
mobilis Christi auxilio confisa,
& quamvis absconditum sit ab
oculis mundi sectatorum, quos
illa fructus apportet: tamen ul-
tra velamen, quod mundus re-
putat

putat stultitiam, secura quiescit;
Christū in tribulationibus præ-
cursores sequens: qui proposi-
to sibi gaudio, sustinuit crucē,
confusione contempta. Inde
plurimi sancti Martyres, spe fir-
ma solidati auxilii divinitus sibi
affuturi, vel remunerationis æ-
ternæ, acerbissimos cruciatus
contempserunt, ut plerique tan-
quam molles rosas, ardentes
carbones calcarent. Fluctuat
mundi spes, ad breve sibi tem-
pus Favoniis adspirantibus, in
adversos post hæc scopulos
propriâ mundo inconstantia,
convertendis, in fyrtes, charib-
desque suos nautas præcipitans.

343 Archiepiscopi Gnesnensis

Magna est securitas cordis, nihil
habere concupiscentiæ secularis.
Nam si ad terrena adipiscenda
cor inhiat, securum, tranquillū-
que esse nullatenus potest, quia
aut non habita concupiscit, ut
habeat: aut adepta metuit ne a-
mittat, & dum in adversis spe-
rat prospera, in prosperis formi-
dat adversa, huc illucque
quasi quibusdam fluctibus, vol-
vitur: ac per modos varios, rerū
alternantium mutabilitate ver-
satur. Si vero semel in appetitione
supernæ patriæ forti stabilitate a-
nimus figitur, minùs temporaliū
rerum perturbatione vexatur.
Divina spes ridet, laborantis
mundi

mundi consilia: contemnit inanes curas, & quò parciores in humana præsidia cõvertit oculos, eò firmioribus cœlestis auxilii fixa munimentis frustra intumescens contra se fluctus, ad suam puppim allisos, detrimphat. *Insuperabili loco stat animus, qui externa deseruit: inexpugnabilis est, quem multis machinis laceffitum fortuna non transfixit: nunquam maior est; quàm ubi aliena disposuit, & fecit sibi pacem, nihil timendo divitias, nil concupiscendo. Spes quæ in æternitatem erigit animum, nulla mala, quæ tolerat sentit, proinde principium be-*

345 *Archiepiscopi Gnesnensis*
atitatis sapiēs attribuit viro spes
humanas conculcanti. *Beatus*
inquiens *vir, qui inventus est si-*
ne macula: Et qui post aurum non
abijt: nec speravit in pecunie the-
sauris. Quis est hic, Et laudabi-
mus eum? fecit enim mirabilia in
vita sua. Ut nulla igitur fecisset
in vita miracula sanctus Bogu-
milus (quæ ideo non omnibus
sanctis attribuuntur, ne pernicio-
sissimo errore decipiantur infir-
mi, existimantes in talibus fa-
ctis esse majora bona, quàm in
operibus justitiæ, quibus vita æ-
terna comparatur) tamen mira-
bilium esset operator, in *quibus*
computatur pecunie contemptus,
gloria

gloriæ despectus, secularium occupationum segregatio, & terribilium perpeffio.

C A P U T XXXIX.

Constantia S. Bogumili.

HAc spe fretus, & armatus
constanti animo in exerci-
tiis vitæ solitariæ permanfit:
pro nihilo ducens teterrimas
Cacodæmonum formas, in qui-
bus antiquis eremi cultoribus
solebant apparere: ut eos perter-
refacerēt, & propositi eorū sta-
bilitatem, tædio tetricarum
visionum, aliquomodo labefa-
ctarent; figuras urforum, apro-
rum, leonum, tigridum, pardo-
rum

347 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rum, centaurorum, & variâ di- ere
storta deformitate horribilium ipse
monstrorum, induentes; nunc fast
oculis scintillantibus ardentes, go
nunc flammâs obtortis faucibus me
evomentes, nunc ludicris mo- ren
re simiarum gesticulationibus, ta
orationis fervorem interturbâ- mi
tes, nunc teterrimum fœtorem in
exhalantes, nunc caliginosæ no- de
ctis atris vaporibus diem ob- titu
scurantes, nunc petulcorum hir- tal
corum instar lascivientes, nunc & t
obscænis motibus cientes, nunc tar
speciosarum fœminarum leno- cu
cinante forma, libidinis pruri- qu
ginem excitantes, & plurimis tur
stratagematibus phantasmatū, dif
eremi-

eremitas defatigātes, ut eos vel ipso importunarum visionum fastidio, ab austerioris vitæ rigore, deterrent, vel in discrimen consensûs peccandi allicerent. Omnia hæc terriculamenta contempsit generosè Bogumilus, imperterito fixus animo in Dei adjutorio, qui non deserit, nec confundi patitur, sperantes in se. Contra tales hostium machinationes, & technas sancti Antonii Eremitarum Magistri, se munierat documentis: quos cùm ipse frequentius signo crucis abegisset, tunc vincendi dæmones modū discipulis præscripsit: *Necessari-*

349 *Archiepiscopi Gnesnensis*
um est donum spirituum discernē-
dorum: ut demonū fraudes præ-
videntes, adversus disparem pu-
gnam possimus crucis elevare ve-
xillum. Illi maximè contra Mo-
nachos hostile odium sumunt, Et
cum in cogitationibus nihil ege-
rint, solent pavoribus terrere; sed
fidelibus orationibus, atque ieiu-
nijs se ad Dominum convertenti-
bus, statim corruūt. Cùm talia
spectra veteratorius impostor,
crebrius oculis obiecisset san-
cti Joannis Gualberti Abbatis
Vallis umbrosæ, formis ferarū,
serpentum, draconum crocody-
lorū illū perterrefacere cupiēs:
vir sanctus signans frontē cru-
ce,

ce, conatibus illorum illudendo vanis, dicebat eorum unicuique: *Si Dominus dedit tibi potestatem super me devora, sin minus, cur frustra niteris.* Præscripsit etiam modum sanctus Pater Antonius spiritus bonos à malis discernendi: Veniunt iniquiens, aliquando noctu in angelos lucis se transfigurando, ut nostra bona opera laudent, & in iis perseverantiam, ac post æternum gaudium promittant: ut hoc pacto incautos in superbiam inducant, & quod magno sudore illi acquisiverunt, unica vanæ laudis oblectatione, blandi adultores eripiant. Igi-

351 *Archiepiscopi Gnesnensis*

tur boni spiritus apparent, cum tranquillitate, ac mentis dulcedine; securitatemque firmam generant iis, quibus se videndos exhibent, & siquidem Dei legatione, qui est fons, & principium totius lætitiæ funguntur, inenarrabili gaudio mentem videntis replent; unde tantus fervor, ac desiderium in bonis operibus proficiendi exoritur, ut ex carnis ergastulo, volare in cœlum velle videatur homo, tali apparitione recreatus. Et quamvis fragilitas humanæ conditionis, ad initium visionis extimescere incipiat, tamen mox securitatis tranquilla serenitas,

ne

cum he anceps fluctuet animus, o-
 ulceboritur, sic cum beatissima Vir-
 ā in-go Maria, nuntio Gabrielis tur-
 ndos bata esset, cœlestis legatus pro-
 lega- tinus omnem tristiam, metum-
 cipi- que Virginea mente depulit.
 ntur, *Ne timeas Maria invenisti enim*
 atem *gratiam apud Deum.* Sic Zacha-
 antus rias cum apparitione Angeli ti-
 onis mor irruisset super se, consola-
 ritur, tionis Verbum ab eo mox ob-
 olare tinuit *Ne timeas Zacharia quo-*
 mo, *niam exaudita est deprecatio tua.*
 Et Sic pastores, quibus natalis
 con Christi Domini nuntiabatur,
 s ex- cum circumfulgente se inusita-
 mox ta luce trepidarent, audierunt
 tas, ab Angelo *Nolite timere: ecce*
 ne *enim*

353 *Archiepiscopi Gnesnensis*
enim evangelizo vobis gaudium
magnum, quod erit omni populo.
Sic abeuntibus ad sepulchrum
Domini mulieribus; timorem
abegit Angelus *Nolite timere*
vos, scio enim quod Jesum qui
crucifixus est, queritis. In tali-
bus apparitionibus quando se
transfigurat in Angelum lucis
Cacodæmon, non quærit aliud
quàm ut adoretur, & gloriam
Deo debitam, occulto astu fu-
retur: qua etiam tentatione
Christum Dei Filium adoriri
ausus est: *Hec omnia tibi dabo,*
si cadens adoraveris me. Habes
igitur firmam spem divinæ pro-
tectionis, & arma præ manibus
tenens

tenens, quibus sancti Patres, cum hoste generis humani conflixerunt, terribile in eremo, cum ipso iniit certamen. Etsi mors omnium terribilium, terribilissimum est, etiam hanc sic armatus bonus Christi miles confidenter expectat, & *pulsanti iudici confestim aperit, quia letus iudicem sustinet, & cum tempus propinquæ mortis advenerit, de gloria retributionis hilarescit.* Ita cum ad sanctum Hilarionem venissent latrones, dissimulantes qui essent, & interrogantes, quid faceret si latrones adesset? respondit sanctus: *Qui nihil habet, quomodo latrones timeat?*

V

illique

355 *Archiepiscopi Gnesnensis*
illique subiecissent: ut nihil ha-
beas, tamen mori potes; subin-
tulit intrepidus senex; Fateor
me mori posse, & debere, non
tamen mori timeo, qui morté
expecto quotidie. Tunc com-
puncti latrones & qui essent
fassi, atque ad pedes ipsius pro-
strati veniam petierunt: & vi-
tam in melius commutarunt.
& ex mente S. Chrysostomi *ob*
pecunie contemptum, glorie de-
spectum, secularium occupationū
segregationem, & terribilium per-
peffionem operum mirabilium pa-
trator extitit sanctus Bogumilus.

C A P U T XL.

Abſtinentia S Bogumili.

AD arma cætera, quibus expugnari Diabolus solet, carnem spiritui subiiciendo, & in servitutum imperii rationis redigendo, orationibus, ciliciis, flagellationibus, vigiliis, ieiunium severum adhibuit: quod, eius ab ipsa pueritia tenax, & religiosius observator, cum (ut præmissum est) extitisset, tantò rigidior à se, coluit, exactione, quantò majores, ad tentandum se vires Diabolus intendisset. &

357 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ipse firmiorem legem sibi con-
stati proposito austeritate vitæ
sancti Patris Romualdi æmu-
landi, non invitus imposuisset.
Hanc nimirum vivendi regulam
cunctis sectatoribus vitæ singula-
ris sanctus Pater præfixit, ut tunc
se unusquisque eremiticæ vitæ ie-
iunium tenere cognosceret, si per
hebdomadam triduanas, & bi-
duanas ieiunando, quinta feria
& dominicis diebus, olera, vel
quodcunque liquamen, cum
gratiarum actione perciperet, ex-
ceptis duabus anni Quadragesi-
mis, in quibus non solum ipse,
sed & plerique sui discipuli, toti-
us hebdomadæ soliti erant con-
tinuare ieiunium. Ieiunare au-

tem omnino, hoc est diem absque
ullo cibo transigere, licet ipse sæ-
pissime fecerit, alijs omnimodo pro-
hibebat. Dicebat enim ad perfe-
ctionem tendendi hoc ad summū
congruere, ut quotidie comedat,
& semper esuriant, quatenus hoc
caro per consuetudinem leviget,
quod grave novitiis initio cōver-
sionis apparet. Parvipendebat
autem si quis ad tempus magnū
quid inciperet si non etiam in eo
longanimiter perseveraret, vigi-
lias verò temperatè, & cum ma-
gna discretionē faciendas maximè
suadebat: ne cui fortasse continge-
ret, ut sopori, peractis nocturnis offi-
ciis, consentiret: sanè huiusmodi

somnium vir sanctus in tantum habebat exosum, ut si quis ei confiteretur, post duodecim psalms vigilias, vel maximè circa diluculum obdormivisse, nequaquam posset eo die cum eius licentia, sacra Missarum solemnias celebrare. Dicebat enim melius esse si possibile sit, unum psalmum ex corde & cum compunctione cantare: quàm centum cum mentis fabulatione percurrere. Cui autem hæc gratia perfectè data non esset, hortabatur tamè, nequaquã despicere nequaquã vel ab ipsa corporali exercitatione tepescere donec ipse qui volutatè dedit, tribuat etiã aliquando facultatè. Tantummodo

modo orationis incensum mentis intentio in Deum semel fixa custodiat, quod exterius veniens cogitationum aura perturbat, ubi enim est intentio recta, contra voluntatem cogitatio veniens, non est nimium formidanda. Hæc ideo ex vita sancti Romualdi per sanctum Petrum Damianum conscripta, prolixius exscripsi, ut non frustra laborarem, in describendo jeunio sancti Bogumili, & vigiliis, ac orationibus. Satis enim est dicere & scribere, quod scripsit Martinus Baronius de illo: Nempe præfixam vivendi regulam cunctis sectatoribus vitæ singularis, à sancto

Patre

361 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patre Romualdo, diligenter, ac
fideliter fuisse observatam, à
sancto Bogumilo: qui *carnem*
expugnatricem humani generis
debellabat, dū vivo corpori mor-
tem delectabatur infligere. Quo-
ties autem cibum, aut somnum
indulgere corpori, aut alias ne-
cessitates naturæ cogere humana
conditio, miro afficiebatur pudore;
quòd tantam animi libertatem,
modici carnis termini coer-
cerent: quæ tamen jeuniorum
& vigiliarum exercitia, matura
discretionem & prudenti trutina
ita moderabatur ut ad cætera
perfectionis instrumenta, ido-
neus esset. Nam Anachoresis,
ieiunia

ieiunia, vigiliæ, meditatio, scripturarum propter puritatem cordis quod est charitas exercenda sunt cum hæc omnia sint perfectionis instrumenta: omnia impedimenta quò alacrius noster amor in Deum tendat, remouentia, vigiliæ namque remouent somnolentiam, ieiunium acediam, silentium curas, meditatio perturbationes animi, quies negotiorum tumultum. In his igitur prudenter temperandis exercitationibus vitæ solitariæ, potissimum verò ieiuniis, sequebatur sancti Basilii consilium: *Quoniam innati nobis corporis vehiculum, neque nimium*

363 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nimium laxando fræna, neque
rursus immodicè illa retinendo ad
virtutis cursum perducere oportet: idcirco corporum status, &
habitus, & ciborum qualitates, solerter considerare convenit; ut
valido corpori fræna immitamus, &
& senili frigescenti cibi potusq;
adiumentum ingeramus. Atque
hæc sunt instrumenta perfecti-
onis solitariae vitæ quibus dispo-
nitur animus ad fruendum Deo,
bono summè delectabili, per
quæ vehemens, ac inexplebile de-
siderium accenditur, placendi
Deo, & intuendi magnificentiam
gloriae ipsius, piis & puris cogita-
tionibus, & memoriae bonorum,
que

quæ ab eo nobis collata sunt, iu-
gi cogitatione inhærendo. Hic
ille absconditus est thesaurus in
agro quem qui invenit homo, ab-
scondit: & præ gaudio illius va-
dit, & vendit omnia quæ habet
& emit agrum illum. Hic ille
thesaurus est quem qui invenit
homo sedebit solitarius & tace-
bit, Infinitus enim est sapientiæ
hominibus thesaurus: quo qui
usi sunt, participes facti sunt ami-
citæ Dei, propter disciplinæ do-
na commendati Thesaurus cœle-
ste est desiderium, ager vero in
quo thesaurus absconditur, disci-
plina studii cœlestis quem profecto
agrum venditis omniaibus compa-
rat

395 Archiepiscopi Gnesnensis
rat qui voluptatibus carnis re-
nuntians, cuncta sua desideria
per disciplinæ celestis custodiam
calcat, ut nihil iã quod caro blãdi-
tur libeat, nihil quod carnalem
vitam trucidat spiritus perhorre-
scat.

CAPUT XLI.

*Amor erga proximum & predi-
catio eius.*

QUAMVIS autem nuncium Ar-
chiepiscopali dignitati, &
solicitudini, prorsus remisisset,
non tamen curam salutis proxi-
morum penitus abiecit, repu-
tans animo præcipui amoris in
Deum

Deum tesseram dilectione pro-
ximi æstimari, ac proinde Pe-
trum prius à Christo de amo-
re fui examinatum, quam ei o-
ves pascendas commisisset; ut
veræ charitatis, ovium pastio
sit evidens argumentum. *Ete-
nim quisquis virtutibus pollens,
gregem Dei renuit pascere, sum-
mum Pastorem convincitur non
amare.* Equidem fuit iam alius
populi Dobrovensis pastor, quē
Bogumilus postquam culmen
Archiepiscopatus adiisset, insti-
tuerat: ut sacramentorum ad-
ministratiōni aliisque Parochi-
alibus officiis incumbens fru-
ctus Curioni fundatiōne adscri-
ptos

367 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ptos, perciperet; tamen si qua
in re illius opera uti vellet Pa-
rochus, eam impendere humi-
lis eremita minime recusabat.
Prædicationi Verbi Dei de li-
centia ipsius eò ferventiùs in-
stitit, quò dulciores immissio-
num cœlestium voluptates, in
eremo fuisset expertus; & men-
te sæcularibus expedita negoti-
is, supremorum bonorum con-
siderationi liberiùs intenderet.
Prodibat ex eremo, tanquam
Joannes ipse vitæ anachoreticæ
severitate metuendus Ma-
gister, pallebat os confectum
ieiuniis, emaciatus diuturnis
vigiliis pendebat vultus, frons

cute

cute contracta, caperatos lyrabat
fulcos, dejecta supercilia
in terram vergebant, oculi tan-
quam è profundioribus promi-
nentes cavernis, ora vultusque
intuentium obliquo splendore
feriebant, intonsum caput, &
mentum, rigore pilorum hor-
rebat, ipsa vultus, exuccique o-
ris composito, in viro Dei, pœ-
nitentiam populo anuntiabat,
quem tanta spiritus vehementia
& vocis contentione, à vitiis
deterrebat, ut plurimi auditorū
in lachrymas resoluti, seriam e-
mendationem vitæ proponen-
tes, ab eius contione reverterē-
tur. Exultabat spiritu, quoties
dulces

399 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulces fructus ex horridis pœ-
nitentiæ spinis, in conversis pec-
catoribus colligebat: gratias a-
gens summo rerum moderato-
ri, quod sibi vasa fœcibus cali-
cis Babylonæ meretricis va-
cua, providisset simplicium ru-
sticorum, corda voluptatibus
mundi destituta, ab inquinamē-
to peccatorum asperis laboribꝰ
mundata, in quæ pretiosissimū
balsamum Spiritus sancti uncti-
onis infunderet. Fervebant di-
vinæ charitatis amplitudine di-
latata præcordia & ex iis, in au-
dientium animos flammeus ar-
dor erumpebat qui crebra la-
crymarum ab oculis conciona-

toris

toris manantium aspergine ir-
roratus, vastum sacri amoris
excitabat incendium. Multi
percutientes pectora sua, & in
amaritudine animæ recogitan-
tes delicta juventutis, domum
redibant, quæ in ordinem dige-
sta in aures Confessarii, maxima
cordis contritione promebant.
O quot lachrymantium audita
suspiria in voces prodeuntia lu-
ctuofas! Eheu infelix ille dies,
quo te Deum meum offendi!
quo filiquis mundi prodigus fi-
lius æterna bona permutavi.
Rumpantur dolore viscera mea
quia peccavi nimis, doleo Do-
mine Deus, doleo vehementer

X

quia

401 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quia peccavi nimis: ò amor meus, à quo descivi! Et nunc Domine Deus meus, fac mecum secundum magnam misericordiam tuam, quia tibi cor meum, & voluntas patet: quia doleo, quod te quem super omnia amare debeam, gravissimè offendi: propono amplius non peccare, omnes occasiones cum tuo adiutorio peccandi, devitare, voluntatem tuam implere, quæ tibi placita sunt: exequi. Amo inimicos meos, qui me dictis læserunt, damno affecerunt & quomodo cūq; cōturbarunt, cōdono illis omnes injurias, quia te amo, quia sic jussisti. Lætaba-

tur

tur quòd haberet, quibus quod ipse in solitudine de petra mel fluxerat, elargiretur, & secretas eremi delicias, æternæ salutis sitibundis populis communicaret. Nam quemadmodum mater turgidis onusta uberibus, nisi lac in labra sugentis promat infantis, copiosam fastidit ubertatem; ita vir sanctus cœlestibus saginatus delitiis, dolet animo anxius, si non adsit cui exuberantes communicet charismatum spiritualium voluptates. Sic celebribus ad populum festis, Sacris operaturus, & pabulū salutis Christi ovibus præbiturus exhibat; quibus perfun-

403 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Etus officii, *secedebat in desertum*
& orabat turbæ consortium
declinando. Sic Zachæus præ
turba Jesum videre non poterat.
Sic Elias à facie Jesabel fugiens,
& in spelunca per dies quadra-
ginta delitescens, præsentem si-
bi Deum habere meruit. Sic
Moyses ab humana societate
per dies quadraginta semotus,
legem digito scriptam obtinu-
it. Quemadmodum etenim,
qui pretiosum liquorem in vase
vitreo, aut alioqui fragili por-
tat, omnem populi frequentiam,
& turbæ tumultuantis occursum,
fastidit: ne in æstimabile munus
importuna curiosorum contre-
tatio-

statione perdat: ita viri contē-
plationi dediti, fugiunt turbu-
lentos hominum cœtus, huc il-
luc suis cupiditatibus tituban-
tes, & circumactos; ne in di-
cretis ardelionum curiositati-
bus, nullis comparandi thesau-
ris, Spiritûs sancti balsami, vase
fractō, effusione, damnum irre-
parabile patiantur.

C A P U T XII.

Mors S. Bogumili.

ITa cum in asperioribus exer-
citationibus Eremitarum, &
austriore disciplinæ Romual-
dinæ

405 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dinæ observantia, per annos
duodecim, postquam Archie-
piscopatum Gnesnensem abdi-
cavit vitam traduxisset, & finem
iam illius imminere levi febricula
tentatus cognovisset: vocatis
fociis, qui in eiusdem solitudinis
vicinis habitabant tuguriolis,
pauca de cœlestium bonorum
divitiis, brevi labore, ac patientia
comparandis, præfatus, ac eos ad
constantem in studiis & occupationibus
vitæ solitariæ adhortatus, ad
extremum se agonem oratione, ac
crebris suspiriis disponebat, rite
Sacramentis munitus, Beatissimæ
Mariæ Virgini Deiparæ in
cuius

cujus venerationem propensio-
re semper voluntate ferebatur,
Adalberto & Stanislao, necnō
quinque Martyribus eremitis,
finem vitæ suæ religiosè com-
mendando; quo iam instante
vidit gloriosam Dei Genitricem
Mariam, frequenti Angelorum
cœtu stipatam, cum puero Jesu
inter manus Matris hærente, ad
præmia se regni cœlestis invitā-
tem. Regni Poloniae, quorum
opem imploraverat, assistenti-
bus Tutelaribus. Atque sic in
his verbis: *Jesu Fili Dei & Vir-
ginis Mariae, esto susceptor animæ
meæ præsentem vitam, cum æ-*
terna commutavit; cuius anima

407 *Archiepiscopi Gnesnensis*

in specie columbæ candidæ, vi-
sa est in cœlum penetrasse 4.
nonas Junij anno Christi mil-
lesimo centesimo octuagesimo
secundo. Extremum sepulturæ
honorem accepit in Ecclesia
Dobrovensi Sanctissimæ Trini-
tatis, in qua vivens ante & post
Archiepiscopatum Gnesnensem
laboraverat; cuius viri sanctita-
tem plurimis Deus miraculis
honorare dignatus est; Nam
statim ab eius obitu, secreto
quodā divini spiritus impulsu,
ad visitandum illius sepulchrū,
maxima populi multitudo, ope
ipfius, ac meritis, in variis ne-
cessitatibus, calamitatibus, an-
gustiis

gustiis, variisque morbis auxili-
lium, & solatium, à Deo per-
ceptura confluit; qui concur-
sus hominum, in tanta frequen-
tia solet continuari usque ad
præsens, pro decima Junii, ut
gravissimorum Senatorum te-
stimonio, qui præsentem tur-
bam conspexerunt, ad octo-
millia personarum, decem quã-
doque numerum, pervenisse
censeretur. Ex quibus plurimi
narrabant, nunquam se sine ali-
quo solatio, & mentis refocil-
latione, à sepulchro Sancti re-
cessisse. Cùm autem sepulturæ
locus in dies pluribus claresce-
ret miraculis, Fulco Archiepi-
piscop9

406 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scopus Gnesnensis successor ab
eo quintus, qui temporibus Ale-
xandri IV. vixit, ossa illius leva-
vit, & ad partem Ecclesiæ me-
ridionalem altiore sepulchro
condidit sculpta imagine Pon-
tificis cum Episcopalibus insi-
gnibus superaddita. Præter vo-
tivas tabellas, cerea donaria, &
fulcra claudorum, in utroque
templi pariete suspensa, pluri-
mam pecuniam ad tumbam Sã-
cti offerebat populus, quæ tri-
faria quotannis solebat distri-
bui ordinatione Archiepisco-
porum, pars una in sustentatio-
nem Parochi, aliorumque mi-
nistrorum Ecclesiæ cedebat;
altera

altera pro fabrica Ecclesiæ Collegiatae Uniejoviensis, in cuius Archidiaconatu sita est parochialis Dobrovensis, convertebatur: tertia pro templo in honorem Sancti exædificando, reservabatur. Cera postquam usus Ecclesiæ per annum sufficisset, reliqua vendebatur, & cumulo pecuniæ reservatæ, aggregabatur, Plurima Deus ad locum eius sepulturæ, ad laudē, & gloriam nominis sui, honorem Sancti, & utilitatem consolationemque populorum, ad opem ipsius implorandam confluentium, miracula solet operari; quorum hic unum, & alterum venit retexendum.

411 *Archiepiscopi Gnesnensis*

Iusserat Vincentiŭs Cotus
Archi-Episcopus Gnesnensis, &
unâ cum Collegio Metropolita-
tano Prælatorum, & Canoni-
corum sanxerant, Anno Domi-
ni millesimo quadringentesimo
tertio, ut Venerabilis Dominus
Albertus Parochus in Turek,
diligenter, & fideliter signa,
quæ per merita sancti Bogumili
fiebant, conscriberet, & in pro-
tocolla reponeret. Sed liber
hic, in quo fuerunt descripta,
incendio interiit, ut ex gravif-
simis illustrium virorum ma-
gnisque in Republica officii
Præfectorum, relationibus offi-
tiosè iuramento confirmatis,

eviden

otus evidenter constat. Unus pro-
s, & multis oculatus sufficiat, Il-
oli- lustris & Magnificus Dominus
oni- Sebastianus Glembocki, The-
mi- saurarius Brestensis, annorum
imo sexaginta quatuor iuratus,
nus non processatus non excom-
rek, municatus, hæreditariorū bo-
na, norum centum millium flore-
mili- norum Polonicalium possessor,
pro- confessus, & sacra Eucharistia
ber refectus in Ecclesia Collegiata
ota, Crussiciensis, pro festo B: Ma-
viv- riæ Virginis Purificatæ, ad re-
na- quisitionem Fiscalis Curia Mat-
ciis thiaë Lubienſki Archiep: Gne-
ffi- snen: (qui cum singulari pro-
is, pensione Sancto addictus esset,
cujus

409 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cujus ossa in Urnam Stanneam
deposuit: Volebat librum mi-
raculorum per ipsius merita e-
ditorum divinitus, typis Orbi
Christiano propalare; magna e-
nim & plurima ibi fuisse de-
scripta inaudierat, maxima di-
ligentia librum conquistavit) ita
interrogatus, deposuit. Plurima
inquit miracula à Sancto Bogu-
milo facta scio; nam librum de-
scriptorum diligenter, à ducē-
tis, & ultra annis habui, qui cū
incendio palatii mei in Villa
Glembokie periit; in quo re-
cordor quod plusquam ducenti
claudi, sanitatem receperunt,
per intercessionem ipsius, & ful

cra

cra
sign
ben
Rec
cep
quer
m ih
gen
lust
min
Arc
nus
Can
ann
ratu
rec
Cor
olin

era sua, quibus innitebantur in-
signum gratitudinis, & præstiti
beneficii, ibidem reliquerunt.
Recordor & cœcos visum re-
cepisse, & mortuos resuscitados
quem librum ab antecessoribus
mihi donatum etiam cœteris le-
gendum præbebam. Et Peril-
lustris, ac Reverendissimus Do-
minus Alexander Głembocki,
Archidiaconus Gnesnen: Deca-
nus Posnan: Cracovien: Płocē:
Canonicus, S. R. M. Secretarius,
annorum sexaginta septem, ju-
ratus, non excōmunicatus &c :
recognovit, quòd cùm esset
Commiffarius ab Illustrissimo
olim Laurentio Gembicki At-
chiep-

415 *Archiepiscopi Gnesnensis*
chiepiscopo Gnesnensi, una
cum Illustri Domino Joanne
Kojeciewski Archidiacono Lā-
ciciensi, Canonico Gnesnensi,
ad examen miraculorum sancti
deputatus, per juratorias senum
depositiones intellexerit, præ-
cipuè verò ex Fausto Suski filio
Stanislai, qui iam centum tri-
ginta annos habebat, & ab alio
Briçtio Fastek, qui iam vigesi-
mum quintum super centesimū
annum agebat (uterque natus in
Dobrovensi pago) innumerabi-
lia miracula, ad sepulchrum S:
Bogumili fieri continuè; pluri-
mis infirmis per intercessionē
illius sanitatem restitutam. Un-
de

nsis

Archiepiscopi Gnesnensis 416

una
panne
o Lā-
nensi,
sancti
enum
præ-
i filio
m tri-
o alio
igesi-
esimū
tus in
erabi-
um S.
pluri-
ssionē
. Un-
de

de claudi in signum recuperati
gressus plurima fulera, quibus
innitebantur, reliquerant: quæ
postea per Parochos uti impe-
dimenta Ecclesiæ, combusta
fuerunt in præsentia ipsorum.
Alia plurima signa, ex cera, uti
oculi, capita, pedes, & alia
membra, à piis fidelibus relin-
quuntur. Quoniam igitur anti-
quorum miraculorum memo-
ria, vel Parochorum incuria,
vel temporum iniquitate, ma-
xime hostium variorum incur-
sibus, utpote Crucigerorum,
qui per annos fere ducentos,
maiores Poloniam populati,
oppida & pagos crebris incen-
diis

Y

diis miserrimè afflixerunt: & Tartarorum, qui universam Poloniam ferro, igneque atrociter vastarunt, interiit.

MIRACULUM I.

Refert Martinus Baronius, Clericus Jaroslaviensis Polonus, in libro quem de vitis Sanctorum Polonorum octo Martyrum Eremitarum ordinis Sancti Romualdi Camaldulensium scripsit, & authoritate Illustrissimi Domini Bernardi Maciejowski Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Archiepiscopi Gnesnensis edidit. Romæ primùm Anno Domini Millesimo Sexcentesimo secundo à Fratre Joanne Maria Vercel-

Archiepiscopi Gnesnensis 418

lenſi, Magiſtro ſacri palatii vi-
ſum; & approbatum; deinde
Cracoviæ anno Domini Mil-
leſimo ſexcenteſimo quarto ab
Illuſtriſſimo Domino Claudio
Rangonio, Comite, Sedis Apo-
ſtolicæ Pauli V. Legato Epiſco-
po Regii & Principe ad Sere-
niſſimum Sigismundum tertium
Regem Poloniæ, ſuo robore
confirmatum, ac tandem An-
no Domini Milleſimo ſexcen-
teſimo octavo, per Reverendũ
Dominum Andream Schoneũ
S.T. & utriuſq; Iuris Doctorem,
pro tunc univerſitatis Craco-
viensis generalis ſtudii Rectorẽ,
ut in lucem ederetur admiſſum;

imprefsit CracoviæBafilius Skalfki, Anno Domini Millefimo fequentefimo decimo.

Quodam tempore, pius erga Sanctum Bogumilum vir, Staniflaus VachCivis Colenfis currum panno nimis oneratum, feq trahentibus equis, ducebat: dumque propè villam Dobrovo, ubi corpus fancti Archiepifcopi quiefcit, pergeret, unus equorum preffus onere occubuit; cui poftquam illico fecit detrahi coreum, muneris loco illud Ecclefie Dobrovenfis Sacerdotibus obtulit, petens ut fanitatem reliquorum fancto Bogumilo commendarent; ipfe interim flexis ad fepulchrum

eius genibus DEI protectionem incepto itinere, per merita sancti Præfulis diligenter implorabat: dum finita oratione digreditur ab Ecclesia, equus ille (mirum dictu) ad fores templi adstitit hinniens, quem dominus actis DEO pro tanto beneficio gratiis, lætus recipit, iunxit curru, viam feliciter profecutus est. Mirabilia DEI opera, meritis sancti Bogumili sibi præstita, omnibus per omnem viam, prædicans. Sacerdotes ut tanti miraculi perennaret memoria, pellem sibi donatam foribus Ecclesiæ affigcurarunt; anno Domini Millesimo trecentesimo nonagesi-

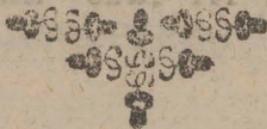
mo sexto. Atque hæc prodigiosa equi suscitatio, & in crebrescentia ope sancti miracula: quæ diligenter connotari iussit, movit Archi-Episcopum Gnesnensem, postulante præsertim Metropolitano Senatu, Vincencium Cotum ut in eius honoré Ecclesiam de latere cocto de oblationibus ad illius tumbam fieri solitis, cum omnium Prælatorum, & Canonicorum unanimi assensu, ædificare studeret.

Vidi ego, sepulchrum Sancti visitans, Anno Domini millesimo sexcentesimo quadagesimo quarto corium hoc nucerini

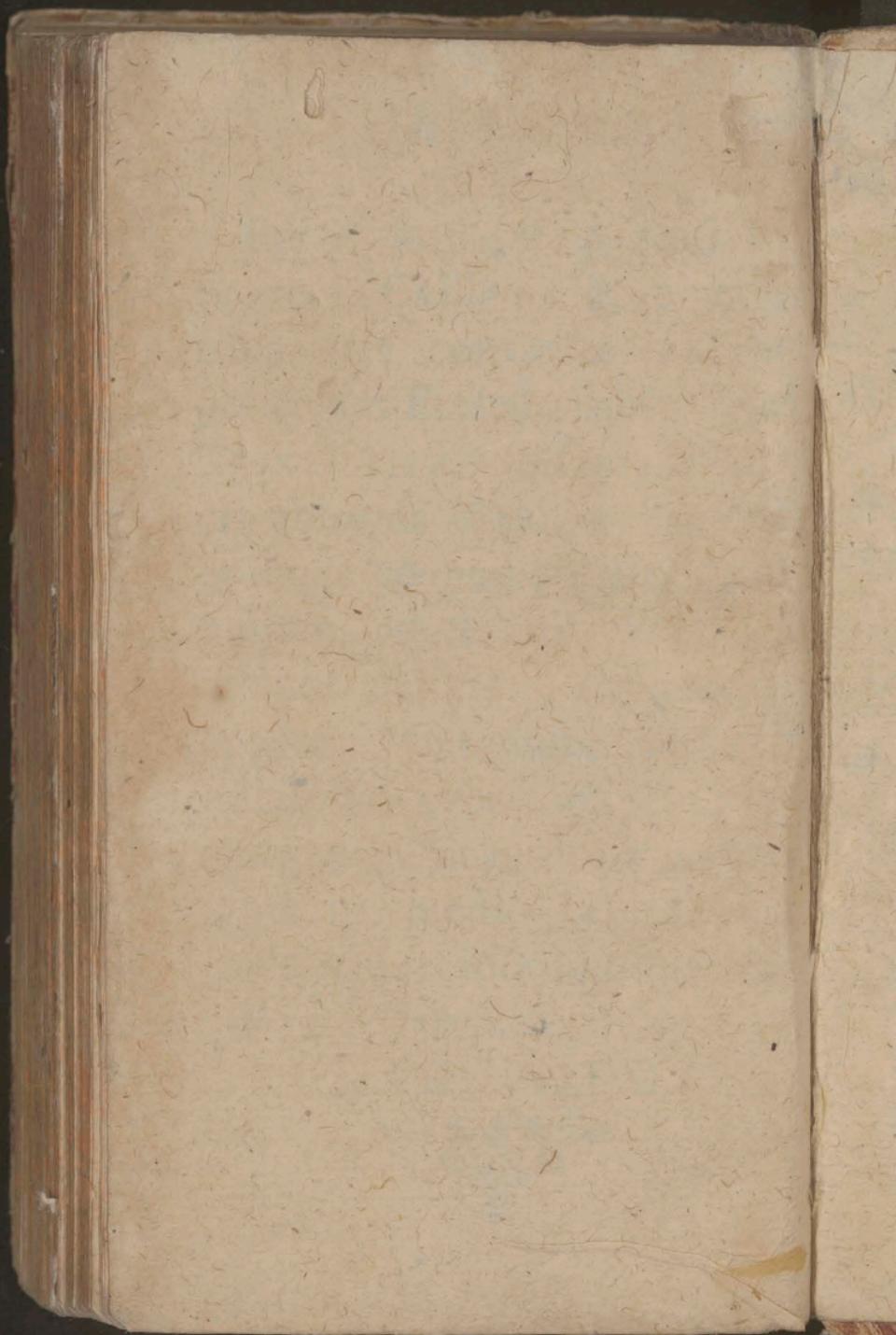
rini coloris, foribus Ecclesiae
affixum, quod populus, equos,
& alia iumenta patrocinio san-
cti Bogumili commendans
scindere usitatum habebat, a-
nimantibus in medelam pro-
pinans. Nulla iam ad praesens
corij cernuntur vestigia, in
medicinam iumentorum distra-
cti. Durat haecenus vicinorum
populorum ea devotio, ut quo-
ties ad visitandum sepulchrum
sancti conveniant, toties equos
& boves circa Ecclesiam du-
cant precibus sancti à contagi-
one pestilenti, & morbis aliis
servatum iri suas animantes,
confisi.

Per Annos 478. pagus Dobrovo in favillam, & cineres trinâ vice conversus nullum periculum Ecclesiæ Sanctissimæ TRINITATIS â viro DEI deplan-
cis abiegnis extractæ, flammis undique còopertus; attulit; ut nullum adustionis, vel fumi vicinos parietes denigrantis appareat vestigium, quod eò mirabiliùs evenit quò propin-
quiores rusticanæ casæ in templum in medio pagi situm, undequaque incendiorum fomenta iactarent.

LAUS DEO.

Do-
eres
uni
mæ
an-
mis
; ut
umi
ntis
eò
pin-
em-
um,
fo-

Biblioteka Jagiellońska

stdr0024990

